

Akwa nœ Aayi avwa Tshatshu o'o

Asœke kœdœ bisha mbeti á Lukasi sú. Mbetinœ sœ kœma akwa á aayi avwa mbœrœ. Lukasi pandœ mara á Ḍtshœ Ḥshiri jerœ ga pa aayi avwa doe pe mara á endje sœ lima kœro dje lœ ongbo dœ ongbo mbœrœ kœmindœ Ḍtshœ O'o dœ gbøgbø nœ Ḍtshœ Ḥshirinœ. Tshe pa ndje ndœ upu á endje gbœ œdœ œrœ kanga kœ á endje wu lœ akwanœ.

Ayuda sœ lima kœpa adœke o'o ama Ndjaba ka kolœ ɓa ndœ œne, kashe aayi avwa te lima tœ kœmindœ Ḍtshœ O'o fœ angbi azu kœ. Petro œdœ Polo dá tshe patœ endje kœrosœ nœ mangba akwa noe endje.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Ndangba olo Yisu ɓa pa ɔshœ asœke (1.1-11)
- Endje ke Matiase adœke tshe dœ ayi avwa (1.12-26)
- Kœna Ḍtshœ Ḥshiri (2.1-13)
- Kœmindœ Ḍtshœ O'o nœ aayi avwa ɓa lœ Yerusalem (2.14-8.3)
- Kœmindœ Ḍtshœ O'o ɓa lœ ongbo Yuda œdœ lœ ongbo Samariya (8.4-12.25)
- Ali ana gene nœ Polo ndœ Kœmindœ Ḍtshœ O'o (13.1-14.28)
- Koedjitoesho ɓa lœ Yerusalem (15.1-35)
- Bisha ana gene nœ Polo ndœ Kœmindœ Ḍtshœ O'o (15.36-18.23)
- Voto ana gene nœ Polo ndœ Kœmindœ Ḍtshœ O'o (18.24-21.16)

- Endje tepa Polo ndœ kœza she vwi ga lœ kângâ
ba lœ Yerusalemé (21.17–23.22)
- Polo ba lœ Sezaré (23.23–26.32)
- Polo ba lœ Roma (27.1–28.31)

Yisu pandœ Ḷtsho Ishiri fœ aayi avwa

¹ Gbozu Teofile, ba la ali mbeti á mœ su fœ bœ, mœ pandœ œrœ kœ á Yisu mbœrœ lima œdœ pe ndje œneke kœ á tshe yi lima sœ nœ kœto ba tœ adance ² œrrr ga tœ olo kœœ she lima ga lafo. Utshu kœœ she, tshe za o'o fœ aayi avwa nœ ye dœ gbøgbø nœ Ḷtsho Ishiri. ³ Tshe ma lima tœ ye fœ endje manda kuzu á tshe tshu tœ kœma fœ endje adœke tshe sœ dœ soro. Tshe ma lima tœ ye fœ endje yé œ tetœ kœpa o'o tœ upu nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba manda olo zazu bisha. ⁴ Anga lœkœ bale á tshe sœ lima kœzi œrœ dœ endje, tshe za o'o fœ endje adœke: «'E gigi damba tœ 'e lœ Yerusalemé nene kashe 'e kate œneke á Aba pa lima ndœ nœ adœke œne za fœ 'e bata á 'e dji lima lœ ama mœ. ⁵ Gbambancœ nene, Yowane za lima batisimu nœ ungu, kashe lœ ondonœ asœke, Ndjaba œ za batisimu nœ Ḷtsho Ishiri fœ 'e.»

Yisu œ ga lafo

⁶ Aayi avwanœ á endje ngbœfa lima tœ endje, yu Yisu adœke: «Gbozu, kolœ ngøngønœ asœke dá bœ gi tshagbozu nœ ogo Israyele a?»

⁷ Tshe kœpa fœ endje adœke: «O'o nœ 'e gugu mbœrœ kœwusœ ada ɔlœnœ too olonœ á Aba za lœ tshagbozu nœ ye nene. ⁸ Kashe Ḷtsho Ishiri œ jerœ ga pa 'e, yé 'e gbø gbøgbø mbœrœ kœna kœmindœ o'o nœ mœ lœ Yerusalemé, lœ ogo Yuda œdœ lœ Samariya djigi œrrr vesho ga tœ osho kœ pa ɔsho.»

⁹ Manda kœgi o'once ata, tshe o ngarrr dœ ala endje ga lafo yé œ yiwa lœ ondoro tœ ala endje.
¹⁰ Bata á endje sœpe lima kœmesho iringga lafo, anga azu bisha dœ imbi lœba á endje ka lima ndoo dœ endje ¹¹ kœpa fœ endje adœke: «Azu Galilayi, mbœrœ gade á 'e sœpe kœmesho ga lafo a? Yisunœ á tshe o dœ ala 'e asœmœ, tshe kwa ndje bala tœ ye bata á 'e wu she kœs tœnœ ga lafo asœmœ.»

Matiase za akwa manda Yudasi

¹² Manda nœ, aayi avwanœ to 6a pa kaga œyœ Olive yé œ jerœ ga lœ Yerusalem; kaganœ sœ lima ga pa œrœ nœ Kelometere bale tœ Yerusalem. ¹³ Lœkœ á endje wuta, endje li ga lœ gbœshœ á endje lœ lima kœlo lœ nœ 6a lafo. œ dœ lima Petro, Yowane, Jake dœ Andere; Filipo dœ Toma; Bartelemi dœ Matie; Jake gbolo nœ Alefe, Shimu uzu kœ'e osho ndœ lipanda œdœ pe Yudasi gbolo nœ Jake. ¹⁴ Endje kœ, endje sœ lima dœ gbœtshœ bale, yé œ ngbœbatœ endje mbœrœ kœki fœ Ndjaba ɔlœ dœ ɔlœ awa bale dœ anga ayashe bata Mareya á tshe zu Yisu œdœ pe ndje aaya Yisu.

¹⁵ Lœ anga olonœ asœmœ bale, Petro áalafo 6a ugurutœ ayindœ Yisu kama bale dœ zazu bale á endje ngbœba lima tœ endje, yé œ pa ngbi adœke: ¹⁶ «Aaya, œ li adœke o'o á ɔtshœ Ishiri pa lima ndœ nœ ala Buku nœ Ndjaba, lœ ama gbozu Davidi tœ upu nœ Yudasi á tshe to lima azu na tœnœ ndœ kœza Yisu, mbœrœtœ endje. ¹⁷ Andaa Yudasi sœ lima awa bale dœ 'a yé tshe sœ lima ndje dœ akwa nœ ye. ¹⁸ Uzunœ asœmœ yœ lima kïndœ dœ ngendja á endje ko lima fœ she manda ekperœ nœ ye. Tshe

te lima dœ kumu ye, uvu ye de wuruu yé sheta ye yaranga ga ati. ¹⁹ Azu lœ Yerusalem kœ wusœ o'o asœke. Ádánœ á endje e i'iri kindinœ dœ o'o ama ogo endje adœke: Hakeldama, ce yindœ kœpa adœke "ɔshɔ indji". ²⁰ Yé endje sú ala mbeti nœ Itshi adœke:

"Tshelœ gbagba nœ ye œ fa gusu
yé uzu bale œ sœ lœ nœ nene."

Yé ga pa nœ dœmœ:

"Anga angbi uzu œ za akwa nœ ye."

²¹ A sœ dœ anga azu á endje na lima tœ awa dœ 'a dœ lœkœ á Gbozu Yisu sœ lima pa 'a, ²² kœto kpœpa batisimu nœ Yowane œerr ga tœ olo kœs she ga lafo. Ce li adœke anga uzu bale ugurutœ endje, te timu awa bale doe 'a ndœ kœmindœ kœshe nœ ye ugurutœ akuzu.»

²³ Endje yisœ azu bisha: Yozefu á endje e she Barsabase á endje donga ndje she dœ i'iri Yustushe œdœ pe Matiase. ²⁴ Yé manda nœ endje za avwala nœ endje para kœkœ adœke: «Efœ, Gbozu á 6œ wusœ lœsu uzu kœ. Yisœ uzu tsheneke á 6œ ke she ugurutœ azu bishœ asœke ²⁵ adœke tshe mbœrœ akwa nœ aayi awa lœ kudu Yudasi á tshe katœ noe ti, á na ga tœ osho á li dœ she asœmœ.» ²⁶ Endje ta wuka mbœrœ kœgbo uzu bale yé wukanœ te ga pa Matiase. Ádánœ á tshe li ga ugurutœ aayi avwanœ ndjokpa dœ bale dœmœ.

2

Ndjaba vwa Ḍtshɔ Ishirí

¹ Lœkœ á olo angbo Patekœte li, ayindœ Yisu ngbœbatœ endje para kœkœ ga tœnœ. ² Trale, ingiri

to 6a lafo bata egerœ yugu yé œ su tshelœ anda á endje sœ lima tœnœ djigi. ³ Endje wu œrœ á wuta ga ndœ endje bata owo, œ kurutshelœtœ endje á sœ ga pa kumu uzu dœ uzu. ⁴ Endje para kôkô gbô Ùtshô Ìshiri yé œ tetœ kœpa angbi o'o ama ogo bata á Ìshiri to fœ endje.

⁵ Anga Ayuda noe Ùtshô lœsu sœ ndje lima lœ Yerusalem, endje to lima djelœ ogo kô pa ɔshô. ⁶ Ingiri yuguncœ za lima osho djigi, yé ukpulu azu ngbôbatœ endje œ sœ kœkitœ œsœnœ, mbœrœ uzu dœ uzu sœ lima kœdji o'o dœ adja o'o ama ogo ye. ⁷ Endje kitœ œsœnœ, œ sœ dœ yanga yé á pa adœke: «Azuncœ asœ para kôkô á endje pa o'o asœ, doédoé azu Galilayi nene a? ⁸ œ mbœrœ koto á uzu dœ uzu lœ ugurutœ azœ sœ kœdji endje doe o'o ama ogo ye a? ⁹ Ugurutœ azœ, a sœ dœ Aparte, Amede dœ Elame, azu ogo Mezopotami, azu ogo Yuda dœ kapadose, azu ogo Ponte dœ Azi, ¹⁰ azu ogo Friji dœ Pafili, azu ogo Ezipito dœ azu tshakala ogo Sirene 6a lœ Libi; anga endje kœdœ endjeneke á endje to lœ Roma, ¹¹ adja Ayudanœ œdœ azu neke á endje wuta aayi kœdonga Ndjabœ noe Ayuda asœmœ; azu ogo Krete dœ endje noe Arabi. Kashe azœ para kôkô, a dji endje kœpa o'o doe ama ogo azœ, kœgbara ogboro œrœ á Ndjabœ mbœrœ.» ¹² Endje kôkô, endje ki lima tœ œsœnœ, yé œ yutœ endje adœke: «œ yindœ kœpa adœke gade dœ mœ a?» ¹³ Kashe anga azu sœ lima kœmœ endje adœke: «Ipi dá mbœrœ endje asœmœ.»

Kœyisœrœ noe Petro

¹⁴ Yé Petro kœza o'o ugurutœ aayi avwa ndjokpa doe bale á endje sœ lima tœ œsœnœ, á kœpa dœ

ɔgbɔ adœke: «E'e dœ Ayuda œdœ pe 'e dœ azu para kɔkɔ á 'e sœ lœ Yerusalemē kpœke, 'e wusœ œneke á sœ kœrötœ nœ, 'e dara utu 'e yé œ dji mœ dœ ɔtshɔnœ. ¹⁵ Wala, azunœ asœke ndjondjo ipi bata á 'e sœ kœgbe tœnœ asœmœ nene: mbœrœ a sœ damba kolœ dœ ada ɔlɔ mindu dœ vana gbambanœ. ¹⁶ Kashe œneke á sœ kœmatœ endje ngɔngɔ asœke kœdœ o'o á ayi kœgbara o'o Jowele pa lima. Tshe gbara lima adœke:

¹⁷ “Ndjaba pa adoëke: Lɔkɔ kœka tshapashɔ, mœ vwa Ishiri nœ mœ ga pa azu kɔ, agbolo yakoshe œdœ pe ayawuru nœ 'e œ te aayi kœgbara o'o,

alanga nœ 'e œ wu bala œrœ lœ ulu,
ayagbozu nœ 'e œ wu ndje bala œrœ lœ ulu.

¹⁸ Adjapu, ɔlɔnœ asœmœ
mœ vwa Ishiri nœ mœ ga pa aayi akwa nœ mœ dœ
ayakoshe œdœ pe ayashe,
yé endje te bala aayi kœgbara o'o.

¹⁹ Mœ mbœrœ bala ogboro œrœ ɓa lafo, yé œ ma
ambara afá ɓa pa ɔshɔ ɓa ke:
indji œ tu, owo œ tshi yé ngawo œ da.

²⁰ ɔlɔ œ fa butshɔ,
yé yapu œ sœ bata indji,
utshuncœ adœke olo kœna Gbozu li,
egerœ olo œdœ olo nœ mokɔ.

²¹ Yé uzu kɔ á tshe kí dœ i'iri Gbozu, tshe she.”

²² «Azu tshelœ Israyele, 'e dji o'o mœ: Yisu, uzu tshœlœ Nazarete kœdœ lima uzu á Ndjaba ma gbɔgbɔ nœ ye fœ 'e lœ ye dœ awa nœ kœmbœrœ afá, ogboro œrœ œdœ kœma ambárá œrœ ɓa ugurutœ 'e bata á 'e wusœ nœ dœ tœ'e. ²³ Uzunœ asœmœ, 'e za lima she ga tshaabrœ azu á endje

wuwusœ Ndjaba nene, yekane á endje wo she á kuru she ga pa kurushi lindœ agbe nœ Ndjaba á tshe guma. ²⁴ Kashe Ndjaba she she, yé œ gbota she lœ kanga nœ kuzu mbœrœ œ lili adœke kuzu ropa ye dœ gbøgbø nene. ²⁵ Davidi pa lima o'o tœ upu nœ ye adœke:

“Olœ dœ olœ mœ sœ kœwu Gbozu utshu mœ,
mbœrœ á tshe sœ ga tœ kuni mœ
adja awa œ za mœ bale nene.

²⁶ Mbœrœ tœnœ ataa, lœsu mœ su dœ yanga
yé ama mœ œ bi ndje itshi dœ yanga.

Ga pa nœ kœ, undu mœ œ yatœ ye lœ kœsœ gee
mbœrœ á mœ za lœsu mœ ga tœ zœ.

²⁷ Gbambanœ nene, Gbozu, bœ katœ mœ ti
lœ ogo nœ akuzu nene,
bœ yi ndje ndœ nœ adœke œmœ dœ œyerœ uzu nœ
zœ mœ fu lœ koto akuzu nene.

²⁸ Bœ yi lima sœ awa soro fœ mœ,
lœsu mœ œ su dœ yanga mbœrœ kœsœ awa bale
dœ bœ.”

²⁹ «Aaya, œ li adœke mœ pa o'ara fœ 'e tœ upu nœ
ata azœ dœ Davidi: tshe tshu lima, endje shi she
yé tshapa udu ye sœpe damba œerrr kpeshike ndœ
azœ. ³⁰ Kashe œshe koedœ lima ayi kœgbara o'o,
yé tshe wusœ nœ adœke Ndjaba dara lima ama ye
adœke anga gbolo tshelœ ye œ te gbozu manda ye.

³¹ Davidi wu lima sœ œrœ á yindœ kœwuta bala
tœnœ, yé tshe gbara lima o'o kœshe nœ Masiya.
Tœnœ dá tshe pa lima adœke: “Tshe sœsœpe lima
lœ ogo nœ akuzu nene, yé tshe fufu lima nene.”

³² Adja Ndjaba she Yisu lœ akuzu. A'a para kœkœ
koedœ atimu nœ o'onœ. ³³ Ndjaba za she 6a tœ
kuni ye, œ to Ḍtshø Ḍ'iri á tshe pa lima tœ ye fœ she á

tshe kurutshelœ nœ tœ 'a ɓata á 'e sœ koewu tœnœ á sœ kœdji tœnœ. ³⁴ Davidi ɔɔ ga lafo nene gbaa, kashe tshe pa adœke:

“Gbozu Ndjaba pa fœ Gbozu nœ mœ:
sœ ga ati ga tœ kuni mœ,

³⁵ œerr ga tœ lœkœ á mœ fa azu á endje yiayba zœ,
ga tshada zœ ɓata mbata.”

³⁶ «Azu Israyele, 'e wusœ nœ dœ ɔtshœnœ adœke:
Yisu á 'e kuru she lima ga pa kurushi ascœmœ,
Ndjaba mbœrœ adœke tshe fa Gbozu, yé œ fa
Kristu*.»

Ali kœfatshalœsu azu

³⁷ Lœkœ á azu dji o'once ascœmœ ataa, lœsu endje ka endje, yé endje yu Petro œdœ pe anga udu aayi avwa adœke: «Aaya, 'a mbœrœ gade?» ³⁸ Petro gi fœ endje adœke: «'E fatshalœsu 'e: uzu dœ uzu gbœ batisimu dœ iiri Yisu Kristu yeka á Ndjaba kœdjerœndœ ekperœ nœ 'e. Yé Ndjaba œ to ɔtshœ Ishiri fœ 'e. ³⁹ Gbambancœ nene, o'o nœ ɔtshœ Ishiri á Ndjaba pa lima tœnœ, œ sœ mbœrœ e'e dœ agbolo nœ 'e, œdœ ndje pe azu á endje sœ lœ ingirinœ, endjeneke á Gbozu Ndjaba nœ azœ œ 'e bala endje.» ⁴⁰ Petro kpa pa o'o ndjoro fœ endje. Tshe pa ala o'o kœ adœke endje yindœ œneke á œne pa, yé œ gbota gbetsœ nœ endje dœ kœpa adœke: «'E yindœ soro á Ndjaba za fœ 'e mbœrœ á kœgitœ 'e ugurutœ azu osho asœ á ɔtshœ endje gaga nene!»

⁴¹ Endje neke á endje yi lima ndœ o'o nœ ye, endje gbœ batisimu. Yé dœ ɔlœnœ ascœmœ, azu

* **2.36** 2.36 Kristu dœ o'o ama ogo Greke kœdœ Masiya

ga pa œrœ nœ kutu votœ te lima ga ndœ ukpulu ayindœ Yisu.

Ali kœngbœbatœ ayindœ Yisu

⁴² Endje zatœ endje djigi ga tœ kœyisœrœ nœ aayi avwa yé œ sœ koengbœbatœ endje lœ yazu, œ sœ kœkurutshelœ mapa tœ endje dœ pe kœki fœ Ndjaba kpœtœ œsœnœ awa bale. ⁴³ Awa li lima tœ endje kpa kpa kpa ye: Aayi avwa mbœrœ ogboro œrœ yé œ má ndje ambárancœ. ⁴⁴ Ayindœ Yisu para kœkœ sœ lima kpœtœ œsœnœ bale yé œ ngbœba œrœ nœ endje kœ ga tœ nœ bale. ⁴⁵ Endje ka lima kindi nœ endje ndje dœ œrœ nœ endje á kurutshelœ ngendjanœ dœ mara adœke uzu dœ uzu gbœ liaka ogo nœ ye. ⁴⁶ Endje sœ lima koengbœbatœ endje ɔlœ dœ ɔlœ ba lœ Tepelo, yé œ sœ lima kœzi œrœ kpœtœ œsœnœ bale ba lœ anda nœ endje. Endje sœ lima kœzi œrœ dœ yanga œdœ ɔtshœ lœsu. ⁴⁷ Endje sœ lima kœdonga Ndjaba, yé azu kœ yi lima ndœ endje waa. ɔlœ dœ ɔlœ, Gbozu sœ kœyi endjeneke á endje gbœ kœshe ga ugurutœ azu Ikrizia.

3

Petro she uzu á ada ye tshu

¹ Anga kœdala bale dœ ada ɔlœ votœ, Apetro dœ Yowane ro lima kœdonga Ndjaba 6a lœ Tepelo. ² Anga yakoshe bale á ada ye tshu tshakudu ye pe lœ gbolo ye sœ lima kœsœ ndoo dœ manda gbagba Tepelo á endje e «ɔtshœ Manda». Endje sœ lima kœna dœ she ɔlœ dœ ɔlœ ga zœ mbœrœ á tshe kœyœndœ œrœ tshakane azu á endje sœ kœli ga lœ Tepelonœ. ³ Lœkœ á tshe wu Petro œdœ

Yowane kœli ga lœ Tepelonœ, tshe yɔndœ œrœ tœ endje. ⁴ Yé Apetro dœ Yowane tondœ ye, œ pa fœ she adœke: «Tondœ 'a.» ⁵ Uzunœ tondœ endje dœ gbetshelœ adœke endje to œrœ fœ œne zœ.

⁶ Á Petro kœpa fœ she adœke: «Mœ gugu dœ ngendja bale nene, kashe œneke á mœ sœ dœ tœnœ, mœ to fœ ɓœ: dœ i'iri Yisu Kristu, uzu Nazarete, áalafo œ na ana!» ⁷ Petro za kuni ye, œ ti she ga lafo. Trale, ada ye dœ tshelœ porongato ada ye yɔrɔ tshelœ tœ endje; ⁸ yé gbikivwigbi, tshe áalafo œ tetœ ana. Tshe li awa bale dœ aayi avwa ga lœ Tepelonce, œ ka, œ i kpitikpiti dœ pe kœdonga Ndjaba. ⁹ Azu para kœkœ sœ lima kœwu she kœna ana œdœ pe kœdonga Ndjaba. ¹⁰ Azu tra she tuu, œ pa adœke: «Œ dœdœ œshe dá sœ kœsœ lima ɓa pa ɔtshœ manda Tepelo yekane á sœ kœyɔndœ œrœ nene a!» Uvuru endje kpa lima lœ noe tœ kœwu œrœ á mbœrœtœ endje lima fœ uzunœ á ada ye tshu asœmœ.

O'o noe Petro

¹¹ Bata á uzu sœmœ yi yi lima ndœ kœgitœ ye tœ Apetro dœ Yowane nene, azu para do ga lafo œ sœ kœkpa ga ndœ endje ngbœlœ tshakudu mbarasane á endje e i'irinœ adœke mbarasane noe Salomo. ¹² Petro kœwu endje á kœpa adœke: «Azu Israyele, mbœrœ gade á uvuru 'e œ kpa lœ noe tœ kœshenœ asœke a? Mbœrœ gade dá 'e sœ kœtondœ 'a bata gbœgbœ noe 'a dœ tœ 'a too manda Ndjaba á tshe sœ dœ 'a dá mbœrœ adœke á uzunœ asœke na ana a? ¹³ 'E wusœ noe adœke Ndjaba noe Abrayamo, Ndjaba noe Izaka œdœ Yakobo, Ndjaba noe aata azœ, œshe dá ma mokœ noe ayi akwa noe ye dœ

Yisu. E'e dá ka lima she adœke endje wo she; yé ɔlɔ á Pilato yi lima ndœ kœkatœ ye ti, 'e vwara lima tœ 'e ye. ¹⁴ 'E vwaratœ 'e tœuzu á tshe sœ yerœ, á sœ ndjii, yeka á yu lima Pilato adœke tshe za anga ayi kœwo azu fœ 'e. ¹⁵ 'E wo lima Gbozu* nœ soro, kashe Ndjaba she she ugurutœ akuzu yé 'a kœdœ atimunœ. ¹⁶ Ngɔngɔ asœ 'e wu yacoshe asœke. 'E wusœ ye dœ ɔtshœ: i'iri Yisu dá she she mbœrœ 'a sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye. Mbœrœ gbɔgbɔ nœ i'iri ye dá tshe wuta dœ ɔtshœ ɔkɔ bata á 'e wu utshu 'e para kɔkɔ asœke.

¹⁷ «Kashe aaya, mœ wusœ nœ adœke e'e dœ agbozu nœ 'e, 'e mbœrœ lima atamœ mbœrœ á 'e wuwusœ adja o'o nene. ¹⁸ Kashe Ndjaba mbœrœ ndœma ye á tshe pa lima tœnœ lœ ama aayi kœgbara o'o. Tshe pa lima adœke Masiya á tshe na, tshe wu oyo waa. ¹⁹ Mbœrœ tœnœ atamœ, aaya, 'e fatshalɔsu 'e dœ œ kwa ga ndœ Ndjaba. Õdœ 'e kœmbœrœ ataa, tshe mbœrœ adœke ekperœ nœ 'e yiwa ye. ²⁰ Atamœ ndje, Gbozu Ndjaba œ mbœrœ adœke 'e gbo ɔtshœ olo nœ kœyatœ 'e, yé tshe vwa Masiya á tshe ke lima she utshunœ katshatsha mbœrœ 'e asœmœ, fœ 'e. Õshe kœdœ Yisu. ²¹ Kashe ngɔngɔ asœke, Yisu Kristu œ sœ ba lafo cœrr ga tœ lɔkɔ á cœrœ kɔ œ gumatœ ye liaka œneke á Ndjaba pa lima ndœ nœ lœ ama ayerœ aayi kœgbara o'o nœ ye. ²² Moyize pa lima adœke: "Gbozu Ndjaba œ vwa bala ayi kœgbara o'o bale bata mœ, tshe dœ anga aya 'e. 'E dji bala œneke kɔ á tshe pa fœ 'e. ²³ Azu á endje tshapu kœdji she, endje sœ ugurutœ azu nœ Ndjaba nene yé

* **3.15** 3.15 Ayi kœza soro fœ azu

endje tshu.” ²⁴ Yé aayi kœgbara o'o kɔ, koeto kpœpa Samwele œerrr ga tœ azu á endje sœ angba ye, uzu doe uzu gbara lima o'o tœ upu nœ lœkœnœ asœke. ²⁵ E'e kœdœ agbolo nœ ayi kœgbara o'o, 'e kœdœ ndje agbolo ayo á Ndjaba guma lima dœ aata azœ lœkœ á tshe pa lima fœ Abrayamo adœke: “Lœ awa noe aata zœ, mœ to kane mœ ga pa azu kɔ pa oshœ.” ²⁶ Mbœrœ 'e dá Ndjaba vwa ayi akwa nœ ye utshunœ. Tshe vwa she adœke tshe to kane ye ga pa 'e, yé uzu dœ uzu katœ kœmbœrœ ekperœ.»

4

Apetro dœ Yowane ɓa utshu aayi kœwa ngbanga nœ Ayuda

¹ Lœkœ á Apetro dœ Yowane sœpe kœpu o'o, agbozu tshapa anganga Ndjaba, gbozu tshapa aayi kœgbœndœ Tepelo œdœ Asadukayi, yi lima kumu endje. ² Endje sœ lima dœ ókó tœpanœ kpuru kœwu adœke aayi avwa sœmœ bisha sœ kœyisœ œrœ yé œ sœ kœpandœ nœ adœke ɓata á Yisu shé lœ kuzu, azu á endje tshu lima, endje she ndje lœ kuzu. ³ Endje tepa endje, œ ko endje va ga lœ kánga œerrr ga tœ kœkœrœ osho mbœrœ ɔlɔ dœ lima ye. ⁴ Lœ ugurutœ azu á endje dji lima ɔtshœ O'o, azu ndjoro sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu, yé ayindœ Yisunœ wuta azu ga pa œrœ nœ kutu mindu (5.000) dœ ɔlœnce asœmœ.

⁵ Osho kœrœ pa nœ yeka á agbozu tshapa Ayuda, agbozu Ikrizia, aayi kœyisœ awa akwancœ á endje sœ lœ Yerusalem, ngbœba lima tœ endje. ⁶ Ana á tshe dœ egerœ nganga Ndjaba, dœ Kayifa, dœ Yowane, dœ Alekezandre œdœ pe azu kœ lœ bingi

noe agboro anganga Ndjaba dá ngbəba lima tœ endje ɓa zœ. ⁷ Endje to Apetro dœ Yowane ro tœnœ ga utshu endje, yé endje yu endje adœke: «'E mbœrœ œrœnœ asœke dœ gbəgbə ndje pe dœ i'iri de e?»

⁸ Yé Petro á tshe sœ lima dœ gbəgbə noe ɔtsho Ishitiri kœpa fœ endje adœke: «Agbozu tshapa azu ogo œdœ agbozu, ⁹ a mbœrœ ɔtshœrœ fœ uzu á ada ye tshu yekane á endje sœ kœyu 'a kpeshike adœke 'a pandœ mara œrœ á 'a mbœrœ á uzuncœ asœ she. ¹⁰ Ataa œ li adœke e'e kœkœ œdœ azu Israyele, 'e wusœ noe dœ ɔtshœnœ adœke uzuncœ á tshe ka utshu 'e asœke, tshe she mbœrœ i'iri Yisu Kristu, uzu Nazarete á 'e kuru lima she ga pa kurushi yeka á Ndjaba she she lœ akuzu. ¹¹ Eshe kœdœ badja á e'e dœ aayi kœmœ anda za lima vwi'i, tshe fa badja á anda œ shi mbœrœ tœnœ. ¹² Azu œ gbə kœshe kolœ ɓa ndœ ye. Gbambanœ nene, pa ɔshœnœ asœke, anga angbi i'iri á Ndjaba za adœke azu gbə kœshe lœ awancœ, gugu nene.»

¹³ Kœwu adœke Apetro dœ Yowane ka kolœ mbimbimbi ga pa o'o noe endje, aayi kœwa ng-banga i lima gbandjuru mbœrœ endje kœdœ amba azu á endje wuwsœ œrœ nene. Kashe endje wu ndje lima sœ noe adœke endje kœdœ azu á endje sœ lima awa bale dœ Yisu. ¹⁴ Kashe ɓata á endje sœ lima kœtondœ uzuncœ á tshe she, á tshe ka lima utshu endje, awa kœgi o'o tœ endje gugu lima nene. ¹⁵ Á endje kœza awa fœ Apetro dœ Yowane kœwuta damba ga shu yé endje kœtetœ kœyutœ endje ugurutœ endje: ¹⁶ «A mbœrœ gaðe tœ azuncœ asœke a? Mbœrœ azu para kœkœ lœ Yerusalem wusœ noe ngbi adœke, endje dá

mbœrœ afá asœ, yé a shara nene. ¹⁷ Kashe œ li adœke a mbœrœ kœ adœke o'once tete lœ utu azu para kœkœ nene. A za uvuru endje adœke endje kpa papa o'o bale dœ i'iri uzu nœ endje asœmœ nene.»

¹⁸ Manda nœ, endje 'e endje, œ pakata endje koepa o'o œdœ pe kœyisœ œrœ dœ i'iri Yisu. ¹⁹ Kashe Apetro dœ Yowane gi fœ endje adœke: «Erœ gade dá sœ ndjii utshu Ndjaba a? 'A dji 'e too 'a dji Ndjaba? 'E wa ngbanganoœ dœ tœ 'e kane. ²⁰ Yé tœ a'a nœ 'a, 'a vu ama 'a tœ œrœ á 'a wu doe ala 'a yé á dji dœ utu 'a nene.» ²¹ Koedji o'once ataa, aayi kœwa ngbanganoœ gbagbara endje œerrœ œ katœ endje ti. Endje gbogbo lima awa ndœ kœwa ngbanga ga tœ ɔkœ endje nene gbambanœ nene, azu para kœkœ sœ lima kœdonga Ndjaba mbœrœ œrœnœ á wuta. ²² Yakoshencœ á endje she she lœ awa nœ afá asœmœ, sœ lima dœ ungu kœropa zazu bisha.

Ayindœ Yisu sœ kœdonga Ndjaba

²³ Apetro dœ Yowane gu ga ndœ anga endje lœkœ á aayi kœwa ngbanganoœ mi lima kane endje tœ endje, œ pandœ neke kœ á agboro anganga Ndjaba dœ agbœ Ayuda pa fœ endje. ²⁴ Manda koedji o'once, aka endje para kœkœ awa bale, endje za avwala fœ Ndjaba dœ o'once atake: «Gbozu Ndjaba, œbœ dá mbœrœ tshalafœ, dœ ɔshœ, dœ ungu œdœ pe œneke kœ á sœ lœnœ, ²⁵ œbœ dá za o'once asœke lœ awa nœ ɔtshœ Ishiri ga lœ ama ata 'a dœ Davidi á tshe kœdœ ayi akwa nœ zœ: “Mbœrœ gade á ogo kœ sœ kœturu tœnœ, yé mbœrœ gade á azu sœ kœvwarandœ kœmbœrœ œrœ kashe œ gugu dœ ádá nene?»

²⁶ Agbozu tshapa ɔshɔ gumatœ endje,
yé agbozu kuma akwa ngbɔtœ endje
mbœrœ kœnga koshe ga tœ Gbozu Ndjaba
œdœ pe ga tœ Masiya nœ ye.”

²⁷ Gbamba nœ nene, œtœnœ kœdœ adjapu adœke Aerode dœ Pose Pilato ngbɔbatœ endje dœ angbi azu œdœ pe azu ogo Israyele ɓa lœ ongbonœ asœke mbœrœ koenga koshe ga tœ Yisu, œyerœ ayi akwa nœ zœ á tshe dœ Masiya nœ zœ. ²⁸ Dœ tœnœ ataa, endje mbœrœ liaka gbetshelœ nœ zœ kœ á ɓœ za lima dœ gbɔgbɔ œdœ œneke kœ á ɓœ yi lima ndje ndœ nœ dœ tœ zœ. ²⁹ Yé ngɔngɔ asœke Gbozu, tondœ mara á endje ndanga 'a asœke yé œ to uvuru fœ aayi akwa nœ zœ dœ endje mindœ o'o ama zœ dœ gbɔgbɔ kœ. ³⁰ To kane zœ ga pa kumu azu kœ mbœrœ adœke kœshe azu, ambárá œrœ dœ pe afá, mbœrœtœ endje dœ i'iri Yisu á tshe dœ œyerœ ayi akwa nœ zœ.» ³¹ Manda kœza avwala nœ endje, osho á endje sœ lima tœnœ turu yé endje para kœkœ, endje gbɔ ɔtshɔ Ishiri œ tetœ kœpandœ ɔtshɔ O'o dœ gbɔgbɔ.

Ayindœ Yisu ngbɔba œrœ nœ endje ga tœ œsœnœ

³² Ukpulu azu á endje fa lima ayindœ Yisu, sœ lima dœ lɔsu œdœ pe dœ gbetshelœ bale. Anga uzu bale pa pa lima adœke œrœ nœ œne sœ pa undu œne dœ tœ œne nene, kashe endje sœ kœngbɔba lima kœ ga tœ œsœnœ bale. ³³ Aayi avwa nœ Yisu sœ lima kœmindœ o'o kœshe nœ Gbozu Yisu ugurutœ akuzu dœ gbɔgbɔ, yé Ndjaba sœ lima kœza ɔtshɔ lɔsu ye ga pa endje kœ. ³⁴ Uzu bale dœdœ lima ayi oyo ugurutœ endje nene. Gbambancœ nene, endjeneke á endje sœ lima dœ

kindi too dœ anda, endje ka lima œ na dœ ngendjanœ, ³⁵ yé œ ko fœ aayi avwa. Lœ kœkurutshelœ noe,uzu dœuzu sœlimakœgbœlindœœnekeáli dœshe. ³⁶ Angauzu bale lœmara noe Alevi sœndjelimauzugurutœendje. F'iriye kœdœYozefuá endje zu she lakpi Shipre. Aayi avwa e ndjelimash Barnabase, œyindœkœpaadœke«uzu kœtoggbœgbœ». ³⁷ Tshesœndjelimadœkindinœye, yé œka, œna dœngendjancœyekáako fœaayiavwa.

5

Anania dœ Safira

¹ Angauzu bale á f'iriye kœdœAnania,djilima tœye dœawonœyéœka kindi noœendje. ² Manda noe, endje sœlimadœegerœlœsu dœawonœ, yéœgumasœtshakala ngendjancœmbœrœendje yekáána dœuduncœfœaayiavwa. ³ Kashe Petro pa adœke: «Anania, mbœrœgadeáSatana li ga lœsu zœataa? Bœfara Otsho Ishiri, yéœgbœtœtshakalangendjaki. ⁴ Bœka mátœkœkakindincœye nenea? Too bœkœka, mbœrœgadebœmbœrœmáœrœábœyindœnoœdœngendjanœnenea? Gbetshelœnœasœmœli ga lœsu zœkotoo? œdoédœazu dâbœfaraendjenene, kashe Ndjaba dâbœfara she asœmœ.» ⁵ Lœkœátshe dji o'onœasœmœataa, tshe novwœœte, œtshuye. Awa za azuáendjedjilimao'onœ. ⁶ Agbolo modo vwele lima she dœlœba, yéœnaœshi sheye.

⁷ Mandaada œlœvotœ, awonœwuwusœœnekeámbœrcetœendjenene, yéœli tœndutœndugaga sœndaga zœ. ⁸ Petro kœyu she adœke: «Pandœnoœ

fœ mœ kane, pa ngendja kindinœ á 'e ka dœ mœ a?»

Tshe kœyindœ noe adœke: «Adjapu, pa ngendjanœ dœ mœ!» ⁹ Yé Petro kpa yu she adœke: «Mbœrœ gade á 6œ djitœ zœ dœ akœ zœ á fara Ùtsho Ishiri noe Gbozu Ndjaba a? Dji kane, azu á endje to tœ kœshi akœ zœ, endje ka 6a lœ manda 6a zœ. Æbœ ndje awa bale, endje shi ndje 6œ.» ¹⁰ Pe kpœlœ ma ye atake, tshe te ga tœ ada Petro œ tshu ye. Lœkœ á agbolo modo li lima, endje wu adœke tshe tshu ye, yé œ za lima she á na á shi ndje she ndoo dœ akonœ. ¹¹ Egerœ awa li lima tœ azu Ikrizia œdœ pe azu á endje dji lima ndœ o'onœ asœmœ.

Afá noe aayi avwa

¹² Aayi avwa sœ lima kœmbœrœ afá ndjoro, yé œ sœ lima kœma ambáránœ ba ugurutœ azu. Ayindœ Yisu sœ lima kœngbœtœ endje kœ ba tshakudu mbarasane nœ Salomo dœ gbetshelœ bale. ¹³ Uzu á tshe gugu dœ kœyindœrœ nene œ li kœli ga ndœ endje nene, andaa azu sœ lima kœpandœ ãtshœrœ noe ayindœ Yisu. ¹⁴ Ayakoshe dœ pe ayashe ndjoro sœ lima kœfatshalœsu endje ga ndœ Gbozu, yé œ sœ lima ga ugurutœ ayindœ Yisu asœmœ. ¹⁵ Endje sœ lima kœwuta dœ aayi kœba ga tœ ala awa, yé œ sœ lima kœko endje ga pa kelekpa œdœ ga pa kondja mbœrœ adœke Petro kœsœ kœro tœnœ, á iširœ ye kœna ga pa anga endje ugurutœ endje. ¹⁶ Anga ukpulu azu ogo á sœ mashenga dœ Yerusalem na ndje lima dœ aayi kœba œdœ pe azu á ekpe iširœ sœ pa endje, yé endje she lima para kœkœ.

Erœ kanga á aayi avwa wu

¹⁷ Dœ lœkœnœ asœmœ, egerœ nganga Ndjaba œdœ endjeneke kœ á endje sœ indiri ye, œ yindœ kœpa adœke azu tshelœ ngbœtœ nœ Asadukayi, endje sœ lima dœ ókó. ¹⁸ Endje ko aayi avwa, yé œ vwi endje ga lœ kângâ. ¹⁹ Kashe dœ butshœ, andjelu nœ Gbozu kœrœ manda kângâ yé œ ko endje ga shu, á pa fœ endje adœke: ²⁰ «'E na œ sœ ba lœ Tepelo. Yé ba zœ, 'e pandœ o'o upu nœ tafo soro fœ azu.» ²¹ Manda kœdji o'onœ, endje ro pe dœ amazi tuu ga lœ Tepelo, yé œ tetœ kœyisœ œrœ ba zœ.

Egerœ nganga Ndjaba yikumu ye, œshe œdœ azu á endje sœ indiri ye. Endje e lima osho ndœ angbœtœ nœ endje dœ agboro azu kœwa ngbanga, yé œ vwa azu adœke endje e aayi avwa á endje sœ ba lœ kângâ. ²² Kashe lœkœ á aayi akwa wuta lima ba lœ kângâ ba zœ, endje gbogbœ lima endje nene. Endje gu yé œ pa adœke: ²³ «'A wu manda kângancœ, endje tshu dœ ɔtshœnœ yé aayi kœgbœndœ manda nœ ka ga pa nœ. Kashe lœkœ á 'a kœrœ atake, a wuwu uzu bale ba lœ nœ ba zœ nene.» ²⁴ Kœdji o'onœ ataa, gbozu nœ aayi kœgbœndœ Tepelo œdœ pe agboro anganga Ndjaba i gbœndjuru tœ upuncœ, yé œ tetœ kœyutœ endje tœ neke á mbœrœtœ endje asœmœ. ²⁵ Kashe anga uzu na lima œ pandœ nœ fœ endje adœke: «'E wu, azu á 'e ko lima endje ga lœ kângâ asœmœ, endje ka ba lœ Tepelo yé œ sœ kœyisœ œrœ fœ azu.»

²⁶ Yé gbozu tshapa aayi kœgbœndœ Tepelo na dœ aturugu nœ ye, œ to aayi avwa lœ zitinœ kparawa adœke azu kœveve œne dœ badja nene. ²⁷ Endje

na dœ endje ga lœ osho kœwa ngbanga, yé egerœ nganga Ndjaba te lima tœ kœwa ngbanga ga pa endje. ²⁸ Tshe pa fœ endje adœke: «'A kœ 'e lima dœ œgbœ tœ kœyisœ œrœ dœ i'iri uzu asœmœ ye. 'E wu, 'e mbœrœ œrrr kœyisœrœ nœ 'e za tshelœ ongbo Yerusalemœ djigi. Atamœ, 'e yindœ kœmœndœ nœ adœke a'a dá wo yakoshenœ asœke a?»

²⁹ Kashe Apetro dœ anga udu aayi avwa gi adœke: «Œ li adœke a mbœrœtœ azœ lindœ o'o ama Ndjaba, kashe œ dœdœ lindœ œnœ azu nene. ³⁰ Ndjaba nœ aata azœ she Yisu á e'e, 'e wo lima she á za she ga pa kurushi ugurutœ akuzu. ³¹ Tshe za she ga pa kuni ye, œ fa she tœ Gbozu œdœ ayi kœshe azu mbœrœ adœke azu Israyele fatshalœsu endje yekane á Ndjaba kœdjerœndœ ekperœ nœ endje. ³² Yé tshe vwa 'a ndœ kœmœndœ o'onœ asœke, a'a œdœ Ọtshœ Ishiri á Ndjaba za fœ azu neke á endje sœ kœmbœrœtœ endje liaka o'o ama ye.»

³³ Kœdji o'onœ ataa, aayi kœwa ngbanga sœ dœ ókó tœ pa nœ kpuru, yé œ yindœ kœwo aayi avwa. ³⁴ Kashe anga Farisayi bale á i'iri ye kœdœ Gamaliyele, œshe kœdœ egerœ ayi kœyisœ awa akwa á azu kœ yindœ ye, sœ lima kpœtœmœ zœ. Tshe áalafo ba ugurutœ aayi kœwa ngbanga asœmœ, yé á pa adœke endje ko damba aayi avwa ga shu kane. ³⁵ Manda nœ, tshe pa ngbi adœke: «Azu tshelœ Israyele, 'e gbetshelœ 'e tœ œneke á 'e yindœ kœmbœrœ fœ azu asœke kane. ³⁶ Œndœnœ didi damba nene, Teyudase má kpœke tœ ye bata uzu á œsœ ye li, yé azu ga pa œrœ nœ kama vana te mangba ye. Endje wo she yé endjeneke kœ á endje te lima mangba ye, endje kurutshelœtœ endje dœ œrœ yé anga œrœ bale kpa gugu manda endje nene.

³⁷ «Manda ye, dœ lokœ koedi azu, Yudasi uzu tshelœ Galilayi kpa wuta, yé azu ndjoro te mangba ye. Kashe œshe ndje tshe tshu lima, yé endjeneké ko á endje te lima mangba ye kpa kuru ndje tshelœtœ endje. ³⁸ Ngøngœ asœke, mœ pa fœ 'e adœke 'e kpa gbegbe dœ azunce asœke nene; 'e katœ endje dœ endje ro. Mbœrœ œdœ gbetshelœ too akwa nœ endje kœto ba ndœ azu, œ yiwa dœ tœ endje zœ. ³⁹ Edœ œ kœto ba ndœ Ndjaba, 'e li kœwo tœnœ nene. 'E mbœmbœrœ adœke 'e gbo o'o dœ Ndjaba nene!»

Aayi kœwa ngbanga para kokœ yindœ o'o Gamaliyele ngbi. ⁴⁰ Yé œ kpa e aayi avwa, œ sœ endje dœ ndjapa. Manda kœmœ upu fœ endje adœke endje kpa tata i'irœ Yisu nene, endje katœ endje ti. ⁴¹ Aayi avwa gitœ endje utshu aayi kœwa ngbanga yé losu endje sú dœ yanga, mbœrœ á endje wu oyo mangba i'irœ Yisu. ⁴² Olœ dœ ɔlœ, œdœ ba lœ Tepelo too ba sœnda, endje sœ kolœ kœyisœ œrœ nœ endje dœ pe kœpandœ ɔtshœ O'once adœke Yisu kœdœ Masiya.

6

Azu mindu dœ bisha mbœrœ kœti kane aayi avwa

¹ Dœ lokœnœ asœmœ, ayindœ Yisu wuta lima ndjoro. Ayudanœ á endje zu endje lima lœ angbi ogo, á endje sœ kœpa o'o ama Greke tetœ kœpulœma endje tœ upu nœ anga endje á endje zu endje ba lœ ogo Israyele. Gbambancœ nene, endje pa lima adœke ɔlœ dœ ɔlœ á endje sœ kœkurutshelœ œrœ, endje sœsœ kœgbe dœ ayashe koya á endje to lœ angbi ogo dœ ɔtshœnœ nene. ² Aayi avwa

ndjokpa dœ bisha ngbœa ayindœ Yisu kœ ga tœ œsœnœ, yé œ pa adœke: «Œ lili adœke 'a katœ kœyisœ o'o ama Ndjaba ti yé œ gbe kolœ dœ akwa noe kœzirœ nene. ³ Mbœrœ tœnœ ataa, aaya, 'e ke azu mindu dœ bisha (7) ugurutœ 'e á ɔtshœ endje ga, endjeneke á endje sú dœ ɔtshœ Ishiri œdœ pe kœwusœtœ yeka á a kœza akwancœ asœmœ fœ endje. ⁴ Tœ a'a noe 'a, 'a sœpe kœza awwala œdœ kœyisœ ɔtshœ O'o.»

⁵ Ayindœ Yisu para kœkœ yindœ o'onœ asœmœ ngbiœ fœ endje. Endje ke Etiene, uzu noe kœyindœrœ œdœ ɔtshœ Ishiri, Filipo, Prokore, Nikanore, Timo, Paremenase œdœ pe Nikola á tshe koedœ uzu á tshe yindœ Ndjaba noe Ayuda 6a lœ ongbo Atioshe. ⁶ Endje ma endje fœ aayi awa yeka á endje za awwala, yé á to kane endje ga pa endje. ⁷ O'o ama Ndjaba sœ lima kœza osho kœ, yé ayindœ Yisu kpa ngba tœpanœ kpuru lœ Yerusalem. Anganga Ndjaba ndjoro fa lima lœsu endje, œ yindœ o'o noe Yisu.

Kœtepa Etiene

⁸ ɔtshœ lœsu œdœ pe gbœgbœ noe Ndjaba su lima Etiene kperœ, tshe fa lima œrœ yé œ má ambáránœ lœ ugurutœ azu. ⁹ Kashe dœ lœkœ asœmœ, azu tshelœ Sinagoga á endje e endje «akanga á endje za awa fœ endje», endje koedœ anga azu ogo Sirene, dœ anga azu ogo Alekezandri, dœ anga azu tshelœ Silisi œdœ pe endje noe Azi tetœ kœgbœgbœ tshelœ o'o dœ Etiene. ¹⁰ Kashe 6ata á tshe sœ lima kœpa o'o lœ kœwusœtœ á ɔtshœ Ishiri to fœ she, awa adœke endje shara she gugu lima nene. ¹¹ Endje fara lima

azu dœ kowo mbœrœ á endje kœpa adœke: «'A dji she kœpa ekpe o'o ga tœ Moyize œdœ pe ga tœ Ndjaba!» ¹² Endje bili azu, agbœ Ayuda œdœ aayi kœyisœ awa akwa. Yé endje na ndoo dœ Etiene œ bopa ye, á to she rotœnœ ga lœ angbœtœ kœwa ngbanga. ¹³ Endje na dœ ekpe atimu ba zœ, yé á endje pa adœke: «Uzunœ á tshe sœ asœke kakatœ kœpa o'o tœ œyeroœ Tepelo nœ zœ œdœ pe tœ awa akwa nœ Moyize nene. ¹⁴ 'A dji she kœpa adœke, Yisu, uzu tshelœ Nazaretencœ asœmœ œ ndi tshelœ Tepelo asœke, yé œ yapa ndje mara kœsœ nœ aata azœ á Moyize ka lima tœ nœ fœ azœ.» ¹⁵ Endjeneke kœ á endje sœ lima tœ œsœ angbœtœ kœwa ngbangancœ, endje to lima ndœ Etiene, yé œ wu tshatshu ye bata œnce andjelu.

7

Etiene pu o'o

¹ Egerœ nganga Ndjaba yu Etiene adœke: «Œneke á endje pa dœ i'iri zœ kœdœ adja o'o a?» ² Etiene gi adœke: «Alaya mœ œdœ pe alaba mœ, 'e dji mœ kane. Ndjaba nœ mokœ wuta lima ga tœ ata azœ dœ Abrayamo lœkœ á tshe sœ lima ba lakpi Mezopotami, utshuncœ adœke tshe gu kœmbœrœ ogo Harane. ³ Tshe pa lima fœ she adœke: "Katœ ogo zœ œdœ pe bingi nœ zœ ti, yé œ gu ndœ ogo á mœ yisœ nœ fœ bœ." ⁴ Yé Abrayamo katœ ogo nœ ye ba lakpi Kalade ti, œ ro kœmbœrœ ogo ba lakpi Harane. Aba Abrayamo tshu ba zœ yé manda kuzu ye, Ndjaba gi lima Abrayamo ga lœ ogo á 'e sœ lœ nœ ngœngœ asœke. ⁵ Kashe Ndjaba fafa lima Abrayamo tœ ayengœ oshœnœ bale nene, á œdœ

ndje osho nœ kœto ada ye ga tœnœ nene. Kashe tshe pa lima ndœ nœ fœ she adœke œne za bala ogonœ asœke fœ she dœ aatanœ, andaa œshe dœ Abrayamo gugu lima damba dœ gbolo nene. ⁶ Yé Ndjaba kpa pa lima fœ she atake: “Aata zœ œ mbœrœ bala angbi ogo. Endje te bala akanga ba zœ, yé œ wu oyo manda ungu kama vana. ⁷ Kashe œmœ Ndjaba, moe pa adœke moe wa bala ngbangga ga tœ ogo á endje te akanga lœ nœ. Manda nœ, endje wuta ba zœ yé œ gu ndœ kœza awwala fœ moe kpœtœ oshonœ asœke.”

⁸ «Ndjaba lu madu dœ Abrayamo yé ambáránœ koedœ kœwa gaza ayakoshe. Mbœrœ tœnœ dá Abrayamo wa gbolo nœ ye dœ Izaka tœ gaza ɔlœ á tshe mbœrœ olo mindu dœ votœ manda kœzu she. Awa bale Izaka wa lima gbolo nœ ye dœ Yakobo yé Yakobo wa ndje agbolo yakoshe nœ ye ndjokpa dœ bisha, á endje dœ aata azœ tœ gaza.»

⁹ «Aata azœ mbœrœ lima uku ga tœ Yozefu yé œ ka lima she mbœrœ kœte kanga ba lœ Ezipito, kashe Ndjaba sœ lima dœ she awa bale. ¹⁰ Tshe gi she lœ oyo nœ ye kœ, œ to kœwusœtœ fœ she yé á mbœrœ adœke tshe wuta ɔtshœ uzu utshu Farawo, gbozugo Ezipito. Farawo za she tœ ayi koetondœ ogo Ezipito œdœ pe œrœ tshasœnda nœ ye kœ. ¹¹ A sœ atake, egerœ ogo za Ezipito œdœ pe ogo Kanana djigi. Oyo ro lima sœ nœ yé awa koegbœ kœzirœ gugu lima tœ aata azœ nene. ¹² Lœkœ á Yakobo dji lima adœke kœzirœ sœ ba lœ Ezipito, tshe vwa aata azœ utshunce. ¹³ Tœ bisha kœro endje ga zœ, Yozefu pandœtœ ye fœ aayanœ, yé œ pandœ mara nœ ye fœ Farawo. ¹⁴ Manda nœ, Yozefu vwa osho adœke endje para abanœ dœ

Yakobo œdœ pe ayonœ kɔ na tœnœ. Endje sœ lima kɔ azu zazu votœ dœ ndjokpa dœ mindu. ¹⁵ Yakobo na ga lœ Ezipito, yé œ tshu ɓa zœ œdœ ndje pe aata azœ. ¹⁶ Endje ko lima oko endje ro tœnœ ɓa lœ Sikeme yeka á shi endje ɓa lœ udu á Abrayamo yɔ lima tshakane agbolo nœ Amore.

¹⁷ «Bata á olo kœmbœrœ œrœ má Ndjaba pa lima tœnœ fœ Abrayamo ndo ye, aata azœ zu lima azu yé œ kpa wuta ndjoro lœ ogo Ezipito, ¹⁸ yekane á anga tafo gbozugو á tshe wuwu lima sœ o'o tœ upu noe Yozefu nene, za akwa kœgbœndœ ogo Ezipito. ¹⁹ Gbozugonœ sœ lima kœfara azu nœ azœ, tshe ma lima ekpe ɔtshœ ye fœ aata azœ œrrr ga tœ kœpa fœ endje adœke endje ko aaya agbolo nœ endje á endje sœpe kœɔ ɔngɔ va e mbœrœ adœke endje tshu ye.» ²⁰ Dœ lœkœnœ asœmœ dá endje zu lima Moyize. Tshe kœdœ lima ɔtshœ gbolo tœ ala Ndjaba. Tshe mbœrœ lima yapu votœ ɓa lœ anda nœ abanœ. ²¹ Yé manda nœ, endje katœ ye ti, yawuru nœ Farawo za she œ gbœndœ ye lima bata adja gbolo nœ ye. ²² Endje yi lima sœ œrœ tshelœ Ezipito kɔ fœ she, yé tshe sœ lima dœ gbœgbœ lœ o'o œdœ pe lœ akwa nœ ye.

²³ «Lœkœ á tshe wuta lima ga tœ ungu zazu bisha, tshe gbœ gbœtshelœ kœro ɓa ugurutœ aayanœ, azu tshelœ Israyele. ²⁴ Tshe wu lima uzu Ezipito kœbi anga uzu Israyele bale. Mbœrœ kœnga pa ayanœ asœmœ œdœ pe kœtœ gedœ tshangba ye, tshe bi uzu Ezipitonœ yerœwa fœ kuzu. ²⁵ Tshe gbe lima adœke aaya œne wusœ nœ adœke Ndjaba œ she endje lœ awa nœ œne. Andaa endje wuwu lima sœ nœ nene. ²⁶ Olo bale manda nœ, Moyize kœ

tshelœ azu Israyele bisha á endje sœ tœ koshe, yé œ ngbœba endje ga tœnœ dœ o'o atake: "Anga mœ, e'e kœdœ aayazu! Mbœrœ gade á 'e bitœ 'e a?" ²⁷ Kashe tsheneke á tshe sœ kœbi yangancœ gœrœ Moyize dœ o'o take: "Uzu de dá za 6œ tœ gbozu œdœ ayi kœwa ngbanga pa 'a? ²⁸ Bœ yindœ kœwo mœ bata á 6œ wo libi uzu Ezipito a?" ²⁹ Kœdji o'once asœmœ ata, Moyize kpa œ zatoe ye yiwa tœnœ ba lœ ogo nœ Amadiane. Tshe zu lima agbolo bisha ba zœ.»

³⁰ «Manda ungu zazu bisha, andjelu wuta ga tœ ye bala laba owo, ba lœ a'eara ɔyœ á sœ ba lœ kpagagasho kaga Sinayi. ³¹ Moyize i gbœndjuru lœkœ á tshe wu œrcœnœ asœmœ. Æne gitœ œne ndoo á kœtondœ nœ kane, tshe dji tshama Gbozu Ndjaba kœpa adœke: ³² "Œmœ kœdœ Ndjaba nœ aaba zœ, Ndjaba nœ Abrayamo, nœ Izaka dœ pe Yakobo." Awa litœ Moyize kpa kpa kpa ye; awa adœke tshe tondœ oshonœ gugu tœ ye nene. ³³ Á Gbozu Ndjaba kœpa fœ she adœke: "Gi ada zœ lœ œrada mbœrœ osho á 6œ ka ga tœnœ kœdœ œyerœ osho. ³⁴ Adjapu, mœ wu oyo á azu nœ mœ sœ kœwu tœnœ ba lœ ogo Ezipito, œ dji ndœ iki endje; mbœrœ tœnœ ataa dá mœ jœrœ kœshe endje. Na zœ, mœ yindœ kœvwa 6œ ngœngœ asœke ba lœ Ezipito."

³⁵ «Tshetœ Moyize á azu Israyele gœrœ lima she á pa fœ she adœke: "Œde dá za 6œ tœ gbozu œdœ ayi kœwa ngbanga a?" (Eshe dá Ndjaba vwa she bata gbozu, bata ayi kœshe azu lœ awa nœ andjelu á tshe wuta ga ndœ ye ba lœ a'eara ɔyœ. ³⁶ (Eshe dá ko endje wuta tœ nœ ga shu lœ ogo Ezipito. Tshe

fa œrœ yé œ má ambáránœ lœ ogo Ezipito, 6a tœ egerœ ungu Fala œdœ 6a lœ kpagagasho manda ungu zazu bisha. ³⁷ Moyize dá kpa pa fœ azu Israyele adœke: “Ndjaba œ to bala ayi kœgbara o'o bale 6ata mœ fœ 'e lœ ugurutœ aaya 'e.” ³⁸ Eshe dá ka lima lœ ugurutœ aata azœ dœ pe andjelu á tshe pa lima o'o fœ she 6a pa kaga Sinayi. Moyize dá sœ lima kœgbœ o'o nœ sorø 6a ndœ Ndjaba mbœrœ kœyisœ nœ fœ azœ.

³⁹ «Kashe aata azœ yiyi lima ndœ kœdji she nene; endje vwaratœ endje tœ ye yé œ yi lima ndœ kœkwatœ endje ga lœ ogo Ezipito. ⁴⁰ Endje pa lima fœ Aro adœke: “Mbœrœ anga andjaba fœ 'a adœke endje gbœndœ 'a, mbœrœ Moyize má á tshe ko azœ wuta tœnœ ga shu lœ ogo Ezipitonœ asœmœ, 'a wuwusœ œrœ á wuta ga tœ ye nene.” ⁴¹ Endje mbœrœ lima ishiri aya ngombe dœ lœnœ asœmœ œ sœ kœto okoro ga tœnœ, yé œ mbœrœ angbo dœ yanga mbœrœ œneke á endje mbœrœ lima dœ tœ endje. ⁴² Tœ kœgi œrœ tshangbanœ fœ endje, Ndjaba dœ tshapa ye gbœ endje yé œ katœ endje adœke endje donga angerepe* 6a lafo, 6ata á endje sú 6a la mbeti nœ ayi kœgbara o'o adœke:

“Azu Israyele, œmœ dá 'e to lima agea œdœ pe tokóró fœ mœ
mandœ ungu zazu bisha 6a lœ kpagagasho a?

⁴³  œ nene. 'E za gbanda tande nœ ndjaba Moloke,
œdœ ishiri nœ ndjaba angerepe nœ e'e dœ Refane,
ishirinœ á 'e mbœrœ dœ tœ 'e á sœ kœdonga tœnœ
asœmœ.

* **7.42** 7.42 Eneke k a sœ 6a lafo: yapu, lo, angerepe

Mbœrœ tœnœ ataa, mœ gœrœ 'e lœ ogo nœ 'e
dœ œ vwa 'e waa 6a kele Babilone."

⁴⁴ «Aata azœ sœ lima dœ gbanda tande á sœ
kœma adœke Ndjaba sœ dœ azœ awa bale 6a lœ
kpagagasho. Ndjaba pa lima fœ Moyize adœke
tshe mœ anda tandenœ bata œneke á tshe wu lima.
⁴⁵ Aata azœ gbo gbanda tande 6a ndœ aba endje,
yé œ te œnœ endje. Lœkœ á Yosuwa sœ lima
kœgbœndœ endje, endje li dœ tœnœ djelœ ogo
neke á endje gbotœnœ lœ koshe, ogo á Ndjaba
gœrœ azu lœnœ utshu endje. Gbanda tandemœ sœ
kpœtœmœ œrrr ga tœ lœkœ á Davidi wuta lima
gbozugonœ. ⁴⁶ Davidi gbo ɔtshœrœ 6a ndœ Ndjaba,
yé œ yu osho adœke œne mœ anda fœ Ndjaba nœ
Yakobo. ⁴⁷ Kashe Salomo dá mœ lima andanœ fœ
she.

⁴⁸ «Andaa Ndjaba á tshe ropa œrœ kœsœ lœ
anda á azu mbœrœ dœ kane endje nene. Bata á
Ndjaba pa lœ awa nœ aayi kœgbara o'o adœke:

⁴⁹ “Tshalafo kœdœ osho tshagbozu nœ mœ,
yé ɔshœ kœdœ osho kœto ada mœ ga tœnœ.
Anda gade dá 'e mœ fœ mœ a?

Yé osho gade dá mœ kœyatœ mœ tœnœ a?

⁵⁰ «œ dœdœ kane mœ dá mbœrœ œrcœnœ asœmœ
kœ nene a?”

⁵¹ «Etiene kpa pa fœ azu kœwa ngbanga adœke:
“Azu gbœkumu, lœsu 'e œdœ utu 'e be pa 'e tœ upu
nœ Ndjaba, 'e sœ kœvwaratœ 'e ɔlœ dœ ɔlœ tœ ɔtshœ
ishiri. 'E sœ adja awa bale bata aata 'e. ⁵² Aayi
kœgbara o'o neketa dá aata 'e ndandanga she nene
a? Endje wo lima endjeneke á endje sœ kœpandœ
kœnauzu á tshe sœ ndjii. Yé ngœngœ nœ asœke,
tshetœ ye dá 'e va ɔtœ ye yé á wo she. ⁵³ 'E dji awa

akwa nœ Ndjaba á aandjelu pandœ nœ fœ 'e, yé œ tshapu kœza ga tœ akwa ye.”»

Kuzu Etiene

⁵⁴ Lökø á aayi kœwangbanga dji o'once asœmœ ataa, tshatshu endje fa agba økɔ, yé endje zi tshelœ daji endje gbagbara gbagbara dœ ókó ga tœ Etiene. ⁵⁵ Kashe ɓata á Etiene su lima dœ ɔtshø Ishiri, tshe tondœ tshalafo, œ wu mokø nœ Ndjaba œdœ Yisu á tshe ka ga tœ kuni ye. ⁵⁶ Tshe pa adœke: «'E wu, mœ tondœ tshalafo ngbi yé Gbolo noe uzu ka ga tœ kuni Ndjaba.» ⁵⁷ Kœdji o'once ata, endje ve øgbø rawa yé œ be utu endje ga tœnœ. Manda nœ, endje tshu kœga pa ye. ⁵⁸ Endje gbota she lœ ongbo ga shu yeka á tetœ kœve lima she doe badja. Atimuncœ ka lima tœ lœba noe endje ga tœ ada anga gbolo yakoshe bale á i'iri ye kœdœ Sawulo. ⁵⁹ Lökø á endje sœ lima kœve Etiene dœ badja, tshe sœ lima kœza awwala adœke: «Gbozu Yisu, za iširiri mœ.» ⁶⁰ Manda nœ, tshe te dœ matshukuda ye, yé œ ve øgbø rawa adœke: «Gbozu, gbegbe dœ ekperœ noe endje nene.» Manda kœpu o'o asœmœ, tshe tshu ye.

8

¹ Sawulo sœ lima ugurutœ azu á endje yindœ noe adœke endje wo Etiene ye.

Ali kœmbærœ œrœ kanga fœ Ikrizia

Dœ ələnce asœmœ, Ikrizia tshelœ Yerusalem te lima tœ kœwu øgbø œrœ kanga. Kolœ aayi avwa dá lœpe lima lœ Yerusalem kashe ayindœ Yisu para kœkœ kuru lima tshelœtœ endje lœ ogo Yuda

œdœ pe lœ Samariya. ² Azu nœ ɔtshœ lœsu shi lima Etiene manda kœki she dœ oyo kœ.

³ Andaa Sawulo sœ lima kœpa avwara kœndi Ikrizia. Tshe sœ lima koeli anda bale dœ bale yekane á gbota ayindœ Yisu, ayakoshe, ayashe yé á gu kœko endje va ga lœ kângâ.

⁴ Endjeneke á endje ndjœ lima tshelœtœ endje, tetœ kœpandœ ɔtshœ O'o djelœ ogo djezœ kœ.

Filipo yisœ ɔtshœ O'o ba lœ Samariya

⁵ Filipo na œnœ ye ba lœ anga ongbo bale lœ Samariya, œ sœ kœyisœ œrœ dœ upu nœ Kristu ba zœ. ⁶ Ukpulu azu kœ yindœ o'o ama Filipo mbœrœ á endje sœ lima kœdji she, á sœ ndje kœwu afá á tshe sœ lima kœmbœrœ tœnce. ⁷ Ekpe iširî ndjoro sœ lima kœwuta lœ aayi kœba dœ kœve ɔgbœ rawa. Azu ndjoro á ada endje tshu œdœ pe agbakindi she ndje lima ye. ⁸ Yé egerœ yanga sœ lima lœ ongbonœ asœmœ.

⁹ Anga uzu má i'iri ye kœdœ Shimu, á tshe sœ ndje utshunce lœ ongbo sœmœ, sœ lima kœfa œrœ tsharawo yé azu tshelœ Samariya kœ lima tœ œsœnœ waa. Tshe zatœ ye lima bata egerœ uzu.

¹⁰ Azu para kœkœ, kœto tœ aaya agbolo œrr ga tœ agbozu, dji lima she tœpanœ kpuru. Endje pa lima adœke: «Yakoshenœ asœke sœ dœ gbœgbœ nœ Ndjabœ, á endje e tœnœ egerœ gbœgbœ.» ¹¹ Endje zatœ endje lima ga tœ ye mbœrœ kœfa œrœ tsharawo nœ ye á sœ kœza uvuru endje lœ nœ. ¹² Kashe lœkœ á endje dji lima ɔtshœ O'o á Filipo yisœ nœ tœ upu tshagbozu nœ Ndjabœ œdœ pe i'iri Yisu Kristu, ayakoshe œdœ ayashe gbœ lima batisimu. ¹³ Shimu yindœ nœ dœ tœ ye, yé œ gbœ batisimu.

Manda nœ, tshe te mangba Filipo. Tshe sœ lima kœwu ogboro ambárá oedœ pe afá á Filipo sœ koembœrœ tœnœ, œ ki tœ œsœnœ dœ yanga.

¹⁴ Aayi avwa á endje sœ lima 6a lœ Yerusalem dji adœke, azu tshelœ Samariya yindœ Ọtshœ O'o, yé œ vwa Apetro dœ Yowane fœ endje. ¹⁵ Lœkœ á endje wuta 6a zœ, endje 'e tshalafœ mbœrœ azu Samariya adœke endje gbœ Ọtshœ Ishiri, ¹⁶ mbœrœ Ishiri jejercœ lima damba ga pa uzu bale ugurutœ endje nene; endje gbœ lima kolœ batismu dœ i'iri Gbozu Yisu. ¹⁷ Apetro dœ Yowane to kane endje ga pa endje, yé azu Samariya gbœ Ọtshœ Ishiri.

¹⁸ Kashe lœkœ á Shimu wu adœke aayi avwa to kane endje ga pa endje yeka á endje gbœ Ọtshœ Ishiri, tshe yindœ kœto ngendja fœ endje. ¹⁹ E pa fœ endje adœke: «'E to ndje gbœgbœnœ asœke fœ mœ, mbœrœ oedœ mœ kœto kane mœ ga pa anga azu, endje gbœ ndje Ọtshœ Ishiri.» ²⁰ Petro kœgi fœ she adœke: «Kaka Ndjaba mbœrœ adœke bœ yiwa awa bale dœ ngendja nœ zœ, mbœrœ á bœ gbe adœke endje yœ œrœ á Ndjaba œ to fœ azu gbambanœ dœ ngendja. ²¹ Bœ lili kœsœ dœ 'a awa bale lœ akwanœ asœke nene, bœ gbœ ndje anga œrœ bale lœ nœ nene, mbœrœ á lœsu zœ sœsœ ndjii 6a utshu Ndjaba nene. ²² Fa tshalœsu zœ yé œ donga Gbozu á œ kœli yekane á tshe djerœndœ ekpe gbetshelœ á li ga lœsu zœ. ²³ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ wu adœke bœ sœ dœ egerœ lœsu, yé bœ fa kanga nœ ngbindirœ.» ²⁴ Shimu gi adœke: «Adja e'e kœdonga Gbozu mbœrœ mœ, kparawa adœke œneke á 'e pa kœuwuta ga tœ mœ nene.»

²⁵ Manda kœgbara o'o ndje dœ kœyisœ o'o ama

Gbozu, Apetro dœ Yowane kwaœ endje lima ga lœ Yerusalem. Kœgu endje tœ ala awa, endje yi lima sœ ɔtshœ O'o lakpi ndjoro lœ ogo Samariya.

Filipo pandœ Yisu fœ uzu Etiopi

²⁶ ɔlœ bale, andjelu nœ Gbozu pa fœ Filipo adœke: «Aafo œ na yorrr dœ awa á ro ga lœ Sudi, tœ awa á jerœ kœto lœ Yerusalem koena ga tœ Gaza. Tœnœ kœdœ awa á azu kpa sœsœ koena tœnœ nene.» ²⁷ Ngbewo, Filipo áalafo dœ kœro she. Koena she yorrr tœ awanœ asœmœ, tshe wu anga uzu tshelœ ogo Etiopi bale, á tshe dœ egerœ ayi akwa nœ Kandase, gbozu yashé ogo Etiopi. Uzunœ asœmœ kœdœ ndje lima ayi koegbœndœ ngendja œdœ ukpulu œrœ nœ gbozu yashenœ yekane á ro lima ga lœ Yerusalem mbœrœ kœdonga Ndjaba, ²⁸ yé á sœ kœgu tœnœ ga ndœ ye. Tshe sœ lima ga lœ share nœ ye œ sœ kœdi mbeti á ayi kœgbara o'o Isaya su.

²⁹ ɔtshœ Ishiri kœpa fœ Filipo adœke: «Gitœ zœ ga utshuncœ œ togba dœ sharenœ asœmœ.» ³⁰ Filipo na dœ œrœ, œ dji uzu ogo Etiopinœ á tshe sœ kœdi mbeti á ayi kœgbara o'o Isaya su dœ avwara ga lafo. Á tshe kœyu she adœke: «Adja 6œ wusœ ádá œneke á 6œ di asœke ye a?» ³¹ Uzunœ gi fœ she adœke: «Edœ uzu kœyisœ ádânce ngbi fœ mœ nene, mœ wu má sœ nœ koto o?» Yé tshe e Filipo adœke tshe œ sœ ga ïndiri œne. ³² Eneke á endje sú lima 6a la mbetinœ á tshe sœ kœdi lima tœnœ dœke: «Tshe sœ bata pata á endje na dœ she ga tœ osho kœwo apata,
tshe sœ bata aya pata á tshe kikí utshu ayi kœli usu kote ye nene,

tshe ii lima ama ye bale nene.

³³ Endje za tshula fœ she,
yé œ wa ogbœ ngbanga ga pa ye.

Œde dá pa bala o'o mbœrœ agbolo tshangba ye a?
Gbambancœ nene, endje wa tshelœ olo ye pa ɔshœ.»

³⁴ Uzu ogo Etiopi scœmœ yu Filipo adœke: «Wu
oyo mœ kane, œde dá ayi kœgbara o'o patœ ye
ataa? Tshe patœ ye dœ tœ ye too tshe patœ anga
angbi uzu?» ³⁵ Filipo kœto kpœpa œneke á endje
sú 6a la mabeti asœmœ yeka á yisœ ɔtshœ O'o nœ
Yisu fœ she. ³⁶ Endje ngbœtœ awa ana nœ endje
œ na œrrr, œ wuta ga tœ anga ungu á sœ 6a indiri
awa, yé uzu Etiopi kœyu adœke: «Wu ungu asœke,
œrœ gade dá pakata mœ ndœ kœgbœ batisimu a?»
[³⁷ Filipo kœpa fœ she adœke: «Œdœ bœ kœyindœ
nœ dœ lœsu zœ bale, mœ za batisimu fœ bœ ye.»
Yé uzu scœmœ kœgi fœ she adœke: «Mœ yindœ
nœ adœke Yisu Kristu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.»]
³⁸ Tshe kœpa fœ ayi kœkpa dœ share adœke endje
ka kpœke. Afilipo kœjerœ dœ she ga la ngu yé
Filipo kœza lima batisimu fœ she. ³⁹ Lœkœ á endje
wuta langunœ, Ishirœ nœ Gbozu za Filipo yé uzu
Etiopi kpa wuwu she nene. Kashe tshe te lima tœ
awa kœgu she dœ yanga.

⁴⁰ Filipo wuta 6a lakpi Azote, yé tshe ro kœyisœ
ɔtshœ O'o na tœnœ lœ ongbo bale dœ bale djezœ
œrrr vesho ga lakpi Sezaré.

9

Sawulo fatshalœsu ye

¹ Dœ lœkœnœ asœmœ, Sawulo sœ kolœ dœ gbet-
shelœ nœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ azu Ikrizia

œdœ pe kœpara awa noe kœyiangwa endje. Tshe na ga ndœ egerœ nganga Ndjabanœ, ² œ yœndœ mbeti á za awa fœ she kœli djelœ Sinagoga á sœ lakpi Damaseke. Edœ tshe kœwuta ba zœ á gbœ azu, ayakoshe too ayashe má endje sœ kœza awa Yisu, tshe i endje dœ djingiri yé œ gu dœ endje ga lœ Yerusalem. ³ Lœkœ á tshe te lima tœ awa yé á wuta lima ndoo dœ Damaseke, išhiri owo to ngbai ba lafo œ jerœ ga pa ye zakpi. ⁴ Tshe te ga tœ œshœ, œ dji tshama uzu kœpa adœke: «Sawulo, Sawulo, mboœrœ gade á bœ mboœrœ œrœ kanga fœ mœ ataa?» ⁵ Tshe yu adœke: «Gbozu, œbœ kœdœ de?» Yé tshamancœ kœgi adœke: «Emœ kœdœ Yisu, œmœ á bœ mboœrœ œrœ kanga fœ mœ. ⁶ Kashe aalafo œ li ga lœ ongbo, yé ba zœ dá endje pandœ œneke á li adœke bœ mboœrœ, fœ bœ.»

⁷ Azu á endje na tœ ala awa dœ Sawulo ka lima, œ sœ kokoko; endje dji lima tshama uzu kashe endje wuwu lima she nene. ⁸ Sawulo áalafo lœ œshœ, kashe ataa tshe kœra ala ye gbaa, tshe wuwu lima osho bale nene. Angancœ á tshe na lima tœ ala awancœ dœ endje dá za ama kane ye yeka á gbota she duru duru rotœnœ ga lakpi Damaseke. ⁹ Tshe mboœrœ lima olo votœ lœ bulu; tshe zizi lima œrœ yé œ ndjo ndje ungu nene.

¹⁰ Anga yindœ Yisu bale á i'iri ye kœdœ Anania sœ lima ba lœ Damaseke. Gbozu e she lœ ulu adœke: «Anania!» Tshe gi fœ she adœke: «Mœ sœ kea, Gbozu!» ¹¹ Gbozu kpa pa adœke: «Na dœ ala awa má endje e tœnœ awa Ndjii, œ yu osho ba lœ anda noe Yudasî tœ anga yakoshe tshalakpi Tarse bale á i'iri wu Sawulo. Tshe sœ kœza avwalla ba zœ, ¹² yé lœ ulu, tshe wu anga yakoshe bale á i'iri ye

kœdœ Anania kœli yé á to kane ye ga pa ye adœke tshe kpa wu osho.»

¹³ Anania gi adœke: «Gbozu, mœ dji azu ndjoro kœpa o'o tœ yakoshenoœ asœke œdœ kœpandœ ngbindiroœ kœ á tshe mbœrœ fœ azu kœyindœ zœ ba lœ Yerusalem. ¹⁴ Yé ngøngø asœ, tshe wuta ba ke dœ mbeti á tshe gbœ ba ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba mbœrœ kœi endjeneke kœ á endje e i'iri zœ lœ ama endje, dœ djingiri.» ¹⁵ Kashe Gbozu pa fœ she adœke: «Na zœ, gbambancœ nene, mœ ke yakoshenoœ asœmœ tœuzu akwa nœ mœ, yé kpœpa ye dá i'iri mœ œ to lœ ogo nœ angbi azu, ba utshu agbozugo œdœ pe ndje ba utshu azu Israyele. ¹⁶ Cœmœ dœ tœ mœ, mœ yisœ mara á li dœ she kœwu œrœ kanga mbœrœ i'iri mœ.»

¹⁷ Anania ro œ li ga lœ anda, œ to kane ye ga pa Sawulo yé œ pa adœke: «Aya mœ, Sawulo! Gbozu dá vwa mœ. Yisu á tshe wuta lima ga tœ zœ tœ ala awa á bœ na lima tœnœ, œshe dá vwa mœ adœke bœ kpa tondœ osho yé œ gbœ Otshœ Ishiri.» ¹⁸ Pe kpœtœ œsœnœ, œrœ bata djepœ yo lœ ala ye dœ Sawulo. Tshe tetœ kœwu osho, œ áalafo yé œ gbœ batisimu. ¹⁹ Manda nœ, tshe zi œrœ yeka á uvuru gu ga lœ nœ.

Sawulo yisœ o'o ama Ndjaba ba lakpi Damaseke

Tshe mbœrœ lima olo teasho dœ ayambarœ nœ Yisu á endje sœ lima lœ Damaseke. ²⁰ Cœndœ ye didi lima nene á tshe tetœ kœpandœ nœ lœ Sinagoga adœke, Yisu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba. ²¹ Endjeneke kœ á endje sœ lima kœdji she, endje katœ ama endje ti œœ yé œ pa adœke: «Cœ dœdœ yakoshe asœ dá sœ lima kœmbœrœ œrœ kanga fœ

azu á endje yindœ i'iri Yisu 6a lœ Yerusalem nene a? Tshe nana lima ndœ kœi endje dœ djingiri, yé á kœgu dœ endje fœ agbozu tshapa anganga Ndjaba nene a?» ²² Kashe gbogbœ kœyisœ Ḍtshœ O'o nœ Sawulo gerœ lima dœ pa nœ: bata á tshe sœ lima kœma ngbi adœke Yisu kœdœ Masiya, Ayuda á endje mbœrœ lima ogo lakpi Damaseke kpa gugu lima dœ o'o ndœ kœgi fœ she nene.

²³ Endœnœ di manda nœ cerrr atake, Ayuda vwarandœ upu kœwo she. ²⁴ Kashe Sawulo wusœ kœvwarandœ upu nœ endje asœmœ ye. Endje sœ kœgbœndœ egerœ manda ongbonœ butshœ dœ ɔlo mbœrœ á endje kœwo she. ²⁵ Dœ anga butshœ bale, ayambarœ nœ ye za she ga lœ kingi, œ gi she dœ uwu yorrr ga ati dja gakele gbagba.

Sawulo 6a lœ Yerusalem

²⁶ Sawulo wuta 6a lœ Yerusalem œ yindœ kœli ga ugurutœ ayindœ Yisu, kashe endje kpa lima awa ye kœ mbœrœ endje yiyi lima ndœ nœ katsha nene adœke tshe te yindœ Yisu. ²⁷ Yé Barnabase za she po tœ ye, œ gi she fœ aayi avwa. Tshe pandœ mara á Sawulo wu Gbozu tœ ala awa oedœ mara á Gbozu pa lima o'o fœ she. Tshe kpa pa ndœ fœ endje mara á tshe sœ lima kœyisœ œrœ ngbi dœ i'iri Yisu 6a lœ Damaseke. ²⁸ Pe ndœ lœkœnœ asœmœ, Sawulo te ga ndœ endje yé endje tetœ kœyisœ œrœ ngbi dœ i'iri Gbozu lœ Yerusalem. ²⁹ Tshe pa lima o'o fœ Ayuda á endje sœ kœpa o'o ama Greke yé endje sœ lima kœgbœgburu tshelœ o'o dœ endje. Kashe endje sœ lima kœpara awa ndœ kœwo she. ³⁰ Aayanœ lœ Yisu dji o'onœ ataa,

œ to she ro tœnœ ga lœ Sezaré yeka á gbœ awa kœgi
she ga lœ Tarse.

³¹ Azu Ikrizia sœ lima gee lœ ogo Yuda djigi,
lœ ogo Galilayi œdœ pe ndje lœ Samariya. Endje
sœ lima kœkpa awa Gbozu, yé Ọtshœ Ishiri za lima
gbœgbœ foe endje adœke kœyindœrœ nœ endje
gerœ.

Ene she lœ kobia nœ ye 6a lakpi Lida

³² Petro á tshe sœ lima kœro dje lœ ogonœ
asœmœ kœ, na dœ anga ɔlœ bale 6a ndœ ayindœ
Yisu á endje sœ lima 6a lœ Lida. ³³ Tshe gbœ anga
yakoshe á i'iri ye kœdœ Ene á tshe lo ga ati dœ kobia
mangba ungu mindu dœ votœ, gbambancœ nene,
ada ye tshu lima tshakudu ye. ³⁴ Petro pa fœ she
adœke: «Ene, Yisu Kristu she bœ ye. Aalafo œ guma
gbarœ olo zœ!» Yé katsha Ene áalafo. ³⁵ Azu kœ
lakpi Lida œdœ pe endje nœ akpala osho Sarone
wu she ataa, œ fatshalœsu endje ga ndœ Gbozu.

Tabita she lœ kuzu

³⁶ Anga yashe bale sœ lima 6a lœ Yope, œshe
lima kœdœ yindœ Yisu; endje e she lima Tabita.
Endje fa tshelœ i'irincœ lima dœ o'o ama Greke
«Dorkase», œ yindœ kœpa adœke «mbele». Tshe sœ
lima kœmbœrœ ɔtshœrœ waa, yé œ sœ kœto œrœ
fœ aayi oyo. ³⁷ Dœ olonœ asœmœ, tshe gbœ kobia
yé œ tshu. Manda kœdjutœ she, endje za she ga lœ
gbœshœ 6a lafo. ³⁸ Bata á tshalakpi Lida sœ ndoo
dœ Yope, ayindœ Yisu dji lima ndœ nœ adœke
Petro sœ lœ Lida, œ vwa azu bisha dœ o'o fœ she
adœke: «Vava ada zœ nene, na ga ndœ 'a katsha
ga mœ kane.» ³⁹ Petro na ga ndœ endje katsha.
Lœkœ á tshe wuta 6a zœ, endje 'ɔ dœ she 6a lœ

gbəsho á sœ ɓa lafo, yé ayashe koya para kɔkɔ ka ga utshu ye dœ ngola lœ ala endje. Endje yisœ lœba okoro œdœ pe yɔgbɔdɔ lœba á Dorkase sœ lima koembœrœ tœnœ lɔkɔ á tshe sœ dœ soro.

⁴⁰ Petro gɔrɔ azu ga shu para kɔkɔ œ gote dœ matshukuda ye, yé œ ki fœ Ndjaba. Manda nœ, tshe fatœ ye yorrr ga tœ oko uzuncœ, œ pa adœke: «Tabita, áalafo.» Tshe kɔrɔ ala ye œ tondœ Petro, œ yɔrɔtshelœtœ ye yé œ sœ ga ati dœ budu ye. ⁴¹ Petro bopa kane ye œ ti she ga lafo, yé œ e ayindœ Yisu œdœ pe ayashe koya yeka á ma she dœ soro fœ endje. ⁴² Endje dji o'once lœ ongbo Yope djigi, yé azu ndjoro fatshalɔsu endje ga ndœ Gbozu. ⁴³ Petro lo olo ndjoro ɓa lakpi Yope ɓa ndœ Shimu á tshe dœ ayi kœguma ɔkɔ agea.

10

Apetro dœ Korneye

¹ Anga yakoshe bale ɓa lœ Sezaré, i'iri ye kœdœ Korneye; œshe kœdœ gbozu tshapa ukpulu aturugu lœ Roma á endje e tœnce «ukpulu aturugu tshelœ Itali». ² Tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba, œ sœ kœkpa awa ye awa bale ndje dœ azu tshasœnda nœ ye. Dœ tœnœ ataa, tshe sœ lima kœto œrœ fœ Ayuda á endje sœ lima dœ oyo, yé œ sœ ndje kœki lima fœ Ndjaba ɔlɔ dœ ɔlɔ. ³ Anga ɔlɔ bale, dœ ada ɔlɔ votɔ manda kakpi ɔlɔ, tshe wu andjelu nœ Ndjaba lœ ulu kœli ga ndœ ye, yé andjeluncœ e she adœke: «Korneyel!» ⁴ Korneye tondœ ye dœ awa, yé œ gi fœ she adœke: «O'o gade, Gbozu?» Andjelu pa fœ she adœke: «Ndjaba dji avwala nœ zœ œdœ pe ɔtshœrœ á ɓœ sœ

kœmbœrœ tœnœ fœ aayi oyo yé tshe djedjerœndœ zœ nene. ⁵ Ngøngœ asœke, vwa azu ɓa lakpi Yope kœ'e Shimu á anga i'iri ye kœdœ Petro gu tœnœ ga mœ. ⁶ Tshe sœ kœlo ɓa ndœ anga ayi akwa kœguma ɔkœ agea á i'iri ye kœdœ Shimu; á anda nœ ye sœ ɓa tœ ama egerœ ungu.» ⁷ Lökœ má andjelu á tshe pa o'o fœ she yiwa, Korneye e anga aayi akwa nœ ye bisha oedœ pe anga turugu nœ ɔtshœ lœsu á tshe sœ tshakudu ye katshatsha. ⁸ Tshe yisœ œrœ kœ a mbœrœtœ ye fœ endje, yé œ vwa endje ɓa lakpi Yope.

⁹ Osho kœrœ pa nœ, endje sœpe tœ awa kœro tœnœ œ wuta ndoo dœ Yope, Petro œ ga tœ akpala osho ɓa pa kumu anda mbœrœ kœza awwala fœ Ndjaba. ɔlœ wuta lima ga pa œrœ nœ kakpi ɔlœ. ¹⁰ Kashe tshe sœ lima dœ ogo, yé œ yindœ kœzi œrœ. Lökœ á endje sœ lima kœfa kœzirœ fœ she, tshe wu œrœ lœ ulu. ¹¹ Tshe wu tshalafo kœrœ yé anga œrœ bata egerœ lœba tshapa meza á endje du uwu ga tœ amancœ vavana kœ sœ kœjerœ ga ati. ¹² Yé agea kœ á ada endje sœ vana, endjenœke á endje sœ kœ'ɔrœ dœ lavu endje tœ ɔshœ oedœ pe endjenœke á endje sœ kœru ɓa lafo, sœ lima ɓa lœ nœ. ¹³ Tshe dji tshama uzu kœpa fœ she adœke: «Petro! Áafo, œ wo ageancœ asœ yé œ zi endje.» ¹⁴ Petro gi fœ she adœke: «Bale nene, Gbozu. Mbœrœ lœ sorœ mœ, mœ zizi œrœ uburu too ekperœ nene.» ¹⁵ Tshe kpa dji tshama uzu kœpa fœ she tœ bishancœ adœke: «Eneke á Ndjaba mbœrœ yerœ, œ lili dœ ɓœ kœpa adœke œtœnœ kœdœ œrœ uburu nene.» ¹⁶ Tshamancœ wu awa votœ yé katsha manda nœ, œrœnœ œ ga lafo.

¹⁷ Petro sœ kœyutœ ye tœ ádá œrœ á tshe wu lœ ulu atake, tshokombele azu á Korneye vwa endje á endje sœ kœyu osho djezœ djezœ tœ anda noe Shimu, kœyi kumu endje ga pa egerœ manda gbagba. ¹⁸ Endje e osho yé, œ yu adœke: «Shimu á anga i'iri ye kœdœ Petro sœ kœlo kpœke a?»

¹⁹ Petro sœpe lima kolœ kœgbe tshelœ ye tœ œrœ á tshe wu lœ ulu asœmœ, kashe Ishiri pa fœ she adœke: «Wu, azu votœ á endje sœ kœpara bœ asœke. ²⁰ Aafo œ Jerœ yé œ gu tœ awancœ bale dœ endje. Awa zaza bœ nene mbœrcœ œmœ dá vwa endje.» ²¹ Petro jerœ ga ndœ endje, œ pa fœ endje adœke: «Œmœ dœke. Uzunœ á 'e sœ kœpara she kœdœ œmœ. 'E na ndœ gadœ?» ²² Endje gi fœ she adœke: «Gbozu tshapa ukpulu aturugu á i'iri ye kœdœ Korneye dá vwa 'a. Œshe kœdœ ɔtshœ uzu á tshe sœ kœkpawa Ndjaba, yé Ayuda para kœkœ yindœ ye waa. Anga andjelu noe Ndjaba bale dá pandœ noe fœ she lœ ulu adœke tshe 'e bœ 6a lœ anda noe ye á kœdji œneke á bœ pa fœ she.»

²³ Petro pa adœke endje li gasœnda, yé œ yisœ osho olo fœ endje.

Osho kœrœ pa noe bale, tshe gu tœ awancœ dœ endje. Anga ayindœ Yisu lakpi Yope gu tœ awancœ dœ endje. ²⁴ Yé tœ bisha olo manda noe, tshe wuta ga lœ Sezaré. Dá asœmœ 6a ndœ Korneye, tshe e ayo noe ye œdœ pe angancœ á tshe yindœtœ ye dœ endje waa, yeka á endje sœ lima kœkate endje. ²⁵ Lœkœ á Petro yi kumu ye, Korneye na para tshatshu ye œ gote ga tœ ada ye mbœrcœ kœma ɔtshœ lœsu ga ndœ ye. ²⁶ Petro pa fœ she dœ kœti she ga lafo adœke: «Aalafo, œmœ ndje kœdœ amba

uzu gbambanœ.» ²⁷ Manda nœ, tshe sœ kœpu o'o dœ Korneye li tœnœ ga sœnda, tshe wu azu ndjoro á endje ngbœtœ endje ɓa zœ. ²⁸ Tshe pa ngbi fœ endje adœke: «Bata á 'e wusœ nœ, œ sœ dœ ekpencœ adœke Ayuda yindœ angbi uzu too kœsœ dœ she tœ œsœnce bale. Kashe Ndjaba má fœ mœ adœke, mœ papa fœ uzu bale adœke œshe kœdœ ayi uburu too adœke Ndjaba vwaratœ ye tœ ye nene. ²⁹ Mbœrœ tœnœ ataa dá mœ vwawwaratœ mœ kœna ga mœ lœkœ á ɓœ vwa osho ndœ mœ nene. Kashe ngøngœ asœke, mœ yindœ kœwusœ ádá á ɓœ 'e mœ ga mœ.»

³⁰ Korneye kœgi fœ she adœke: «Mœ sœ lima kœza avwala fœ Ndjaba ɓa sœnda nœ mœ, œ mbœrœ lima olo votœ dœ ada ɔlœ votœ manda kakpi ɔlœ. Mœ sœ atake, anga uzu bale á tshe verœ imbi lœba uruuu ka ga utshu mœ, ³¹ yé œ pa fœ mœ adœke: “Korneye, Ndjaba dji avwala nœ zœ yé œ djedjercœndœ œrœ á ɓœ to lima fœ aayi oyo nene. ³² Vwa anga uzu ɓa lœ Yope kœ'e Shimu á anga i'irœ ye kœdœ Petro kœgu ɓa ke. Tshe sœ kœlo ɓa sœnda nœ Shimu, ayi kœguma ɔkœ agea á anda nœ ye sœ ɓa tœ mangu egerœ ungu.” ³³ Mœ vwa uzu ndœ kœpara ɓœ, yé ɓœ yindœ kœna tœnœ dœ ɔtshœnœ. Ngøngœ asœke, a'a kœ 'a ka ga utshu Ndjaba mbœrœ kœdji œneke á Gbozu za awa fœ ɓœ adœke ɓœ pandœ nœ fœ 'a.»

O'o nœ Petro

³⁴ Yé Petro za o'o œ pa adœke: «Mœ wu adja sœ nœ ngøngœ asœ adœke Ndjaba keke azu mbœrœ tshatshu endje nene. ³⁵ Yé lœ ogo kœ, uzu á tshe sœ kœkpawa Ndjaba yé á sœ kœmbœrœ œrœ á sœ

ndjii, Ndjaba œ yindœ ye. ³⁶ Tshe vwa o'o fœ azu tshelœ Israyele, Ḍtshœ O'o kœsœ gee lœ awa nœ Yisu Kristu á tshe dœ Gbozu nœ azu kœ.

³⁷ «'E wusœ œneke á wuta lima utshunœ ɓa lœ Galilayi, lœ ogo Yuda djigi dœ lœkœ á Yowane sœ lima kœyisœ œrœ, á sœ ndje kœza batisimu fœ azu. ³⁸ 'E wusœ mara á Ndjaba to gbəgbə nœ Ḍtshœ Ḥshiri fœ Yisu á tshe dœ uzu Nazarete. Tshe na djetœ osho kœ dœ kœmbœrœ ḥtshœrœ, tshe she endjeneke para á endje dœ lima akanga nœ djaboro, mbœrœ Ndjaba sœ lima awa bale dœ she.

³⁹ «Yé a'a, 'a kœdœ atimu nœ œrœ kœ á tshe mbœrœ ɓa lœ ogo nœ Ayuda œdœ ɓa lœ Yerusalem. Endje wo she œ kuru she ga pa kurushi. ⁴⁰ Kashe Ndjaba she she ugurutœ akuzu manda olo votœ, yé œ to uvuru fœ she adœke tshe kpa matœ ye. ⁴¹ (E dœdœ mbœrœ azu djigi nene, kashe fœ 'a á Ndjaba ke 'a katshatsha utshunœ ɓata atimu. 'A zi œrœ œ ndjo œrœ awa bale dœ she manda kœshe she ugurutœ akuzu. ⁴² Mbœrœ tœnœ ataa, tshe pa fœ 'a adœke 'a yisœ nœ fœ azu yé œ ma ndœlancœ fœ endje adœke, œshe dá Ndjaba za she ndœ kœwa ngbangpa asoro œdœ akuzu. ⁴³ Aayi kœgbara o'o kœ pa lima tœ ye adœke uzu kœ á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu, lœ gbəgbə nœ i'iri ye dœ Yisu dá Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ ye.»

Ḍtshœ Ḥshiri jerœ ga pa angbi azu

⁴⁴ Lœkœ á Petro sœpe lima kœpu o'o, Ḍtshœ Ḥshiri jerœ ga pa endjeneke kœ á endje dji lima o'o ye.

⁴⁵ Ayindœ Yisu á endje kœdœ Ayuda á endje na lima tœ awancœ dœ Petro ka lima tœ ama endje ti œsa kœwu adœke: Ḍtshœ Ḥshiri á Ndjaba vwa, jerœ

ndje lima ga pa angbi azu. ⁴⁶ Yé endje sœ lima kœdji angbi azunœ kœdonga Ndjaba ndje kœpa o'o ama ogo á endje sœsœ lima kœdji tœnœ nene. Petro kpa kœpa adœke: ⁴⁷ «Bata á azu asœke gbœ ndje Ùtshø Ìshiri bata azœ, œde dá kpa kœ endje tœ kœgbœ batismu dœ ungu a?» ⁴⁸ Tshe za o'o adœke endje za batismu fœ endje dœ i'iri Yisu Kristu. Manda nœ, angbi azunœ yu she adœke œne yatoœ œne dœ she manda olo teasho kane.

11

O'o nœ Petro utshu Ikrizia lœ Yerusalem

¹ Aayi avwa œdœ ayindœ Yisu á endje sœ lima ɓa lœ Yuda dji adœke angbi azu yi ndje ndœ o'o ama Ndjaba. ² Lœkœ á Petro ɔ ga lœ Yerusalem, anga ayindœ Yisu á endje dœ Ayuda, tetœ kœgbugburu tshelœ o'o dœ she ³ adœke: «Bœ li ga ndœ angbi azu yé œ zi œrœ dœ endje!» ⁴ Yé Petro pandœ œneke kœ a ro, kœto ɓa tœ adanœ bale dœ bale fœ endje adœke:

⁵ «Lœkœ á mœ sœ lima kœki fœ Ndjaba ɓa lakpi Yope, mœ wu œrœ lœ ulu: anga œrœ bale bata egerœ lœba tshapa meza á endje du uwu ga tœ amanœ vavana kœ. œrœnce asœmœ to ɓa lafo, œ jerœ ga ati ndœ ndoo dœ mœ. ⁶ Mœ to lima ndœ nœ yima yé œ wu agea gusu á ada endje sœ vana, endjeneke á endje ɔrœ dœ lavu endje œdœ pe endjeneke á endje ru ɓa lafo. ⁷ Manda nœ, mœ dji tshama uzu kœpa fœ mœ adœke: “Petro! Aalafo, œ wo agea asœke yé œ zi endje.” ⁸ Yé mœ pa adœke: “Bale nene, Gbozu. Gbambancœ nene, lœ sorœ mœ, mœ ziœ œrœ uburu too ekperœ nene.”

⁹ «Tœ bishance, tshama uzu to ɓa lafo adœke: “Eneke á Ndjaba mbœrœ yerœ, œ lili dœ ɓœ kœpa adœke œtœnœ koedœ uburu nene.” ¹⁰ Ercœnœ wu ata awa votœ, yé œ ɔ ga lafo. ¹¹ Yé tshokombele, azu tshelœ Sezaré votœ yi kumu endje ɓa tœ anda á 'a sœ tœnœ. Endje na ndœ kœpara mœ. ¹² Ọtshœ Ishiri pa fœ mœ adœke mœ gu katsha tœ awancœ dœ endje. Ayakoshenœ mindu dœ bale á mœ to endje rotœnœ ga mœ asœke, 'a na tœ awancœ dœ endje œrrr ɓa lœ Sezaré yé œ li dœ endje kœ ga lœ anda noe yakoshenœ asœmœ á i'iri ye koedœ Korneye. ¹³ Tshe pandœ mara á andjelu wuta ga tœ ye ɓa soenda yé á pa fœ she adœke: “Vwa anga uzu ɓa lœ Yope kœ'e Shimu á anga i'iri ye koedœ Petro, tshe gu ɓa ke. ¹⁴ Tshe pandœ o'o á za kœshe fœ ɓœ dœ azu tshasœnda noe zœ kœ.”

¹⁵ «Lœkœ á mœ sœ kœpa o'o, Ọtshœ Ishiri jerœ ga pa endje bata á jerœ lima utshunœ ga pa azœ. ¹⁶ Mœ gbe tshelœ mœ ndœ o'o á Gbozu pa lima adœke: “Yowane za lima batisimu noe ungu, kashe e'e, 'e gbœ batisimu lœ Ọtshœ Ishiri.” ¹⁷ Edœ Ndjaba kœto ọtshœrœ fœ azunœ asœke bata á tshe to fœ azœ á ayindœ o'o Gbozu Yisu Kristu, œmœ koedœ œde yeka á kœ Ndjaba tœ kœmbœrœ œrœ a?»

¹⁸ Manda kœdji o'onœ asœmœ, endje sœ koko yé œ za moko fœ Ndjaba dœ kœpa adœke: «Adjapu, Ndjaba to ndje awa kœfatshalœsu œdœ pe awa kœgbœ sorœ fœ angbi azu.»

Ali Ikrizia lœ Atioshe

¹⁹ Ercœ kanga á mbœrœtœ endje lima dœ lœndo á endje wo lima Etiene, mbœrœ adœke ayindœ Yisu ndjœ lima tshelœtœ endje ngbangbangba djezœ. Anga endje ro lima ga lœ Fenisi, ga lœ Shipre œdœ

ga lœ Atiœshe; kashe endje sœ lima kœyisœ Ọtshœ O'o nœ Ndjaba kolœ fœ Ayuda. ²⁰ Andaa, anga endje ugurutœ endje á endje kœdœ azu tshelœ Shipre œdœ Sirene, endje na ba lœ Atiœshe yé œ yi ndje sœ Ọtshœ O'o nœ Gbozu Yisu fœ Agreke. ²¹ Gbøgbø nœ Gbozu sœ lima dœ endje awa bale doe mara adœke azu ndjoro fatœ endje ga ndœ Gbozu yé œ wuta ayindœ Yisu.

²² Azu Ikrizia lœ Yerusalemme dji o'once, yé œ vwa Barnabase ba lœ Atiœshe. ²³ Lœkœ á Barnabase yi kumu ye á wu mara ɔtshœrœ á Ndjaba mbœrœ fœ ayindœ Yisunœ ascœmœ, tshe sœ dœ yanga yé œ pa fœ endje kœ adœke endje za lœsu endje djigi fœ Gbozu. ²⁴ Barnabase kœdœ ɔtshœ uzu, tshe sœ dœ Ọtshœ Ishiri œdœ pe kœyindoerœ waa. Ukpulu azu ndjoro te lima azu nœ Gbozu.

²⁵ Manda nœ, Barnabase na kœpara Sawulo ba lœ Tarse. ²⁶ Tshe gbœ she ba zœ œ gu dœ she ga lœ Atiœshe. Endje bibisha, endje mbœrœ lima ungu bale ba lœ Ikriziance ascœmœ yé œ yisœ œrœ fœ azu ndjoro. Ba lœ Atiœshe dá endje e i'iri «Akristu» tœ alinœ ga tœ ayindœ Yisu.

Erœ á mœ kœtorœ lœ ugurutœ azu

²⁷ Dœ lœkœnœ ascœmœ, anga aayi kœgbara o'o to ba lœ Yerusalemme œ sœ kœna ga lœ Atiœshe. ²⁸ Anga bale á i'iri ye kœdœ Agabuse, á Ọtshœ Ishiri sœ kœma œrœ fœ she, mindœ nœ adœke egerœ ogo œ za tshapashœ djigi lœ ondonœ zœ. Manda nœ, œ mbœrœtœ endje lima dœ lœndœ á Klode doe lima gbozugo Roma. ²⁹ Mbœrœ tœnœ ataa, ayindœ Yisu wa o'o adœke œne vwa œrœ fœ anga œne á endje sœ ba lœ Yuda. Uzu dœ uzu œ to

liaka gbɔgbɔ nœ ye. ³⁰ Endje mbœrœ lindœ œneke á endje wa, yé œ vwa œrœ á endje gbɔ, lœ awa nœ Abarnabase dœ Sawulo fœ agbozu lœ ogo Yuda.

12

Kuzu Jake œdœ kœza Petro ga lœ kângâ

¹ Dœ lœndœnœ asœmœ, gbozugo Erode* sœ lima koembœrœ œrœ kanga fœ anga azu Ikrizia. ² Tshe mbœrœ adœke endje wo Jake, aya Yowane, dœ ugu kamba. ³ Yé lœkœ á tshe wu adœke œrœ má œne mbœrœ za yanga fœ Ayuda waa, tshe kpa pa adœke, endje za Petro. Æ sœ lima dœ lœkœ angbo nœ mapa á susuku nene. ⁴ Tshe bopa ye œ vwi she ga lœ kângâ, yé œ pa fœ ukpulu aturugu vana á ngbœba aturugu vana vana, mbœrœ kœgbœndœ ye. Tshe sœ kœgbe lima adœke manda angbo Pake yeka á œne kœdji she ba utshu azu para kœkœ. ⁵ Endje gbɔ lima ndœ Petro ba lœ kângâ, kashe azu Ikrizia kaka lima tœ kœza avwala dœ i'iri ye fœ Ndjaba nene.

⁶ Erode yi lima ndœ kœwa ngbanga nœ ye tœ ala azu para kœkœ. Dœ butshœnœ asœmœ, Petro lo ba ugurutœ aturugu bisha, endje i she vwagbagba dœ djingiri bisha yé aayi kœgbœndœ manda ka ba utshu manda kânganœ. ⁷ Kashe tshokombele, andjelu nœ Gbozu yikumu ye, yé iširi owo za osho djigi. Andjelu turutœ ye œ jo she, á pa fœ she adœke: «Aalafo katsha!» Djingirinœ kœzu tœ kane Petro. ⁸ Yé andjelu kpa pa fœ she adœke: «I uwu

* **12.1** 12.1 Erode asœke kœdœ Erode Agripa á tshe dœ gbolo nœ aya Erode Atipase á tshe dœ lima gbozugo pa ogo Yuda kœto tœ ungu zazu bisha dœ bale

tshapa lœba nœ zœ, œ soro uwu œrada nœ zœ.» Petro mboerœtœ ye lindœ o'o ye. Andjelu kpa pa adœke: «Verœ yøgbødœ lœba nœ zœ yé œ te manda mœ.»

⁹ Petro wuta lœ kânga œ te manda andjelu. Tshe gbe œnœ ye adœke œneke á andjelu mbœrœ asœmœ dœdœ adjœœ nene, kashe œne wu œrœ lœ ulu. ¹⁰ Endje ro ali azu koegbøndœ manda, manda nœ endje ro bisha endje yé œ wuta ga tœ manda yarakowo á wuta kpuru ga lœ ongbo: mandanœ kœrœ dœ tœ ye utshu endje. Lœkœ á endje wuta ga shu, endje ro tshatœ ama gbølœ, yé titivwiri andjelu kœyiwa ye.

¹¹ Uvuru Petro kœkwa ga lœ nœ, á tshe kœpa adœke: «Ngøngœ asœke, mœ wu adœke œ dœ adjapu: Gbozu vwa andjelu nœ ye á tshe vwara mœ tshakane Erode dœ pe lœma ekperœ á Ayuda guma ndœ mœ.»

¹² Manda kœgbe tshelœ ye tœ œneke á mbœrœ fœ she, tshe gu ga lœ anda nœ Mareya, ayi Yowane á anga i'iri ye kœdœ Marke. Azu ndjoro sœ lima kœdonga Ndjaba ba zœ. ¹³ Lœkœ á tshe nge manda, anga yawuru akwa bale á i'iri ye kœdœ Rode, na mbœrœ kœkœrœ tœnœ. ¹⁴ Tshe dji tshama Petro œ sœ dœ yanga, œ tshapu kœkœrœ manda, yé œ kpa dœ œrœ mbœrœ kœpandœ nœ adœke, Petro ka ba pa manda ba shu. ¹⁵ Endje pa fœ she adœke: «Iyi sœ lœ kumu zœ a!» Kashe tshe pa fœ endje adœke, œneke á œne sœ kœpa fœ endje kœdœ adjapu. Á endje kœpa adœke: «Asœmœ kœdœ andjelu á tshe sœ kœgbøndœ Petro dœmœ.»

¹⁶ ¹⁶ Petro sœpe kolœ kœnge manda. Lœkœ á endje kœrœ manda, endje wu she yé œ i gbøndjuru.

¹⁷ Tshe mbœrœ kane ye fœ endje adœke endje sœ koko, yé œ pandœ mara á Gbozu za she ga shu lœ kângâ fœ endje. Tshe kpa pa adœke: «'E na œ pandœ noe fœ Jake œdœ pe fœ anga ayindœ Yisu.» Manda noe, tshe wuta yé œ na ga tœ angbi osho.

¹⁸ Osho kœrœ, aturugu yakatœ endje ngbangbangba. Endje tetœ kœyutœ endje loetœ endje adœke Petro fatœ ye tœ de! ¹⁹ Erode vwa azu kœpara Petro œrrr toroboka, endje gbo gbo she nene. Tshe yu aayi kœgbondœ manda kânganœ, yé á pa adœke endje wo endje ye. Manda noe, Erode to ba lœ ogo Yuda œ na ga lœ Sezaré, yé œ mbœrœ olo teasho ba zœ.

Kuzu gbozu Erode

²⁰ Erode sœ lima dœ geda dœ azu ogo Tire œdœ azu ogo Sidona. Azu ogonœ bibisha asoeke yindœ kœwuta ga utshu ye. Endje u Blastuse á tshe dœ uzu tshapa ayi akwa noe Erode, œ dji o'o tshelœ ye. Endje na kœyu Erode adœke tshe mbœrœ adœke œne sœ gee. Gbambancœ nene, ogo noe endje gbo œrœ kœto ba lœ œnœ ye dœ gbozugo. ²¹ Dœ lœkœnœ á endje guma tœ kœgbatœ endje, Erode verœ lœba tshagbozu noe ye, œ sœ ga pa ngande gbozu noe ye, yé œ tetœ kœpu o'o ba utshu azu kœ. ²² Azu tetœ kœta rawa adœke: «Asœ kœdœ tshama ndjaba, œ dœdœ œnœ uzu nene!» ²³ Kashe, pe tœ œsœnœ, andjelu noe Gbozu bi Erode mbœrœ á tshe tshapu kœdonga Ndjaba ti, yé á sœ kœliscœtœ ye adœke œne kœdœ Ndjaba. Angœzu zi she lœ œkœnœ yé tshe tshu.

²⁴ O'o ama Ndjaba ka aka osho kœ, yé azu á endje yindœ noe wuta lima ndjoro. ²⁵ Lœkœ á akwa noe

Abarnabase dœ Sawulo ka lima lœ Yerusalemé, endje za lima Yowane á anga i'iri ye kœdœ Marke potœ endje á gu dœ she.

13

Otsho Ishiri vwa Abarnabase dœ Sawulo ndœ akwa

¹ Aayi kœgbara o'o cœdœ aayi kœyisœrœ sœ lima 6a lœ Ikrizia nœ Atioshe. Æ dœ lima Barnabase, Shimeyo á anga i'iri ye kœdœ Ubu Uzu cœdœ pe Lukiyuse uzu tshelœ Sirene, dœ Sawulo œ ga ndœ Manaene yanga Erode á tshe sœ lima kœna tœ awanœ dœ she pe dœ tshagbolo ye. ² Anga ɔlo bale á endje sœ lima kœdonga Gbozu yé á sœ kœyotshelœma endje, Otsho Ishiri pa adœke: «'E ko Abarnabase dœ Sawulo ga indirinœ mbœrœ adœke endje mbœrœ œrœ œneke á mœ e endje ndœ nœ.» ³ Yé manda kœyotshelœma endje dœ pe kœdonga Ndjaba, endje to kane endje ga pa endje yé œ za awa fœ endje.

Asawulo dœ Barnabase 6a lakpi Shipre

⁴ Bata á Otsho Ishiri vwa Barnabase dœ Sawulo, endje na 6a lakpi Selæsi, œ ɔ egerœ agba 6a zœ yeka á ro ga lœ Shipre. ⁵ Loko á endje wuta ga lœ Salamine, endje tetœ koemindœ o'o ama Ndjaba 6a lœ Sinagoga nœ Ayuda. Yowane á anga i'iri ye kœdœ Marke sœ ndje lima kpœtœmœ mbœrœ kœti kane endje. ⁶ Manda kœzu tshiki para œrrr kœwuta 6a lœ Pafose, endje gbœ anga ayi kœpandœ ulu bale á i'iri ye kœdœ Bare Yisu; œshe kœdœ Yuda á tshe zatœ ye bata ayi kœgbara o'o. ⁷ Tshe sœ lima 6a ndœ gbozu Sereyuse Pawuluse á tshe kœdœ ayi kœwusœrœ, á tshe e Barnabase dœ

Sawulo mbœrœ tshe sœ lima dœ ogo kœdji o'o ama Ndjaba. ⁸ Kashe ayi kœpandœ ulu Elimase (i'iri Bare Yisu dœ Greke dœmœ) yiyi lima ndœ o'o ama endje nene, yé œ para awa kœndi tshelœ gbetshelœ noe gbozu asœmœ adœke tshe sœsœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu nene. ⁹ Yé Sawulo á anga i'iri ye kœdœ Polo á Ḍtshœ Ishiri su she kperœ, za ala ye kukuku ga tœ ye, ¹⁰ yé œ pa adœke: «Œbœ, afara œdœ pe ekperœ su bœ kperœ. Œbœ kœdœ gbolo noe djaboro, uzu á tshe yiindœ djakata o'o nene. Bœ katœ kœndi awa noe Gbozu á sœ ndjii nene a? ¹¹ Ngœngœ asœke, kane Ndjaba sœ pa zœ. Bœ fa ayibula, yé bœ wu ɔlœ nene œrrr ga tœ olo á tshe yindœ noe.» Pe kpœtœ œsœnce, tshelœ ala ye wu shuu yé osho bu kporokoto tœ ye. Tshe fatœ ye djikirili djikirili kœpara uzu adœke tshe za ama kane œne. ¹² Lœkœ á gbozugo wu œneke á mbœrœtœ endje, tshe te yindœ Yisu; gbambanœ nene, o'o ama Gbozu za lima uvuru ye lœnœ.

Polo pa o'o ba lakpi Atiœshe noe ogo Pisidi

¹³ Polo dœ anganœ á tshe na tœ awa dœ endje œ lima ga lœ egerœ agba ba lœ Pafose, œ ro ga lœ Perje ba lœ Pafili. Yé Yowane katœ endje, œ kwatœ ye ga lœ Yerusalem. ¹⁴ Endje katœ tshalakpi Perje ti, yé œ wuta ba lœ Atiœshe noe ogo Pisidi. Lœkœ sabata, endje li ga lœ Sinagoga yé œ sœ lima ga ati. ¹⁵ Manda kœdi buku á ngbœba awa akwa noe Moyize dœ œnœ aayi kœgbara o'o, agbozu tshelœ Sinagoga pa fœ endje adœke: «Aaya, 'e kœsœ dœ anga o'o á sœ kœto gbœgbœ fœ uzu, 'e pa!» ¹⁶ Polo áalafo œ mbœrœ kane ye, yé œ pa adœke: «Azu tshelœ Israyele œdœ pe e'e dœ

angbi azu á 'e sœ kœkpa awa Ndjaba, 'e dji mœ kane. ¹⁷ Ndjaba nœ azu Israyele ke aata 'a. Tshe mbœrœ adœke endje ngba lœkœ á endje sœ lima ba lœ Ezipito. Manda nœ, tshe ko endje lima ga shu dœ gbøgbø nœ ye. ¹⁸ Tshe gbøndœ endje lima ba lœ kpagagasho manda ungu zazu bisha. ¹⁹ Manda nœ, tshe wo lima ogo mindu dœ bisha lœ ogo Kanana yé œ kurutshelœ nœ tœ azu nœ ye. ²⁰ (Etœnœ kœ mbœrœ lima ga pa œrœ nœ ungu kama vana dœ zazu bisha dœ ndjokpa (450).

«Manda nœ, tshe ko aayi kœwa ngbangœ fœ endje œrrr ga tœ ayi koegbara o'o Samwele. ²¹ Endje yu osho tœ gbozugo yé Ndjaba za Sawulo, gbolo nœ Kise á tshe kœdœ uzu lœ mara nœ Bendjame, fœ endje. Tshe sœ pa endje manda ungu zazu bisha. ²² Manda kœza Sawulo ga shu tœ akwa, Ndjaba za Davidi tœ gbozugo. Tshe ma o'o nœ ye ngbi adœke: “Mœ gbo Davidi, gbolo nœ Yese, uzu á lœsu mœ yindœ ye. Tshe mbœrœ œneke kœ á mœ gbe dœ tœnœ.” ²³ Ba lœ aatance dá Ndjaba za Yisu tœ ayi kœshe azu Israyele bata á tshe pa lima tœnœ. ²⁴ Utshu kœna lima Yisu, Yowane pandœ nœ lima fœ azu Israyele adœke endje fatshalœsu endje, yé œ gbo batisimu. ²⁵ Yé lœkœ á Yowane mbœrœ lima akwa nœ ye á ka ye, tshe sœ lima kœpa adœke: “E gbe adœke œmœ kœdœ ede e? œ doédœ mœ kœdœ tsheneke á 'e kate she nene! Kashe anga uzu á tshe na manda mœ, mœ li kœzu uwu œrada nœ ye nene.”

²⁶ «E'e dœ aaya mœ, aata Abrayamo ndje dœ angbi azu á 'e sœ kœkpa awa Ndjaba asœke, endje vwa Ùtshœ O'once asœke á pandœ kœshe fœ azœ. ²⁷ Azu Yerusalemœ œdœ pe agbozu tshapa endje

wuwusœ Yisu nene, endje wuwu ndje sœ ádá o'o má aayi kœgbara o'o su á endje sœ kœdi tœnœ olø sabata bale dœ bale nene. Kashe endje wa ɔgbø ngbanga ga pa Yisu liaka o'once asœmœ. ²⁸ Ataa endje para lima awa kœwo she œrrr toro ye, endje kapa Pilato adœke tshe wo she. ²⁹ Løkø á endje mbœrœ lima œneke kœ á Buku nœ Ndjaba pandœ noe tœ upu nœ ye, endje za lima she pa kurushi ga ati, yé œ shi lima she 6a lœ anga udu bale. ³⁰ Kashe Ndjaba she lima she lœ akuzu ye. ³¹ Tshe wuta lima lœ olo ndjoro ga tœ endjenœke á endje na lima dœ she awa bale kœto 6a lakpi Galilayi œrrr ga lœ Yerusalem, endje á endje kœdœ atimu ngøngœ asœke 6a utshu azu ogo Israyele.

³² «A'a ndje, 'a sœ kœyisœ ɔtshœ O'once asœke fœ 'e, œrœ á Ndjaba pa lima tœ nœ fœ aata 'a adœke œne mbœrœ, ³³ tshe mbœrœ fœ azœ má a dœ agbolo nœ endje, løkø á tshe she lima Yisu lœ akuzu bata á endje sú 6ala bisha mbeti nœ Itshi adœke:

“Eþœ kœdœ gbolo nœ mœ,
kœto kpeshike, œmœ dá zu 6œ.”

³⁴ Ndjaba pa lima adœke œne shé she lœ akuzu, yé tshe gba nene. Tshe pa lima ngbi adœke:

“Mœ to kane nœ mœ dœ adjæ œyerœ kœto kane ga
pa 'e,

6ata á mœ pa lima ndœ kœto fœ Davidi.”

³⁵ Mbœrœ tœnœ dá Davidi pa ndje ala anga mbeti adœke:

“Bœ katœ œyerœuzu nœ zœ adœke tshe gba
nene.”

³⁶ Løkø á Davidi sœpe lima dœ sorø, tshe mbœrœ lima œneke á Ndjaba yisœ nœ. Manda nœ, tshe

tshu lima, endje shi she ndoo dœ aatancœ yé əkə
ye gba. ³⁷ Kashe tsheneke á Ndjaba shé she,
gbagba lima nene. ³⁸ Aaya mœ, 'e wusœ nœ dœ
ɔtshœnœ adœke mangba Yisu dá endje pandœ o'o
kœdjerœndœ ekperœ fœ 'e á awa akwa nœ Moyize
lili lima ndœ kœvwara 'e lœnœ nene. ³⁹ Uzu kœ á
tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, tshe wuta uzu
ndjii tœ ala Ndjaba. ⁴⁰ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e sœ
dœ gbœdjela mbœrœ á o'o neke á aayi kœgbara o'o
su kœwuwuta ga tœ 'e nene:

⁴¹ "E wu kane! E'e dœ adjipudji,
'e katœ ama 'e ti ɔsœ yé œ ndjœtshelœtœ 'e!
Gbambancœ nene, mœ yindœ kœmboerœ anga
œrœ bale lœ sorø 'e,
œrœ neke á 'e yindœ nœ nene,
œdœ uzu kœpandœ nœ fœ 'e."»

⁴² Lœkœ á Polo dœ Barnabase sœ lima kœwuta
tœnœ, endje tetœ kœki fœ endje adœke endje
kwa dœ ɔlœ sabata manda nœ œ kpa yisœ o'onœ
asœmœ. ⁴³ Manda angbœtœnce, Ayuda œdœ pe
angbi azu á endje sœ kœkpa awa Ndjaba te manda
Polo dœ Barnabase. Lœ o'o á endje sœ kœpa tœnœ,
Polo dœ Barnabase pa fœ endje adœke: «'E zatœ 'e
djigi ga tœ ɔtshœrœ nœ Ndjaba.»

Polo dœ Barnabase na ga ndœ angbi azu

⁴⁴ Lœkœ sabata manda nœ, œ sœ bata azu kœ
ongbo ngbœtœ endje lima mbœrœ kœdji o'o
ama Gbozu. ⁴⁵ Kœwu ukpulu azunœ ataa, Ayuda
mbœrœ uku yé œ tetœ kœgu Polo dœ kœyiangba o'o
ye. ⁴⁶ Polo dœ Barnabase mindœ nœ dœ awanœ
adœke: «Œ li má lima adœke endje yisœ ɔtshœ
O'onœ asœke utshuncœ fœ 'e! Bata á 'e vwaratœ
'e tœnœ, yé á wa ngbanga dœ tœ 'e adœke 'e lili

kœgbø sorø nœ wa dœ wa nene asœmœ, 'a fatœ 'a ngøngø asœ ga ndœ angbi azu. ⁴⁷ Awa akwanœ á Gbozu pa tœnœ fœ 'a dœke:

"Mœ za bœ bata ɔlø kœtshi pa angbi azu lœ ogo kœ, mbœrœ adœke bœ yisœ o'o nœ kœshe œrrr tœ ga tœ ndøngølø osho."»

⁴⁸ Koedji o'onœ asœmœ ataa, angbi azu tetœ koedonga Gbozu dœ yanga. Endjeneke á endje sœ lima mbœrœ sorø nœ wa dœ wa, endje te lima ayindœ Yisu. ⁴⁹ O'o ama Gbozu za lima tshelœ ogonœ djigi. ⁵⁰ Kashe Ayuda bili ayashe á œsœ endje li, á endje sœ koedonga Ndjabø œdœ pe agbozu tshapa ongbo. Endje mbœrœ œrœ kanga ga tœ Polo dœ Barnabase, yé œ gørœ endje lœ ogo nœ endje ye. ⁵¹ Polo œdœ Barnabase gørœ trusha tshada endje fœ endje, yé œ ro ga lœ Ikoniyume. ⁵² Dá asœmœ ayindœ Yisu 6a lakpi Atiœshe sœ lima dœ yanga waa, yé œ su dœ ɔtshœ Ishiri.

14

Polo œdœ Barnabase 6a lœ ogo Ikoniyume

¹ Polo œdœ Barnabase na 6a lakpi Ikoniyume œ li ndje ga lœ Sinagoga nœ Ayuda œ pa o'o yé Ayudanœ dœ pe Agreke ndjoro te lima ayindœ Yisu. ² Kashe Ayuda neke á endje yiyi lima ndœ nœ nene, to gbetshelœ kœmbœrœ ekperœ ga tœ ayindœ Yisu fœ angbi azu. ³ Andaa Polo œdœ Barnabase mbœrœ lima olo ndjoro 6a lœ Ikoniyume. Endje pa lima o'o dœ awa nene lœ kœyindœrœ nœ endje ga ndœ Gbozu. Kœwu tœnœ ataa, Gbozu ma adœke o'onœ á endje sœ kœpa tœnœ tœ upu ɔtshœrœ nœ ye kœdœ adja o'o, á tshe

to gbəgbə nœ kœfa œrœ dœ kœma ambáránœ fœ endje. ⁴ Azu tshelœ ongbo kurutshelœtœ endje: anga endje yindœ Ayuda yé anga endje yindœ aayi avwa. ⁵ Angbi azu, Ayuda dœ pe agbozu tshapa endje vwara lima ndœ kœmbœrœ œrœ kanga ga tœ Polo dœ Barnabase œdœ kœve endje dœ badja. ⁶ Endje wusœ o'onœ yé œ kpa gu tœnœ dœ awa ongbo Listre œdœ Derbe lœ ogo Likawoni œdœ pe ndje ogo para indirinœ. ⁷ Endje sœ lima kœpa ndje ndœ Ùtshœ O'o ba zœ.

Polo œdœ Barnabase ɓa lakpi Listre

⁸ Anga yakoshe bale á ada ye tshu, sœ lima ɓa lakpi Listre. Bata á endje zu lima she tœ ayi vwiriti, tshe nana lima ana bale nene. ⁹ Anga ɔlɔ bale á tshe sœ kœdji o'o á Polo sœ kœpa tœnœ, Polo za ala ye kukuku ga tœ ye, yé œ wu adœke tshe sœ dœ kœyindœrœ mbœrœ kœshe tœnœ. ¹⁰ Polo pa dœ ɔgbœ fœ she adœke: «Aalafo œ ka ndjii dœ ada zœ!» Yakoshenœ i ga lafo yé œ tetœ kœna lima ana.

¹¹ Kœwu œneke á Polo mbœrœ ascœmœ, azu ndjoro oma kekeke œ pa dœ o'o ama ogo Likawoni adœke: «Andjaba fatœ endje tœ azu yé á jerœ ga ndœ azœ asœke.» ¹² Endje e Barnabase «Zewuse», yé œ e Polo «Ermese» mbœrœ œshe dá sœ lima kœmindœ o'o*.

¹³ Nganga ndjaba lœ anda nœ Zewuse á sœ ɓa ushu nœ ongbo, na dœ akœ angombe á endje guma endje dœ flere. (Eshe œdœ azu ndjoro, endje yi lima ndœ kœsho endje tœ tokóró fœ Polo dœ Barnabase. ¹⁴ Dœ londœ á endje dji ataa, endje súru

* **14.12** 14.12 Zewuse kœdœ lima egerœ ndjaba nœ Agreke yé Ermese kœdœ lima ayi kœmindœ o'o nœ ye

lima tshelœ lœba tœ endje yé œ gbøgbøtœ endje dœ ana gutœnœ ga lœ ukpulu azu. Endje pa dœ œgbø adœke: ¹⁵ «Uu aaya, mbœrœ gade á 'e mbœrœ ataa? A'a kœdœ ndje azu bata 'e! 'A sœ kœpandœ Ùtshø O'o fœ 'e adœke 'e katœ œrœ á ádánœ gugu nene, mbœrœ kœfatœ 'e ga ndœ Ndjaba á tshe sœ dœ soro yé á mbœrœ tshalafo, dœ œshø, dœ egerœ kota œdœ pe œneke kœ á sœ lœnœ. ¹⁶ Lœkœ noe aata azœ, tshe ka lima tœ azu ogo para kœza awa noe endje dœ tœ endje. ¹⁷ Kashe atamœ gbaa, tshe kakatœ kœma adœke œne sœ zœ lœ awa noe Ùtshørœ noe ye fœ endje nene. Ùtshørœnœ asœmœ doeke: tshe vwa yavuru fœ 'e mbœrœ kœmœ œshø tshelœ kindi noe 'e adœke 'e gbø kœzirœ á li, yé lœsu 'e sœ dœ yanga.» ¹⁸ Ataa ukpulu azunœ dji lima o'o noe aayi avwa gbaa, endje sœ lima dœ sharapu utshu kœkatœ kœza tokórónœ fœ endje.

¹⁹ Anga Ayuda á endje to 6a lœ Atiœshe œdœ 6a lœ Ikoniyume, te ga ndœ ukpulu azu asœmœ. Endje ve lima Polo dœ badja, yé œ gbe adœke tshe tshu ye yeka á gbota she lœ ongbo ga shu. ²⁰ Kashe lœkœ á ayindœ Yisu ngbøtœ endje ga indiri ye, tshe áalafo yé œ kwatœ ye ga lœ ongbonœ. Osho kœrœ pa noe, endje ro dœ Barnabase ga lœ Derbe.

Polo dœ Barnabase fatœ endje kœgu ga lœ Atiœshe noe Siri

²¹ Endje pandœ Ùtshø O'o lœ ongbo Derbe yé œ gbø ayindœ Yisu ndjoro. Manda noe, endje kpa kwatœ endje tœ lœ Listre, lœ Ikoniyume œdœ pe tœ lœ Atiœshe. ²² Endje sœ lima kœto gbøgbø ga tœ lœsu ayindœ Yisu yé œ pa fœ endje adœke endje shi gbi lœ kœyindœrœ. Endje pa adœke: «Œ li

adœke a wu oyo waa yeka á kœli ga lœ tshagbozu noe Ndjaba.» ²³ Lœ Ikrizia bale dœ bale, endje ke agbozu Ikrizia fœ endje, œ donga Ndjaba dœ kœyotshelœma endje, yé œ katœ endje ti fœ Gbozu á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye.

²⁴ Endje ro tœ lœ Pisidi, yé á na ga lœ Pafli. ²⁵ Endje pandœ ɔtshœ O'o ɓa tœ Perje, manda noe á ro ga lœ Atali. ²⁶ Endje ɔ ga lœ egerœ agba ɓa zœ yé á gu ga lœ Atioshe noe Siri, tshalakpi á endje ko lima endje ga tshakane Gbozu adœke endje gbœ ɔtshœrœ noe Ndjaba mbœrcœ akwa á endje toteœ kœmbœrœ tœnœ. ²⁷ Lœkœ á endje wuta lima ga lœ Atioshe, endje ngbœba azu Ikrizia yé œ pandœ œneke kœ á Ndjaba mbœrœ lima fœ endje dœ pe mara á tshe kœrœ awa kœyindœrœ fœ angbi azu. ²⁸ Yé endje lo olo ndjoro tœ œsœnœ bale dœ ayindœ Yisu.

15

O'o ɓa lœ Atioshe tœ upu noe gaza

¹ Anga ayakoshe to ɓa lœ Yuda, œ tetœ kœyisœ œrœ fœ aayazu lœ Yisu adœke: «Edœ 'e kœvwaratœ 'e tœ kœwa gaza ɓata awa akwa noe Moyize pandœ noe, 'e gbœ kœshe nene.» ² Polo œdœ Barnabase vwaratœ endje tœ kœyisœ œrœ noe ayakoshencœ asœmœ, œ gbugburu tshelœ o'o dœ endje tœ upuncœ. Manda noe, endje wa adœke Polo œdœ Barnabase, ndje dœ anga aayazu lœ Yisu ɔ ga lœ Yerusalem ndœ kœgbœtœ endje dœ aayi avwa œdœ agbœ Azu Ikrizia mbœrcœ kœyœrœ o'once asœmœ. ³ Azu Ikrizia lœ Atioshe to œrœ á li mbœrcœ anancœ fœ endje. Kœro endje tœ lœ Fenisi

dœ Samariya, endje sœ kœpandœ mara á angbi azu fa lœsu endje yé œ za yanga waa fœ aayazu lœ Yisu para.

Angbœtœ 6a lœ Yerusalem

⁴ Olœ á endje wuta ga lœ Yerusalem, azu Ikrizia, aayi avwa dœ pe agbozu Ikrizia za osho kœsœ fœ endje yé endje pandœ œrœ kœ a Ndjaba mbœrœ lœ awa nœ endje fœ endje. ⁵ Kashe anga ayindœ Yisu á endje to lœ Afarisayi za o'o œ pa adœke: «Œ li adœke angbi azu á endje wuta ayindœ Yisu wa gaza, œ li ndje sœ awa akwa nœ Moyize.»

⁶ Aayi avwa œdœ agbozu Ikrizia ngbœbatœ endje mbœrœ kœgbe o'o tœ upuncœ ascœmœ. ⁷ Manda kœgbogburu tshelœ o'o œrrr, Petro áalafo yé œ pa adœke: «Aaya, 'e wusœ nœ adœke Ndjaba ke lima mœ ugurutœ 'e katshatsha ndœ kœpandœ ɔtshœ O'o fœ angbi azu adœke endje dji, œ yindœ nœ. ⁸ Yé Ndjaba á tshe wusœ lœsu azu para kœkœ, za ɔtshœ Ishiri fœ endje tœ kœma adœke œne yi ndje ndœ endje awa bale bata á tshe mbœrœ ndje fœ azœ. ⁹ Tshe yiyi ko ndœ azœ yé œ vwaratœ ye tœ endje nene; gbambanœ nene, lœ awa nœ kœyindœrœ nœ endje ga ndœ Yisu, tshe djutœ ekperœ nœ endje. ¹⁰ Ngœngœ asœ, mbœrœ gade á 'e sœ kœshokœ o'o dœ Ndjaba a? 'E yindœ kœza egerœ gbarœ á azœ dœ aata azœ, a zaza lima nene ga pa kumu ayindœ Yisu a? ¹¹ Kashe a wusœ nœ adœke, a she kolœ mangba ɔtshœ lœsu nœ Gbozu Yisu, yé endje ndje awa bale.»

¹² Manda nœ, azu lœ kokoko ndœ kœdji Polo œdœ Barnabase, á endje sœ kœmindœ œrœ á sœ kœma mara œrœ á Ndjaba mbœrœ lœ awa nœ

endje ugurutœ angbi azunœ asœmœ. ¹³ Lökɔ á endje pa o'o nœ endje á ka, Jake áalafo œ pa adœke: «Aaya, 'e dji mœ kane. ¹⁴ Shimu wuta kœmindœ noe fœ azœ mara á Ndjaba gbe galima katshatsha á ke anga azu ugurutœ angbi azu adœke endje dœ azu nœ œne. ¹⁵ Erœ á Ndjaba mbœrœ li dœ o'o ama aayi kœgbara o'o. Gbambanœ nene, Ndjaba pa adœke:

¹⁶ “Manda nœ kɔ, mœ kpa kwatoe mœ ndœ kpa kœmo anda nœ Davidi á te.

Agbanœ á sœ ati, mœ kpa mœ tshandœnœ, yé mœ kpa za ga lafo.

¹⁷ Kœto kpœtœmœ, udu azu œ para awa Gbozu, œdœ pe angbi azu kɔ á mœ ke endje.

Œmœ Gbozu dá pa o'onœ asœke, mœ sœ kœguma o'o nœ mœ

¹⁸ á mœ gbe galima katshatsha.”»

¹⁹ Jake kpa kœpa adœke: «Mœ gbe œnœ mœ adœke œ lili adœke a mbœrœ œrœ kanga fœ azu á endje fatshalœsu endje fœ Yisu nene. ²⁰ Kashe a su kolœ mbeti fœ endje adœke, endje zizi agea á to ba pa ndaba nœ andjaba nene, endje zizi songba agea á tshe tshu á indji ye tutu nene, endje zizi indji nene yé adja endje mbœmbœrœ angba budu nene. ²¹ Mbœrœ katshatsha galima, endje yisœ awa akwa nœ Moyize dje lakpi kɔ mbœrœ á endje sœ kœdi tœnœ lökɔ sabata bale dœ bale lœ anda ngbœtœ.»

Mbetifœ ayindœ Yisu lakpi Atioshe

²² Ataa aayi awa, dœ agbozu Ikrizia œdœ pe azu Ikrizia para kœkœ wu dœ œtshœnœ adœke, endje ke anga azu ugurutœ œne dœ vwa endje

6a lœ Atioshe awa bale dœ Polo œdœ Barnabase. Yekane á endje ke Yuda á anga i'iri ye kœdœ Barsabase œdœ pe Sila. Endje bibisha kœdœ azu á endje sœ lima kœlisœ endje ugurutœ ayindœ Yisu. ²³ Mbeti á endje sú ga tshakane endje pa adœke:

«Aaya 'a dœ angbi azu á 'e sœ lœ Atioshe, lœ Siri, œdœ ndje lœ Silisi: aayi avwa, dœ agbozu Ikrizia œdœ azu Ikrizia para kokœ za abala fœ 'e. ²⁴ A dji adœke anga azu á endje to 6a ndœ 'a 6a ke, á na ga ndœ 'e kœdjingili tshelœ kumu 'e, endje ndi gbetshelœ noe 'e kashe œ dœdœ 'a dá vwa endje nene. ²⁵ Ádánœ á 'a wa kœ dœ lœsu 'a bale adœke 'a ke anga azu dœ vwa endje fœ 'e. Endje ro tœ awance dœ aaya 'a á 'a yindœ endje waa, Polo œdœ Barnabase ²⁶ á endje za soro endje djigi mbœrœ akwa noe Gbozu noe azœ dœ Yisu Kristu. ²⁷ 'A vwa Yuda dœ Sila adœke endje kpa pandœ œneke kœ á 'a su ala mbetinœ asœke fœ 'e dœ ama endje. ²⁸ Gbambancœ nene, Ḍtshœ Ishiri dœ pe a'a wa adœke, 'a kpa za egerœ gbarœ ga pa kumu 'e nene. Kashe œrœ á li dœ 'e kœmbœrœ toœnœ dœke: ²⁹ adja 'e zizi agea á to 6a pa ndaba noe andjaba nene, 'e zizi indji nene, 'e zizi songba agea á tshe tshu á indji tutu nene, 'e mbœmbœrœ angbabudu nene. œdœ 'e kœlisœ œrœnœ asœke kœ, dá 'e mbœrœ dœ Ḍtshœnœ waa. 'E sœpe dœ Ḍtshœnœ.»

³⁰ Endje za awa fœ endje yé endje ro ga lœ Atioshe. Lœkœ kœwuta endje 6a zœ, endje ngbœba ayindœ Yisu, œ za mbetinœ fœ endje. ³¹ Manda kœdi mbetinœ, ayindœ Yisu sœ lima dœ yanga waa mbœrœ mbetinœ gumœ gbetshelœ noe endje. ³² Yuda dœ Sila á endje dœ lima aayi koegbara o'o,

endje mi upu fœ endje adœke endje shi gbi yé œ gbøndœ kœyindœrœ nœ endje. ³³ Endje mbœrœ lima olo teasho kpœtœmœ. Manda nœ, ayindœ Yisu za awa fœ endje adœke endje gu dœ kœsœ gee ga ndœ azu á endje vwa lima endje. [³⁴ Kashe Sila wa lima kœsœpe œnœ ye kpœtœmœ.] ³⁵ Polo œdœ Barnabase sœ lima œnœ endje 6a lœ Atiœshe. Ba zœ, endje sœ kœyisœ œrœ œdœ pe kœmindœ ɔtshœ O'o nœ Gbozu awa bale dœ anga azu ndjoro.

Polo œdœ Sila kurutshelœtœ endje

³⁶ Olo teasho manda nœ, Polo pa fœ Barnabase adœke: «A kwatoe azœ lakpi bale dœ bale á a yi lima sœ o'o ama Gbozu tœnœ dœ œ wu mara á aaya azœ sœ dœ tœnœ.» ³⁷ Barnabase yi lima ndœ kœkwa dœ Yowane á anga i'iri ye kœdœ Marke. ³⁸ Kashe Polo gbe adœke kœkwa dœ she œ li nene, mbœrœ tshe ka lima tœ endje ti 6a lœ Pafili, œ vwara lima tœ ye kœna dœ endje lœ ma akwa noe Ndjabo. ³⁹ Mbœrœ tœnœ ataa, endje djidji lima tœ endje nene, yé endje kurutshelœtœ endje. Barnabase za Marke po tœ ye, œ za egerœ agba œ ro ga lœ Shipre, ⁴⁰ kashe Polo ke Sila ndœ kœro dœ she. Manda nœ, ayindœ Yisu ko endje ga tshakane Ndjabo adœke ɔtshœ lœsu nœ Gbozu gbøndœ endje. ⁴¹ Endje ro lima tœ lœ Siri œdœ Silisi, œ yisœ œrœ fœ azu Ikrizia adœke endje gbøndœ kœyindœrœ nœ endje.

16

Timote te mangba Polo œdœ Sila

¹ Polo li ndje ga lœ Derbe dœ pe Listre. Ba zœ anga yindœ Yisu á i'iri ye kœdœ Timote, gbolo

yakoshe noe anga uyu Yuda á tshe yindoe Yisu, abanoe doédoé Yuda nene. ² Ḷtsho ye ga lima waa ugurutoe aayance lœ Listre dœ pe Ikonyume. ³ Polo gbe lima kœgu dœ she awa bale. Kœwu adœke Ayuda lœ ndjoro tœ oshonœ ba zœ, tshe za she, œ wa she tœ gaza lindoe awa akwa noe Ayudance, mbœrœ Ayuda kœ á endje sœ lima dœ endje tœ œsœnœ wu lima sœ noe adœke abanoe doédoé Yuda nene. ⁴ Lœ ongbo á endje ro lima tœnœ, Polo dœ Sila sœ lima kœmindœ o'o á aayi awa noe Yisu dœ agbozu lœ Yerusalem wa, á endje sœ kœpa fœ endje adœke endje mbœrœ tœ endje lindoe noe. ⁵ Azu Ikrizia sœ lima kœru lœsu endje lœ kœyindœrœ noe endje, ɔlo dœ ɔlo anga azu sœ lima kœli ga ndœ endje yé endje te lima kœngba tœnœ.

ᶮtsho ᴵshiri vwa Polo ga lœ Masedwane

⁶ Polo œdœ Sila na lœ Friji œdœ pe lœ Galate; gbambancœ nene, Ḷtsho ᴵshiri pakata lima endje kœpandœ Ḷtsho O'o ba lœ Azi. ⁷ Kœwuta endje ga tœ ndœngolj ogo Misi, endje gbe kœro ga lœ Bitini yeka á ᴵshiri noe Yisu pakata endje. ⁸ Endje ro tœ lœ Misi yé œ jerœ ga lœ Trowase. ⁹ Anga butsho bale, Polo kœwu œrœ lœ ulu: anga yakoshe Masedwane bale na ga ndœ ye, œ ka kœdi tshelœma ye fœ she adœke: «Fa djaga lœ Masedwane, mbœrœ kœti kane 'a ga lafo!» ¹⁰ Manda kœwu œrœ lœ ulu noe Polo ascœmœ, trale 'a para awa kœro ga lœ Masedwane, mbœrœ 'a wu lima sœ noe adœke Ndjabo sœ kœ e 'a kœna kœpandœ Ḷtsho O'o ba zœ.

Kœfatshalœsu Lidi ba lœ Filipo

11 'A o ga lœ egerœ agba lœ Trowase, 'a za awa ndjii ndœ Samotrase mbœrœ á osho kœkœrœ á 'a kœwuta ga lœ Neyapolise. **12** Yé ba zœ 'a na ga lœ Filipo, egerœ ongbo lœ ogo Masedwane, azu á endje sœ lœ nœ sœ tshakudu tshagbozu nœ ogo Roma. «Endœ 'a dî lima teasho lœ ongbonœ asœmœ. **13** Dœ lœkœ sabata, 'a wuta lœ ongbonœ kœna ga lakpi ogo neke á sœ ndoo dœ ama ungu, tœnœ kœdœ lima œsœ osho nœ kœdonga Ndjaba, yeka á 'a sœ ga ati, á pa o'o dœ ayashe á endje ngbœtœ endje kpœtœmœ. **14** Anga bale ugurutœ endje, f'iri ye kœdœ Lidi, œshe kœdœ lima yashe lœ ongbo Tiyatire á tshe sœ kœka odoro lœba yé á wu lima sœ kœdonga Ndjaba. Tshe dji 'a yé Ndjaba kœrœ gbetshelœ nœ ye adœke tshe yindœ o'o kœ á Polo pa. **15** Manda kœgbœ batismu, œshe dœ azu sœnda nœ ye para, tshe pa fœ 'a adœke: «Edœ 'e kœwusœ nœ adœke, œmœ kœdœ uzu á mœ yindœ Ndjaba ye, 'e na œ lo ba ndœ mœ.» Yé tshe tovworogbo 'a kœyindœ nœ.

Polo œdœ Sila lœ kánga

16 Olœ bale á 'a sœ lima kœna ndœ kœ e Ndjaba, anga yashe kanga bale á tshe sœ lima dœ ekpe iširiri nœ kœgbara o'o sœ ugurutoe 'a. Ayengœ ye sœ lima kœgbœ œrœ waa manda akwa nœ ye. **17** Tshe te manda 'a dœ Polo, yé œ sœ kœpa dœ œgbœ adœke: «Ayakoshenœ asœ kœdœ aayi akwa nœ Ndjaba á tshe ropa œrœ kœ; endje sœ kœyisœ awa kœgbœ kœshe fœ 'e.» **18** Yé tshe mbœrœ ataa manda olo ndjoro. Polo mœ dœ she, á kœfatœ ye yé á kœpa fœ iširinœ adœke: «Dœ f'iri Yisu Kristu, mœ pa fœ bœ

adœke: wuta lœ yashe asœke!» Trale ishiri wuta lœ ye yé.

¹⁹ Bata aayengœ yashe kanga asœmœ wu adœke œne kpa gbo œrœ lœ awa noe ye nene, endje tepa Polo œdœ Sila œ gbota endje na tœnœ fœ agbozu kœwa ngbanga œrrr ba la wutu ga utshu azu kœ.

²⁰ Endje ko endje na tœnce fœ agbozunœ asœmœ yé œ pa adœke: «Ayakoshenœ asœ kœdœ Ayuda, endje ndi tshalakpiœ noe azœ kpa ye. ²¹ Endje sœ kœpara awa ndœ kœyisœ angbi mara kœsœ neke á azœ dœ azu Roma á lili adœke a mbœrœ nene.»

²² Yé œ ivwi azu kekeke ga tœ Polo œdœ Sila. Agbozu kœwa ngbanga kœza o'o adœke endje sœ lœba tœ endje dœ œ bi endje dœ ndjapa. ²³ Manda kœbi endje dœ ndjaba, endje ko endje va ga lœ kângœ, yé œ pa fœ ayi kœgbondœ manda kângœ adœke ala ye gbo dœ endje. ²⁴ Ayi kœgbondœ manda kângœ dji ataa, œ ko endje li tœnœ waa ba ndœ kumu gbôshœ kângœ yé œ sorœ ada endje dœ djingiri.

²⁵ Dœ butshœ, Polo œdœ Sila tetœ kœza avwala fœ Ndjaba dœ pe kœdonga she dœ itshi yé anga aayi kângœ dji endje. ²⁶ Kolœ ngbangi atake, oshœ turu dœ œgbo, muru anda turu, Trale manda kœrœ wuu, yé tshelœ djingiri sœ tœ aayi kângœ para.

²⁷ Ayi kœgbondœ manda kângœ kœjo, œ kœwu adœke manda kângœ kœrœ wuu á kœgbe adœke aayi kângœ kpa para kœkœ ye. Tshe kœgbota ugu yakamba noe ye á yindœ kœwotœ ye. ²⁸ Á Polo kœra she dœ œgbo adœke: «Wowotœ zœ nene, 'a lœ para kœkœ zœ!»

²⁹ Ayi kœgbondœ manda kângœ kœ'e osho ndœ

owo, kœgbœgbœtœ ye li tœnœ dœ awa, á kœgote ga tœ ada Polo dœ Sila. ³⁰ Manda nœ, tshe kœto Polo œdœ Sila wuta tœnœ ga shu, á kœpa fœ endje adœke: «Agbozu, œrœ gade dâ mœ kœmbœrœ yeka á kœshe a?» ³¹ Polo œdœ Sila kœgi fœ she adœke: «Sœ dœ kœyindœrœ adœke Yisu kœdœ Gbozu yekane á tshe kœshe bœ awa bale dœ azu tshascœnda nœ zœ.» ³² Endje kœpandœ o'o ama Gbozu fœ she, dœ azu kœ endje sœ lima scœnda nœ ye. ³³ Kolce dœ abutshœnœ ascœmœ, ayi kœgbœndœ manda kângâ na dœ endje na tœnœ œ djutœ uku tœ endje yé pe kpœtœmœ tshe gbœ batisimu awa bale dœ azu tshascœnda nœ ye kœ. ³⁴ Tshe to Polo doe Sila gu tœnœ ga scœnda nœ ye, œ to kœzirœ fœ endje, yé tshe sœ lima doe yanga awa bale dœ azu tshascœnda nœ ye kœ, mbœrœ endje yi lima ndœ Ndjaba.

³⁵ Osho kœrœ pa nœ, agbozu kœwa ngbanga vwa aturugu fœ ayi kœgbœndœ manda kângâ adœke: «Tshe za awa fœ azu asœmœ!» ³⁶ Á tshe kœpa fœ Polo adœke: «Agbozu kœwa ngbanga vwa osho fœ mœ adœke mœ za awa fœ 'e. Ngœngœ asœke, 'e li kœwuta tœnœ, yé œ gu dœ kœsœ gee.» ³⁷ Kashe Polo pa fœ aturugu adœke: «Endje yuyu lima 'a nene, œ bi 'a tœ ala azu kœ, andaa a'a kœdœ adja azu Roma. Endje ko 'a va ga lœ kângâ, yé endje yindœ kœko 'a ngœngœ asœ ga shu lœ ubunœ. œ mbœrcœtœ endje atamœ nene. Ùtsœ nœ kœdœ adœke endje na ga mœ dœ tœ endje œ ko 'a ga shu!» ³⁸ Aturugunœ gu œ pandœ nœ fœ agbozu kœwa ngbanganoœ, yé awa za endje mbœrœ kœdji adœke endje kœdœ ndje azu Roma. ³⁹ Endje na

kœki fœ Polo dœ Sila adœke endje wu oyo œne. Manda nœ, endje za awa fœ endje kœwuta lœ kângâ yé œ pa fœ endje adœke endje wuta lœ ongbo ye. ⁴⁰ Manda kœwuta endje lœ kânganœ, endje na ga lœ Lidi. Ba zœ, endje gbœ ayindœ Yisu œ pa fœ endje adœke endje shi gbi lœ kœyindœrœ nœ endje, yé manda nœ endje ro da ye.

17

Polo œdœ Sila 6a lœ Tesalonike

¹ Endje ro tœ lœ Afipolisi dœ Apoloni yeka á wuta ga lœ Tesalonike, 6a zœ Ayuda sœ lima dœ Sinagoga. ² Bata á tshe mbœrœ ba lima katshatsha, Polo li ga lœ Sinagogancœ. Manda lœkœ sabata votœ, tshe sœ lima kœpu o'o pa Buku nœ Ndjaba awa bale dœ azu á endje sœ kpœtœmœ. ³ Tshe sœ lima kœyisœ nœ fœ endje ngbi adœke, œ li adœke Masiya wu oyo, œ tshu, œ she ugurutœ akuzu. Tshe pa fœ endje adœke: «Yisunœ á mœ mindœ ye fœ 'e asœke kœdœ Masiyanœ.» ⁴ Anga Ayuda ugurutœ endje yindœ o'o á Polo pa, yé œ te ga ndœ Polo dœ Sila. Awa bale ndje dœ angbi azu Agrekenœ ndjoro á endje donga Ndjaba œdœ pe ndje ayashe ndjoro á azu sœ koelisœ endje, te ga ndœ Polo dœ Sila.

⁵ Kashe anga Ayudancœ mbœrœ úkú. Endje rœ anga ekpe azu á endje na tœ ala awa kpœ, œ zi tshelœ o'o dœ endje yé œ ndi kœsœ gee lakpi ogo. Endje na 6a soenda nœ Jasone kœpara Polo dœ Sila á kœko endje wuta tœnœ ga utshu azu tshalakpinœ. ⁶ Bata á endje gbogbœ Polo dœ Sila nene, endje za Jasone awa bale dœ anga ayindœ Yisu, œ gbota

endje gu tœnœ ga utshu aayi kœwa ngbanga tshalakpincœ asœmœ, yé œ pa adœke: «Azu á endje djingili tshelœ kumu azu pa ɔshœ djigi, endje dá wuta ngɔngœ asœ 6a ke asœke. ⁷ Jasone za osho koesœ fœ endje 6a sœnda nœ ye yé endje kœ, endje mbœmbœrcœ œrœ á awa akwa nœ gbozugo Roma yindœ nœ nene; endje pa adœke anga angbi gbozu kpi sœ zœ, yé i'iri ye kœdœ Yisu..» ⁸ O'o ama endje za ókó fœ azu para kœkœ, œ za ndje ókó fœ agbozu tshelœ ongbonœ, ⁹ yé endje dœ lima ngendja fœ Jasone œdœ anga ayindœ Yisunœ yekane á endje za awa fœ endje adœke endje gu.

Polo œdœ Sila 6a lœ Bere

¹⁰ Pe dœ lœkœnœ asœmœ dœ abutshœ, ayindœ Yisu gi Polo œdœ Sila ga tœ awa á endje ro ga lœ Bere. Endje wuta 6a zœ yé œ na ga lœ Sinagoga nœ Ayuda. ¹¹ Ayuda nœ Bere sœ lima dœ ɔtshœ lœsu kœropa endjeneke lœ Tesalonike, endje yindœ ɔtshœ O'o dœ lœsu endje djigi, yé ɔlœ dœ ɔlœ, endje sœ lima kœdi Mbeti nœ Ndjaba, mbœrcœ kœwu œdœ ádá o'onœ á Polo œdœ Sila pa asœmœ kœdœ adjapu. ¹² Anga azu ndjoro ugurutœ endje sœ dœ kœyindœrcœ ga ndœ Yisu, yé ugurutœ azu Greke, ayashe ndjoro á azu œ lisœ endje dœ pe ayakoshe.

¹³ Kashe, ɔlœ á Ayuda lœ Tesalonike dji adœke Polo sœ kpa kœmindœ ɔtshœ O'o lœ Bere, endje wuta 6a zœ yé œ tetœ kœndi tshelœ gbetshelœ nœ azu ndjoro. ¹⁴ Yé pe kpœtœmœ, ayindœ Yisu gi Polo na toenœ ga tœ ama egerœ ungu kashe Asila dœ Timote lœpe lima cœnœ endje kpœtœmœ lœ Bere. ¹⁵ Azu á endje za lima Polo kpatœnœ œrrr 6a

lœ Atene, endje gu dœ o'o adœke Sila dœ Timote ro katsha manda œne.

Polo 6a lœ Atene

¹⁶ Olø á Polo sœ lima kœkate Asila dœ Timote lœ Atene, tshe sœ dœ oyo tœ lœsu ye mbœrœ kœwu adœke ongbonce sœ lima dœ andjaba waa lœnœ. ¹⁷ Tshe sœ lima kœpa o'o pa o'o ama Ndjaba dœ Ayuda œdœ angbi azu á endje sœ kœdonga Ndjaba lœ Sinagoga œdœ pe ndje azu neke á tshe li kœgbœtœ ye dœ endje olø dœ olø ala wutunœ ascemœ. ¹⁸ Anga azu kœwusœrœ á endje sœ kœyisœ gbetshelœ nœ Aepikure ndje dœ astoyise* tetœ kœpa o'o dœ she. Anga endje sœ lima kœpa adœke: «O'o gade dá kulupuncœ asœ œ pa ata a?» Anga endje á endje dji she kœpa o'o toe upu nœ Yisu œdœ pe tœ o'o kœshe nœ ye lœ kuzu pa adœke: «Œ sœ bata tshe kœdœ ayi kœyisœ o'o ama andjaba tshelœ anga angbi ogo.» ¹⁹ Yé endje za she, œ ro dœ she ga tœ osho kœwa nganga tœnœ á i'irinœ kœdœ Areopaje yé œ yu she adœke: «A li kœwusœ tafo kœyisœrœ nœ zœ á bœ sœ kœyisœ noe asœ nene a? ²⁰ Gbambancœ nene, asœ kœ kœdœ tafo œrœ yé bœ sœ kœpa o'o á sœ kœko uvuru 'a lœnœ, yé 'a yindœ kœwusœ ádánœ.» ²¹ Mbœrœ azu kœ lœ ogo Atene œdœ pe agene á endje sœ ba zœ, sœ olø dœ olø kolœ mbœrœ kœdji too mbœrœ kœpatœ œsœ tafo œrœnœ á wuta asœ.

* **17.18** 17.18 Aepikure kœdœ azu á endje sœ kœza awa kœyisœrœ nœ ayi kœwusœtœ Epikure. Ba lœ gbetshelœ nœ endje, endje yi yindœ kœwu oyo nene. Uzu lii kœgbœ otshœrœ ataa œ kœsœsœ lœ gbetshelœ nœ ye nene. Astoyise kœdœ azu á endje sœ kœza awa kœyisœrœ noe ayi kœwusœrœ Zeno. Ba ndœ endje, endje sœ kœpara awa kœwusœ œrœ dœ kœru lœsu

22 Yé Polo ka kpøguru Areopaje, œ pa adœke: «E'e dœ azu lœ Atene, mœ wu adœke e'e kœdœ azu á 'e sœ kœzatœ 'e waa ga tœ andjaba noe 'e.

23 Olø á mœ sœ kœna lœ ongbo noe 'e, mœ sœ kœwu œrœ á 'e gi á ko tœ bata andjaba noe 'e oœdœ pe ndaba á 'e mbœrœ á su mbeti ga tœ noe adœke: “Fœ anga ndjaba á 'a wuwusœ ye nene.” Andaa mœ na kœpandœ Ndjaba á 'e sœ kœdonga she, ataa 'e wuwusœ ye nene.

24 Ndjabanœ asœke kœdœ tsheneke á tshe mbœrœ tshapa ɔshœ asœ dœ œrœ kœpa noe, œshe kœdœ Gbozu noe tshalafo dœ tsha ati. Tshe sœsœ lœ anda á azu mbœrœ dœ kane endje nene.

25 Tshe sœsœ dœ gbetshelœ adœke azu gbe dœ œne bata tshe sœ dœ ogo anga œrœ nene, kashe œshe dœ sœ kœto soro fœ azu kœ, dœ izi á azu œ wu asœmœ œdœ pe udu œrœ kœ.

26 «Kœto tœ uzu bale, tshe mbœrœ azu kœ adœke endje sœ pa ɔshœnœ asœke. Kashe utshu kœmbœrœ endje, tshe di olo kœsœ noe endje yé œ wa mapaka ogo kœ á li adœke endje sœ tœnœ.

27 Ndjaba mbœrœ endje adœke endje para œne, œdœ endje kœsœ kœtaba osho na tœnœ, endje gba œne á œne sœsœ lœ ɔngirinœ tœ azœ nene asœmœ.

28 Gbambanœ nene,

“lœ awa noe ye dœ soro,
á sœ kœna ana, yé á sœpe dœ soro.”»

«Mbœrœ tœnœ atamœ dœ anga aayi kœsu itshi noe 'e pa lima ndœ noe adœke:

“Azœ kœdœ ndje agbolo noe ye.”»

29 «Bata azœ kœdœ agbolo noe ye, a katœ kœgbe adœke Ndjaba li dœ œrœ á endje gi dœ ɔrœ, dœ kowo œdœ dœ badja á endje mbœrœ dœ kane liaka gbetshelœ noe uzu.

30 Utshunœ liya, Ndjaba

djerœndœ nœ kœ gbambance nene, azu wuwu lima sœ œrœ á endje sœ kœmbœrœ tœnœ nene. Kashe ngangœ asœke, tshe pa fœ azu kœ, tœ osho kœ adœke endje fatshalœsu endje. ³¹ Mboerœ tœnœ ataa, tshe guma anga olo bale tœ kœwa ngbanga pa azu para dœ mara ndjii lœ awa nœ uzu á tshe ke she. Tshe she uzunœ asœmœ lœ akuzu mbœrœ koema fœ azu adœke œne dá ke she.»

³² Kœdji adœke Polo pa o'o nœ kœshe lœ akuzu, anga endje tetœ œmœ, yé anga endje pa fœ she adœke: «'A kpa dji bœ kœpa o'o asœ lœ anga olo.» ³³ Ataa, Polo kœwuta lima ugurutœ endje. ³⁴ Kashe, anga endje na lima manda ye, yé œ te ayindœ Yisu. Azunœ dœke: Denise anga ayi kœwa ngbanga lœ Areopaje dœ anga yashe bale á i'iri ye kœdœ Damarise œdœ pe anga azunœ.

18

Polo 6a lœ Koriti

¹ Manda Atene, Polo ro ga lœ Koriti. ² Tshe togba dœ anga uzu Yudancœ bale i'iri ye kœdœ Akila, endje zu she 6a lœ ogo Pone. Tshe to lima kolœ olonœ asœmœ 6a lœ Itali awa bale dœ awonœ dœ Prisile, mbœrœ gbozugo Klode za o'o adœke Ayuda para wuta lœ Roma. Polo sœ lima kœna ga ndœ endje. ³ Yé bata á endje sœ lima lœ akwa bale, ayi kœmbœrœ œkœ agea dœ gbanda, tshe gu ndœ kœlo 6a ndœ endje yé endje sœ liya kœmbœrœ akwanœ asœmœ. ⁴ Lœkœ sabata bale dœ bale, Polo sœ lima kœmindœ Ùtshœ O'o sœnda Sinagoga œdœ pe kœtetœ kœfa gbetshelœ nœ Ayuda dœ Agreke.

⁵ Lœkœ á Atimote dœ Sila yi lima kumu endje kœto lœ Masedwane, Polo zatoe ye ti djigi ndœ

Ȯtsho O'o, tshe ma fœ Ayuda adœke Yisu kœdœ Masiya.⁶ Kashe endje sœ lima kœshara she dœ kœgu she, Polo mea lœba ye, œ pa fœ endje adœke: «Indji 'e œ sœ pa kumu 'e dœ tœ 'e, mœ sœ yerœ lœ nœ, yé kœto kpeshike, mœ na ga ndœ angbi azu.»⁷ Manda kœgitœ ye kpœtœmœ, tshe na ga ndœ angauzu bale á i'iri ye kœdœ Tituse Justuse, á tshe kœdœuzu kœdonga Ndjaba nœ Ayuda yé anda nœ ye sœ lima indiri Sinagoga.⁸ Krispuse, gbozu tshapa Sinagogancœ asœmœ, yi lima ndœ Gbozu, œshe dœ azu tshasœnda nœ ye para. Anga azu ndjoro lœ Koriti á endje sœ ndje lima kœdji Polo, yi ndje ndœ Yisu yé œ gbœ batisimu.

⁹ Anga butsho bale, Gbozu pa fœ Polo lœ ulu adœke: «Sœsœ dœ awa nene, sœsœ ndje koko nene,¹⁰ gbambancœ nene, mœ sœ dœ bœ awa bale. Uzu bale œ li kœto kane ye ga tœ zœ á kœmbœrœ œrœ kanga fœ bœ nene, mbœrœ ili azu á endje sœ lœ ongboncœ asœ kœdœ azu nœ mœ.»¹¹ Polo lo lœ Koriti ungu bale dœ yapu mindu dœ bale, ndœ kœyisœ o'o ama Ndjaba.

Kœpa ngbanga nœ Polo

¹² Lœkœ á Galiyo kœdœ lima gbozugo Akayi, Ayuda zi tshelœ o'o ndœ kœmbœrœ ekperœ tœ Polo, endje za she œ na dœ she ba tœ osho kœwa ngbanga.¹³ Yé œ pa adœke: «Uzu asœ sœ kœdjingili tshelœ kumu azu dœ o'o adœke endje donga Ndjaba neke á awa akwa ogo nœ azœ wa adœke 'a dodonga she nene.»¹⁴ Polo kœyindœ kœpa o'o kane, Galiyo kœgi fœ Ayuda adœke: «Œ kœdœ má adœke uzu asœ mbœrœ ekperœ, too œ ta bango, mœ dji ma 'e ye.¹⁵ Kashe bata œ sœ tœ upu nœ

kœshara o'o ugurutœ ye tœ kœyisœrœ, dœ anga i'iri œdœ pe ndje awa o'o noe 'e dœ tœ 'e, œ wu 'e. Mœ yiyindœ mara ngbanga atake nene.» ¹⁶ Yé á gɔrɔ endje tœ œsœ kœwa ngbanga ye. ¹⁷ Endje para tepa Soisetene gbozu tshapa Sinagoga, œ bi she ba utshu osho kœwa ngbanga. Kashe Galiyo gbegbe lima dœ tœnœ nene.

Polo ro ga lœ Atiœshe

¹⁸ Endœ Polo di lima waa lœ Koriti, manda noe á tshe katœ aayance lœ Yisu, á za awa kœro ga lœ Siri. Prisile dœpe Akila ro lima tœ awanœ dœ she. Ba tœ mangu noe ongbo Sakre utshu kœli she ga lœ egerœ agba, tshe tshowa sukumu ye pa ye mbœrœ uvu á tshe za liya fœ Ndjaba. ¹⁹ Olɔ á endje wuta ga lœ Efeze, Polo katœ Akila dœ Prisile ti kpœtœmœ á na œnœ ye ga lœ Sinagoga ndœ kœpa o'o dœ Ayuda. ²⁰ Bata endje kpœtœmœ sœ lima kœdi tshelœma endje adœke œndœ ye di dœ œne kane, Polo vwaratœ ye. ²¹ Kashe ndœ kœro lima she ga utshunœ, tshe pa o'o fœ endje adœke: «Mœ kwa bala tœmœ ga ndœ 'e, œdœ Ndjaba kœyindœ noe.» Tshe kœœ ga lœ egerœ agba la ungu lœ Efeze. ²² Kœjerœ ga lœ Sezaré, tshe ro ga lœ Yerusalemœ mbœrœ kœbala azu tshelœ anda Ndjaba, manda noe dœ kœro she ga lœ Atiœshe. ²³ Ba zœ, olo ye ngangba lima nene. Manda noe, tshe kœkwa lakpi bale dœ bale lœ ogo Galate dœ Friji, tshe ka kœpa fœ ayindœ Yisu adœke endje shi gbi lœ kœyindœrœ noe endje.

Apolo lœ Efeze dœ Koriti

²⁴ Anga uzu Yuda bale i'iri ye kœdœ Apolo, uzu lakpi Alekezandri lœ ogo Ezipito, na lima ga lœ

Efeze. Æshe kœdœuzu nœ kœwusœ kœpa o'o dœ ɔtshœnœ, œ wu ndje sœ Buku nœ Ndjaba tœ ɔtshœnœ waa. ²⁵ Endje yi lima sœ cœrœ fœ she tœ upu nœ awa nœ Gbozu. Ishiri ye su dœ gbœgbœ, tshe mœndœ o'o yé œ yisœ cœrœ tœ pu nœ Yisu doe ɔtshœnœ waa. Kashe tshe wu lima kolœ œsœ batisimu á Yowane za lima fœ azu. ²⁶ Tshe sœ lima kœpandœ Yisu doe gbœgbœ kœ lœ Sinagoga. Kashe manda kœdji she, Prisile œdœ Akila e she 6a ndœ endje, yé œ kpa ma adja awa nœ Ndjaba fœ she. ²⁷ Bata á tshe sœ lima dœ gbetshelœ nœ kœro ga lœ Akayi, ayanœ lœ Yisu sœ doe yanga nœ agbe nœ ye, yé œ su mbeti fœ ayindœ Yisu 6a zœ adœke endje za osho kœsœ fœ she. Manda kœwuta she 6a zœ, tshe ti kane ayindœ Yisu ndjoro dœ ɔtshœ lœsu nœ Ndjaba. ²⁸ Gbambanœ nene, tshe pa ngbi fœ Ayuda tœ ala azu adœke endje dji awa adja o'o, yé œ sœ lima kœma lœ awa nœ Buku nœ Ndjaba adœke Yisu kœdœ Masiya.

19

Polo 6a lœ ongbo Efeze

¹ Olœ á Apolo sœ lima 6a lœ Koriti, Polo ro lima tœ lœ kaga lœ aya Azi yeka á jerœ ga lœ Efeze. Ba zœ, tshe gbœ lima anga ayindœ Yisu, ² á yu endje adœke: «'E gbœ lima ɔtshœ Ishiri olœ á 'e te ayindœ Yisu ye a?» Endje kœgi fœ she adœke: «'A djidji ndje anga nœ adœke ɔtshœ Ishiri sœ zœ nene.» ³ Polo kpa kœyu endje adœke: «Ka batisimu gade dá 'e gbœ a?» Endje kœgi fœ she adœke: «'A gbœ batisimunœ á Yowane ayi kœza Batisimu yisœ nœ.» ⁴ Polo kœgi adœke: «Adjapu Yowane sœ lima kœza batisimu fœ azu á endje fatshalœsu endje, yé

tshe sœ lima kœpa fœ endje adœke endje yindœ uzu á tshe na manda œne, œ yindœ kœpa adœke Yisu.» ⁵ Endje dji o'onœ asœmœ, yé œ gbœ lima batisimu dœ i'iri Gbozu Yisu. ⁶ Polo kœto kane ye ga pa endje, yé endje kœgbœ Ḍtshœ Ishiri. Endje tetœ kœpa tafo o'o ama ogo dœ pe kœmindœ o'o á to ba ndœ Ndjaba. ⁷ Azu wuta lima kœkœ ga pa œrœ nœ ndjokpa dœ bisha.

Kœyisœrœ nœ Polo 6a lœ ongbo Efeze

⁸ Polo sœ lima kœro ga lœ Sinagoga, yé lœ yapu votœ, tshe sœ lima kœyisœ œrœ tœ upu nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba dœ awa nene, yé œ pa o'o dœ mara adœke endje á endje dji she, yindœ o'o á tshe sœ kœpa tœnœ. ⁹ Kashe anga azu sœ lima dœ gbœkumu, œ vwaratœ endje tœ kœyindœ nœ yé œ sœ kœmœ awa nœ Gbozu kpœtœ ala angbœtœ. Polo katœ endje ti œ ko ayindœ Yisu potœ ye, yé œ tetœ kœyisœ œrœ fœ endje ɔla dœ ɔla ba lœ anda lakœrœ noe Tiranuse. ¹⁰ Tshe mbœrœ lima ataa manda ungu bisha yeka á azu kœ á endje sœ lœ ogo Azi, œdœ Ayuda œdœ Agreke, endje dji lima o'o nœ Gbozu.

O'o tœ upu nœ kœgœrœ ekpe iširi

¹¹ Ndjaba sœ lima kœmbœrœ ogboro œrœ lœ awa nœ Polo. ¹² Mbœrœ tœnœ ataa, anga azu sœ lima kœgu dœ siriki á goro əkœ Polo fœ aayi kœba. Kœba nœ endje ka lima tœ endje yé ekpe iširi gi lima tœ ye pa azu. ¹³ Anga Ayuda á endje sœ lima kœro dje tœ osho kœgœrœ ekpe iširi pa azu kœba asœmœ yamba lima kœgœrœ ekpe iširi dœ i'iri Gbozu. Endje pa lima adœke: «Mœ pa fœ 'e adœke dœ i'iri Gbozu Yisu á Polo œ yisœ œrœ tœ upu nœ

ye asœmœ, 'e wuta ye!» ¹⁴ Azu á endje le lima œrœ nœ asœmœ kœdœ agbolo yakoshe mindu dœ bisha (7) nœ anga gbozu nganga Ndjabo nœ Ayuda á i'iri ye kœdœ Seva.

¹⁵ Kashe ɔlo bale, ekpe iširí gi lima fœ endje adœke: «Yisu a? Mœ wusœ ye, yé mœ wu ndje sœ Polo. Kashe e'e a, 'e kœdœ ade e?» ¹⁶ Yé yakoshe á tshe sœ dœ ekpe iširinœ pa ye kœi ga ugurutœ endje dœ gbøgbø kœ, œ kœtetœ kœbi lima endje, œ suru tshelœ lœba, dœ pe kœtu uku tœ endje, á endje tœ lima scœnda dœ ɔrœ á kpa ye. ¹⁷ Azu para lœ Efeze, Ayuda dœ pe angbi azu dji lima o'onœ asœmœ, yé awa za endje yeka á endje li lima œsœ i'iri Gbozu Yisu. ¹⁸ Azu ndjoro á endje yi lima ndœ Yisu, tetœ kœna tœnœ mbœrœ kœpandœ ekperœ á endje mbœrœ lima dœ tshama endje ga lafo. ¹⁹ Anga endje ndjoro á endje sœ lima kœfa œrœ tsharawo*, ko œrœ nœ endje para ga shu, yé á endje sho lima ukpuluncœ tœ ala azu para. Endje di lima œrœnœ kœ mbœrœ kœwusœ amanœ, œ wu lima adœke mbetinœ kœ á endje sho li dœ Langere ngendja kutu zazu bisha dœ ndjokpa (250.000). ²⁰ Mbœrœ tœnœ ataa, Ùtshœ O'o za lima osho, azu ndjoro yi lima ndœ nœ lœ awa nœ gbøgbø nœ Gbozu.

Kœoma azu lœ Efeze

²¹ Manda o'onœ asœmœ, Polo wa o'o lœ awa nœ iširí kœro ga lœ Yerusalem yé tshe vwanga tœ lœ Masedwane dœ pe Akayi. Tshe pa ndje adœke: «Olœ á mœ kœwuta ba zœ, œ li ndje adœke mœ kpa

* **19.19** 19.19 Mbeti kœto ba tœ adance sœ kœpa tœ buku á sœ kœpa o'o nœ kœfa œrœ lœ rawo.

ro ndje ga lœ Roma.» ²² Tshe vwa anga anganœ bisha, Atimote dœ Eraste ga lœ Masedwane, yé œ sœpe damba œnœ ye lima kœlo lœ Azi.

²³ Kolœ dœ lœndœnœ ascœmœ dá egerœ djingili wuta lima tœ upu nœ awa nœ Gbozu 6a lœ Efeze. ²⁴ Anga ayi kœfatshelœ ɔrœ, á i'ri ye kœdœ Demetriyuse, sœ lima kœmbœrœ a 'eara anda tepelo nœ Artemise dœ kœwo, yé œ sœ lima kœte ngendja fœ endje waa. ²⁵ Tshe ngbœba lima aayi kœfatshelœ ɔrœ dœ pe anga aayi akwa kœ a endje sœ lima kœmbœrœ mara akwanœ ascœmœ, á pa fœ endje adœke: «'E wusœ nœ ye anga moe; a kœsœ doe ɔtshœnœ, œ to kolœ manda akwa nœ azœ asœ. ²⁶ Yé 'e sœ kœwu tœnœ too 'e soe kœdji azu kœpa adœke: Polonce ascœmœ sœ kœmindœ nœ adœke andjaba á azu mboerœ endje dœ kane endje dœdœ ɔtshœ andjaba nene. Azu ndjoro dji o'onœ yé œ fa lœsu endje ndœ nœ. Tshe mboembœrœ kolœ 6a lœ Efeze nene, kashe dje ndje lœ Azi para. ²⁷ Æ dœdœ kolœ azœ dá o'onœ asœ œ ndi akwa nœ azœ nene, kashe œ ndi ndje anda Tepelo nœ egerœ ndjabo yashe Artemise. Azu œ wu andancœ gbambanœ yé endje kpa lisœ nœ nene. Mboerœ Azi dœ pe ogo djigi sœ lima kœdonga ndjabanœ ascœmœ.» ²⁸ Manda kœpa o'onœ ascœmœ ataa, azu kœ a endje dji djerœ ókó, œ sœ kœta rawa adœke: «Artemise, egerœ ndjabo yashe lœ ongbo Efeze!» ²⁹ Azu tshelœ ongbonœ djigi oma dœ o'o kekeke. Endje ko anga Polo á endje na tœ awa akwanœ bale dœ she, Agayuse dœ pe Aristarke azu Masedwane, na tœnœ ga la wutu mœlo. ³⁰ Polo yi lima ndœ kœwuta ga utshu azunœ ga zœ, kashe ayambarœ pakata she yé. ³¹ Anga aayi akwa nœ lita á endje dœ lima

anga Polo mi lima upu fœ she adœke, tshe kpa nana ga la wutu mələnœ nene. ³² Dœ ləndənœ asœmœ, uzu dœ uzu sœ lima kœta rawa nœ ye doe o'o nœ ye kpikpikpi, yé azu ndjoro ugurutoœ endje kpa wuwusœ ádá á endje ngbatœ endje ndœ nœ nene. ³³ Anga azu lœ ukpulu azunœ mindœ upunœ fœ anga uzu bale á i'iri ye kœdœ Alekezandre á Ayuda gavwa she ba utshu endje. Á tshe yi kane ye ga lafo ndœ kœyu o'o. ³⁴ Kashe ɔlɔ á ndje wusœ nœ adœke œshe kœdœ uzu Yuda, endje kpa ta rawa manda ada ɔlɔ bisha adœke: «A donga Artemise lœ Efeze!»

³⁵ Manda nœ, anga gbozu tshelœ ongbonœ u endje ga tœnœ yé á pa adœke: «Azu Efeze, uzu dœ dá wuwusœ nœ adœke ongbo Efeze sœ doe anda tepelo nœ Artemise œdœ pe œrœ á endje gi á to ba lafo á te nene a? ³⁶ Uzu bale œ shara o'onœ asœ nene, œ li adœke a sœ koko, yé a katœ kœmbœrœ œrœ á ádánœ gugu nene. ³⁷ Azu á 'e to endje na tœnœ ga mœ asœ gugu œsœ ndjaba nœ azœ nene, endje zizi ndje angba nene. ³⁸ Æ kœsœ adœke Demetriyuse doe pe azu akwa nœ ye asœ sœ doe o'o doe uzu, uzunœ na œ tœ meza pa ye, ayi kœwa o'o sœ zœ doe pe olo ngbanga sœ ndje zœ. ³⁹ Yé anga o'o kœsœ ndje zœ, osho á azu œ ngbatœ endje ga tœnœ kœguma o'o, œ wa o'onœ zœ. ⁴⁰ A gbœ o'o tœ œrœ á a ngbatœ azœ ga tœnœ kpeshike á mbœrœ asœ. Azu œ e azœ tœ aayi kœoma doe o'o. Gbambancœ nene, anga uzu kœtœ meza pa azœ, o'o nœ kœpa tœnœ œ gu nene.»

Manda o'onœ asœ, tshe pa fœ azu adœke endje gu ga mangba endje.

20

Ana gene nœ Polo lœ Masedwane dœ pe lœ Grese

¹ Olø á djingili o'once ka ye, Polo ngbøba ayambarœ ga tœnœ œ mi upu fœ endje, œ bala endje doe kœza awa ga lœ Masedwane. ² Kœro she tœ lœ ogonœ asœmœ, tshe mi lima upu waa fœ ayanœ lœ Yisu, manda nœ á wuta ga lœ Grese. ³ Tshe mbœrœ lima yapu votø 6a zœ. Olø á tshe yi lima ndœ kœœ ga lœ egerœ agba kœro ga lœ Siri, bata Ayuda sœ lima kœvvarandœ ye á tshe dji, á kpa kwa dja ga lœ Masedwane. ⁴ Anganœ lœ ana koedœ lima: Sapattrose gbolo yakoshe nœ Piruse uzu Bere, Aristarke dœ pe Sekunduse azu Tesalonike, Gayushi uzu Derbe, Timote, Tishike doe pe Trofime azu ogo Azi. ⁵ Kœwuta ga lœ ogo Masedwane, endje ro lima œnœ endje utshunœ kœkate 'a 6a lœ Trowase. ⁶ Yé a'a nœ 'a, manda angbo nœ mapa á susuku nene, á œ ga lœ egerœ agba tœ mangu Filipo œ mbœrœ olo mindu, á togba dœ endje lœ Trowase á mbœrœ pœsa bale doe endje.

Kœshe nœ Etike lœ Trowase

⁷ Dœ ɔlø yenga dœ akidala, 'a ngbø lima tœ 'a ga tœnœ ndœ kœkurutshelœ mapa, Polo sœ kœmindœ 'o ama Ndjaba fœ aayanœ lœ Yisu œrr ga tœ tshaguru butshœ mbœrœ œ li lima adœke osho kœkœrœ tshe ro. ⁸ Miinda sœ lima zœ lœ gbœshœ 6a lafo á angbœtœ 'a ga lœ nœ. ⁹ Anga djagbala yakoshe á i'iri ye kœdœ Etike, tshe sœ lima ga tœ ape i'izi, olo za she kpakpakpa, bata Polo kaka lima damba tœ o'onœ nene, lœ olo, tshe dœ œ te kœto

ba tœ votɔ gbɔshɔ ba lafo œrrr ba ati. Kœyindœ kœti she ga lafo atake tshe tshu lima ye. ¹⁰ Polo jerœ ga ati, á na katsha ga ndœ ye á za she ga lakoro ye á pa adœke: «Awa zaza 'e nene, tshe sœpe dœ soro!» ¹¹ Kpa kœɔ she ga lafo ga zœ, Polo kurutshelœ mapa tœ endje yé endje zi, manda nœ tshe pa 'o œrrr o 'ara yeka á ro. ¹² Gbolo yakoshe asœmœ she ye, endje gu dœ she ga ndœ endje, yé lɔsu azu para kœkœ zi ti.

Polo na ga lœ Mile

¹³ 'A afo utshuncœ, œ li ga lœ egerœ agba ndœ kœro ga lœ Asose. 'A yindœ kœza Polo ga ndœ 'a mbœrœ tshe yi lima ndœ kœro ga zœ dœ ada ye. ¹⁴ Olɔ á tshe gbɔ 'a ba lœ Asose, 'a za she ga ndœ 'a ga lœ egerœ agba mbœrœ kœro ga lœ Mitilene. ¹⁵ Osho kœrœ panœ, 'a to kpœtoemœ 'a na ndoo dœ tshiki Kio. Manda olo bale 'a wuta ga tœ tshiki Samose, tœ bisha olo yeka á 'a wuta ga lœ Mile. ¹⁶ Polo wa lima adœke œne ka lœ Efeze nene, mbœrœ olo œ ro tœ œne lœ ogo Azi waa. Ogo nœ ye kœdœ lima kœwuta katsha ga lœ Yerusalemœ lœkœ Patekœte.

Polo pu o'o fœ agbozu Ikrizia lœ Efeze

¹⁷ Ba lœ Mile, Polo vwa osho ndœ agbozu Ikrizia lœ Efeze. ¹⁸ Olɔ á endje wuta ga ndœ ye, tshe pa fœ endje adœke: «'E wusœ ɔtshɔ mœ ugurutœ 'e, kœto tœ ali olo mœ á mœ na ga ndœ 'e lœ ogo Azi. ¹⁹ Mœ zaza tœmœ lœ ama akwa nœ Gbozu nene, mœ mbœrœ akwa dœ ngola lœ ala mœ, mœ wu oyo waa mbœrœ Ayuda sœ lima kœvwarandœ mœ. ²⁰ Mœ zaza anga œrœ á li kœti kane 'e yiwatœ nœ tœ 'e nene, mœ mindœ Yisu fœ 'e, mœ yisœ œrœ

fœ 'e lœ ukpulu azu too 6a sœnda nœ 'e. ²¹ O'o mœ sœ lima kœ'e Ayuda dœ Agreke adœke endje fa lœsu endje fœ Ndjaba dœ pe kœyindœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu.

²² «Ngɔngɔ asœ, Ishiri sœ kœvwa mœ ga lœ Yerusalem, mœ wuwusœ neke á wuta ga tœ mœ 6a zœ nene. ²³ Kashe œneke á mœ wusœ nœ kœdœ lœ ongbo kœ á mœ ro lœ nœ, Ḍtshɔ Ishiri sœ kœma fœ mœ adœke, kánga dœ pe œrœ oyo kœ sœ kœkate mœ. ²⁴ Kashe mœ wu adœke soro mœ sœ bata œrœ gbambanœ, ogo nœ mœ kœdœ mœ na œerrr ga tœ ndœngœlœ akwa nœ mœ, yé ga tœ kœka akwa á Gbozu Yisu za fœ mœ adœke: mœ mindœ Ḍtshɔ O'o nœ Ḍtshɔ lœsu nœ Ndjaba ga ndœ azu.

²⁵ «Ngɔngɔ nœ asœ, mœ wusœ nœ adœke 'e kpa wu mœ nene, e'e má mœ sœ lima ugurutœ 'e mbœrœ kœpandœ Ogo gbozu nœ Ndjaba fœ 'e. ²⁶ Mbœrœ tœnœ ataa á mœ sœ kœpandœ nœ fœ 'e kœ kpeshike adœke: indji 'e œ tu ga lœ kumu mœ nene. ²⁷ Gbambanœ nene, mœ zaza anga o'onœ yiwa tœnœ tœ 'e nene, mœ pandœ awa akwa nœ Ndjaba para fœ 'e ye. ²⁸ 'E gbœndœtœ 'e dœ tœ 'e, yé œ gbœndœ azu á Ḍtshɔ Ishiri ko 'e tœ aayi kœgbœndœ endje. 'E gbœndœ Ikrizia nœ Ndjaba bata aayi kœgbœndœ apata. 'E gbœndœ nœ mbœrœ Ndjaba dá yœ dœ indji Gbolo nœ ye dœ tœ ye. ²⁹ Mœ wusœ nœ adœke aekpe azu œ na manda mœ, endje sœ bata amuru, endje wu oyo apatanœ nene. ³⁰ Ugurutœ 'e ndje, anga anga 'e œ tetœ kœpa wala mbœrœ kœgbota ayindœ Yisu ga ndœ endje. ³¹ Ataa, ala 'e gbo, adja œndœ tœ 'e roro 'e nene. 'E gbe dœ ungu votœ butshœ dœ əlœ dœ ngola lœ la mœ, mœ sœ lima kolœ kœna manda uzu dœ

uzu ndœ kœgi she ga ugurutœ 'e.

³² «Yé ngɔngɔ asœ, mœ sœ kœko 'e ga tshakane Ndjaba, Ḍtshɔ O'o nœ ɔtshɔ lɔsu nœ ye gbɔndœ 'e, œ li kœza gbɔgbɔ fœ 'e ndje dœ kœko œrœ kɔ á tshe guma mbœrœ azu á tshe ke endje fœ 'e. ³³ Mœ sœsœ lima dœ ogo œrœ nœ uzu bale nene, œdœ ngendja, ɔrœ too lœba. ³⁴ 'E wusœ nœ dœ tœ 'e adœke mœ mbœrœ lima akwa dœ kane mœ dœ tœ mœ yé á gbɔ œrœ á li dœ mœ dœ pe anga mœ á mœ na tœ awance bale dœ endje. ³⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ lima kœma fœ 'e adœke, 'e mbœrœ akwa yeka á koeto œrœ fœ endjenœke á endje mœmœ ugurutœ 'e, 'e gbe dœ o'o á Gbozu Yisu pa dœ tœ ye lima adœke: "Yanga nœ koeto œrœ fœ azu ropa œnœ kœgbɔ tœnœ ye."»

³⁶ Manda o'onœ, Polo gote ga ati dœ endje para ndœ kœ e Ndjaba. ³⁷ Endje para endje tetœ iki ye, œ yo ga dagi Polo ndœ kœ'uru tshelœ utu ye. ³⁸ Endje sœ lima dœ oyo mbœrœ Polo pa fœ endje adœke, œne kpa wutœ œne dœ endje nene. Manda nœ á endje gi she na tœnœ œrrr ga lœ egerœ agba.

21

Kœ Polo ga lœ Yerusalem

¹ Manda kœkurutshelœtœ 'a dœ endje, 'a li ga lœ egerœ agba, 'a ro ga lœ tshiki Kose, osho kɔrɔ panœ 'a wuta ga lœ Rode, koeto kpœtœmœ dá 'a ro ga lœ Patara. ² Kpœtœmœ, 'a gbɔ anga egerœ agba á sœ kœro ga lœ Fenisi, yeka 'a ɔ ga lœ nœ á ro. ³ Kœndo dœ Shipre, 'a katœ tshikinœ ga pa gele 'a, 'a za awa Siri, 'a jerœ 6a lœ Tire 6a tœ osho á endje yi lima ndœ kœko œrœ lœ egerœ agba ga shu. ⁴ 'A

mbœrœ lima pɔsɔ bale kpœtœmœ mbœrœ 'a gbɔ ayindœ Yisu. Lœ awa nœ Ishiri, endje pa fœ Polo adœke tshe nana ga lœ Yerusalem nene. ⁵ Kashe ɔlɔ á olo 'a ka, endje na kœkatœ 'a ga toe awa dœ awo endje dœ pe agbolo nœ endje. Yeka á 'a gote fa toe mangu yé á za avwala. ⁶ Manda kœbala ndangba toe 'a dœ endje, 'a ɔ ga lœ egerœ agba yeka á endje gu ga ndœ endje. ⁷ Kœto lœ Tire, 'a ro œrrr ga lœ Petolemayise, 'a mbœrœ kpœtœmœ olo bale ndœ kœbalatœ 'a dœ aaya 'a lœ Yisu.

⁸ Osho kœrœ panœ, 'a ro ga lœ Sezaré, 6a zœ 'a ro ga ndœ ayi kœyisœ ɔtsho O'o á i'iri ye kœdœ Filipo, 'a lo 6a ndœ ye. ɔeshe kœdœ anga aayi kœti kane aayi avwa á 'a ke lima endje mindu dœ bisha (7) lœ Yerusalem. ⁹ Tshe sœ dœ ayawuru vana á endje sœpe dœ akpœnœ, á sœ kœgbara o'o á to 6a ndœ Ndjaba. ¹⁰ Yé 'a mbœrœ olo ndjoro lima kpœtœmœ, anga ayi kœgbara o'o to lœ Yuda œ na, i'iri ye kœdœ Agabuse. ¹¹ Kœgbœ 'a, tshe za uwu tshapa lœba nœ Polo á i dœ ada ye dœ pe kane ye, á pa adœke: «ɔtsho Ishiri pa adœke mara á Ayuda œ i bala dœ ayengœ uwu tshapa lœbanœ asœ 6a lœ Yerusalem á za she fœ anga angbi azu dœmœ.»

¹² Manda kœdji o'onœ asœ, a'a dœ pe aaya lœ Yisu lœ ongbonœ, dì tshelœma 'a fœ Polo adœke, tshe nana ga lœ Yerusalem nene. ¹³ Kashe Polo gi adœke: «Mbœrœ gade dá 'e sœ kœki tœnœ á sœ kœyi awa ga lœsu mœ a? Mœ guma toe mœ ndje adœke, endje za mœ ga lœ kângâ dœ pe kœwo mœ 6a lœ Yerusalem mangba i'iri Gbozu Yisu ye.» ¹⁴ Bata á tshe yiyyindœ o'o nœ 'a lima nene, 'a katœ kœshosho she yé á pa adœke: «Kaka adœke Gbozu

mbœrœ lindœ gbetshelœ nœ ye.»

¹⁵ Manda olo teasho, 'a guma tœ 'a ndœ kœro ga lœ Yerusalem. ¹⁶ Anga ayindœ Yisu lœ Sezaré á 'a ro tœ awanœ dœ endje lima, endje gbœ osho kœlo tœnœ fœ 'a 6a ndœ anga uzu bale lœ Shipre, i'iri ye kœdœ Manasone, œshe kœdœ anga yindœ Yisu balima katshatsha.

Polo dœ Jake gbœtœ endje 6a lœ Yerusalem

¹⁷ Olœ á 'a wuta ga lœ Yerusalem, alaya lœ Yisu uru tshelœ utu 'a dœ yanga. ¹⁸ Osho kœrœ panœ, 'a ro tœ awance bale dœ Polo ga ndœ Jake, osho á agbozu kuma akwa kœ lœ Ikrizia œ ngbœtœ endje ga tœnœ. ¹⁹ Manda kœbala endje, Polo pandœ œrœ kœ á Ndjaba mbœrœ lima dœ she awa bale lœma akwa nœ ye ugurutœ angbi azu.

²⁰ Endje dji Polo, yé œ donga Ndjaba. Á pa fœ she adœke: «Bœ wu, aya, Ayuda andjoro yindœ Yisu, endje kœ sœ kœpara awa kœmbœrcetœ endje liaka awa akwa á Ndjaba za fœ Moyize dœ lœsu endje bale. ²¹ Kashe endje dji adœke, bœ yisœ œrœ fœ Ayuda para á endje sœ lœ oporotœ angbi azu adœke, endje katœ awa akwa nœ Moyize yé œ ka ndje tœ kœwa agbolo nœ endje tœ gaza dœ pe kœmbœrœ œrœ mara ogo nœ azœ. ²² A mbœrœ kotoo? Mbœrœ endje dji ndœ zœ adœke bœ sœ kpœke zœ. ²³ Mbœrœtœ zœ lindœ neke á 'a pa fœ bœ asœke. 'A sœ dœ anga azu vana á endje dra ama endje fœ Ndjaba. ²⁴ Ko endje potœ zœ dœ 'e na œ mbœrœ adœke ɔkœ 'e sœ yerœ, gi œrœ tokóró tshangba endje. Endje li ndje kœwa sukumu endje yé azu para œ gbe adœke o'o á ki dœ i'iri zœ kœdœ wala. Kashe œ li ndje adœke bœ mbœrœtœ zœ

liaka awa akwa. ²⁵ Yé mbærœ angbi azu á endje te ayindœ Yisu, 'a su mbeti dœ o'o á 'a wa adœke: endje zizi œrœ á endje to dœ okoro fœ andjaba nene, indji, dœ agea á indji ye tutu ga ati nene, yé endje mbæmbærœ angba budu nene.»

²⁶ Osho kɔrɔ panœ, Polo ko ayakoshe asœmœ yé œ mbærœ adœke ɔkɔ œne sœ yerœ awa bale doe endje. Endje na dœ endje ga lœ Tepelo mbærœ kœpandœ kœka olo nœ kœmbærœ adœke ɔkɔ œne sœ yerœ, yekane áuzu dœuzu kœzo agea tokórónœ ga utshu Ndjabo.

Kœza Polo

²⁷ Æ sœpe lima teasho adœke olo mindu dœ bisha nœ kœmboerœ adœke ɔkɔ azu sœ yerœ ka, yeka Ayuda lœ ogo Azi wu Polo lœ Tepelo. Endje bili azu ndjoro ndœ ye yé á za she. ²⁸ Endje sœ lima koeta rawa adœke: «Azu Israyele, 'e na ga mœ œ ti kane 'a ga lafo! Uzunce á tshe sœ kœyisœ œrœ fatœnœ djezœ, á tshe sœ kœndi tshelœ kœlisœtœ ogo Israyele, á yiyindœ awa akwa nœ Moyize nene, á tshe ko angbi azu ga lœ Tepelo, á ndi œyerœ osho dœke.» ²⁹ Mbærœ endje wu lima Trofime uzu Efeze dœ she 6a lœ ongbo á gbe adœke Polo li dœ she ga lœ Tepelo.

³⁰ Tshelœ ongbo djigi turu dœ o'onœ, yé azu ndjoro na lima ye. Endje tepa Polo lœ Tepelo œ wuta dœ she ga shu, trale dœ kœtshu mandanœ ga tœnœ. ³¹ Bata á endje sœ lima ndœ kœpara awa kœwo she, o'onœ wuta lima 6a ndœ gbozu tshapa aturugu nœ Roma lœ Yerusalemœ adœke: «Ekpe o'o li ga lœ Yerusalemœ ye!» ³² Katsha, tshe ngbœba aturugu dœ agbozu tshapa endje, á endje na ga tœ

osho á o'o sœ tœnœ. Lœkœ á azu wu aturugu dœ gbozu tshapa endje yeka á katœ kœbi Polo.

³³ Yé gbozu tshapa aturugu na ndoo dœ she, á za 'o fœ endje adœke endje i Polo ga tœnœ dœ djingiri bisha. Manda nœ á tshe yu osho adœke œshe kœdœ de yé œrœ gade dá tshe mbœrœ a. ³⁴ Kashe lœ ukpulu azu, uzu dœ uzu sœ kœta rawa dœ o'o nœ ye kpi, bata gbozu nœ aturugu sœ lima kœdji ádá o'onœ dœ ɔtshœ nœ nene mbœrœ ukpulu azu, á wa adœke endje gu dœ Polo ga lœ pada nœ aturugu. ³⁵ Lœkœ á endje wuta ga pa esekaliye, aturugu za Polo ga lafo mbœrœ azu sœ lima kœndanga endje waa. ³⁶ Yé azu kœ te manda endje dœ rawa adœke: «'E wo she!»

Kœpa ngbanga nœ Polo ɓa utshu Ayuda

³⁷ Olœ á endje yindœ kœli dœ she ga lœ padanœ, Polo pa fœ gbozu nœ aturugunœ adœke: «Bœ yindœ nœ adœke mœ pa o'o ye a?» Tshe gi fœ she adœke: «Bœ wu ndje sœ o'o ama Greke ye! ³⁸ E dœdœ ɓœ kœdœ uzu Ezipito á tshe za djingili lœ olo á ro kpœke ga ugurutœ azu, yé á bili azu á kpa ndje dœ azu koshe kutu vana ga lœ kpagagasho nene a?» ³⁹ Polo gi fœ she adœke: «Eœ nene, œmœ kœdœ uzu Yuda, endje zu mœ lœ Tarse lœ ogo Silisi. œmœ kœdœ gbolo ongbo á f'irinœ to waa. Wu oyo mœ, œ za awa fœ mœ, mœ pa o'o fœ azu.» ⁴⁰ Tshe za awa fœ she, Polo ka ga pa esekaliye, œ ti kane ye ga lafo ndœ kœma adœke azu katœ kœta rawa, azu wu œ sœ kokoko. Yé tshe tetœ kœpa 'o fœ endje dœ o'o ama ogo Ayuda á dœ Ebre adœke:

22

¹ «Alaba dœ pe alaya, 'e dji o'o ngbangang nœ mœ á mœ yindœ kœgi ngɔngɔ asœke ga utshu 'e kane.»
² Kœdji adœke Polo sœ kœpa 'o fœ endje dœ o'o ama Ebre, osho kpa yi taa, yé á tshe pa fœ endje adœke:
³ «Emœ kœdœuzu Yuda, endje zu mœ lœ Tarse lœ ogo Silisi, kashe mœ gerœ lœ ongbonœ asœ, mœ mbœrœ lakœrœ á sœ kœyisœ o'o á pandœ awa akwa noe aata azœ tshakudu Gamaliyele, cœmœ kœdœ lima uzu á mœ zatœ mœ waa fœ Ndjaba bata 'e para kœkœ á 'e sœ koembœrœ tœnœ kpesheke. ⁴ Mœ sœ ndje lima kœwo azu á ndje sœ kœza awa Gbozu, mœ ko ayakoshe dœ pe ayashe va ga lœ kânga.
⁵ Egerœ nganga Ndjaba dœ ukpulu agbozu tshapa azu o'o œ pa ndje ndœmancœ fœ 'e ye. Endje dâ vwa lima mœ adœke mœ na œ katœ mabeti á sœ kœza awa fœ mœ kœro ndœ aaya mœ dœ Ayuda á endje sœ ba lœ Damaseke. Mœ na lima ga zœ ndœ kœko azunœ assœmœ, kœgu dœ endje ga lœ Yerusalemœ mbœrœ á endje kœgbœ djofele.»

*Polo pandœ mara á tshe fa lima tshalœsu ye
(Wu ba tœ Akw 9.1-19; Mat 26.12-18)*

⁶ «Mœ sœ lima lœ awa ana, yé lœkœ á mœ ndo dœ tshalakpi Damaseke, ngbangi dœ gbœku olœ atake, iširiri owo to ba lafo œ za mœ djigi. ⁷ Mœ te ga ati, yé œ dji tshamauzu kœ'e mœ adœke: "Sawulo, Sawulo, mbœrœ gade á bœ mbœrœ œrœ kanga fœ mœ ata a?" ⁸ Mœ gi adœke: "Emœ kœdœ œdœ, Gbozu?" Tshamauzu kpa pa adœke: "Emœ kœdœ Yisu ba lœ Nazarete, œmœ dâ bœ mbœrœ œrœ kanga fœ mœ assœmœ." ⁹ Anga mœ á 'a na lima dœ endje wu iširiri owonœ ye, kashe endje djidji

lima o'onoe á uzunoe soe kœpa tœnœ fœ mœ nene. **10** Mœ yu adœke: “Œrœ gade dá mœ kœmbœrœ a, Gbozu noe mœ?” Yeka á Gbozu gi fœ mœ adœke: “Alafo œ na ga lœ Damaseke, yé ba zœ, endje yisœ akwa á li adœke bœ mbœrœ.” **11** Bata iširi owonœ bu lima ala mœ ye, anga mœ dá za kane mœ wuta tœnœ ga lœ Damaseke.

12 «Anga uzu lima bale ba zœ i'iri ye kœdœ Anania, oeshe kœdœ uzu noe ɔtshœ lœsu, tshe soe koegbœndœ awa akwa noe Moyize waa, yé Ayuda para á endje soe lima kpoetœmœ soe kœpa ɔtshœ o'o noe ye waa. **13** Tshe na œ gbœ mœ œ pa fœ mœ adœke: “Sawulo, aya mœ, ala zœ kœrœ!” Trale ala mœ kœrœ yé mœ mesho œ wu she. **14** Yeka á tshe kœpa fœ mœ adœke: “Ndjaba noe aata azœ ke bœ adœke bœ wusœ œrœ á tshe yindœ noe, bœ wu uzu á tshe soe ndjii yé bœ dji o'o noe ye. **15** Mbœrœ bœ dœ bala timu noe ye utshu azu para, tœ œrœ á bœ wu dœ pe neke á bœ dji. **16** Bœ soe kœkate œrœ gade? 'A ro bœ gbœ batismu dœ i'iri Yisu yé œ ta i'iri ye dœ ekperœ noe zœ kœyiwa.”

17 «Mœ gu ga lœ Yerusalem, yé anga ɔlœ bale mœ soe kœ'e Ndjaba ba lœ Tepelo, mœ wu œrœ lœ ulu. **18** Mœ wu lima Gbozu á tshe soe kœpa fœ mœ adœke: “Katœ Yerusalem ngœngœ asœ ti, mbœrœ azunœ œ yi bala ndœ o'o á bœ pa fœ endje dœ i'iri mœ nene.” **19** Mœ gi adœke: “Kashe Gbozu, endje wusœ noe adœke mœ soe lima kœna kœli ga lœ Sinagoga kœko azu á endje soe dœ kœyindœrœ ga ndœ zœ, œ bi endje yé œ ko endje gu tœnœ ga lœ kânga. **20** ɔlœ á endje wo lima Etiene, timu noe zœ, mœ soe lima zœ; mœ yindœ noe ga ndœ endje, yé œ gbœndœ lœba noe endje.” **21** Yeka á Gbozu pa

fœ mœ adœke: “Na zœ, mœ yindœ kœvwa bœ lœ ingirinœ, ba ndœ angbi azu.”»

Polo pa adœke œne kœdœ gbolo ogo Roma

²² Ayuda á endje sœ lima kpœtœmœ dji o'o nœ ataa, œ oma dœ Polo yé œ tetœ kœta rawa adœke: «'E wo mara uzu atake ye! Tshe lili koesœpe dœ soro nene!» ²³ Bata endje sœ lima kœta rawa, kœko lœba nœ endje va e dœ pe kœgi trusha ga lafo, ²⁴ gbozu tshapa aturugu pa adœke endje za Polo li tœnœ ga lœ pada œ sœ she, yeka á kœwusœ ádá rawanœ á endje ta pa ye asœmœ. ²⁵ Endje sœ kœi she dœ uwu ga tœnœ, Polo yu gbozu nœ aturugu adœke: «Œ li adœke endje bi gbolo ogo Roma utshu kœwa ngbanga nœ ye ye a?»

²⁶ Manda kœdji o'once ataa, gbozu nœ aturugunœ pandœ nœ fœ gbozu tshapa endje adœke: «Bœ mbœrœ kotoo! Mbœrœ uzu asœ kœdœ gbolo ogo Roma!» ²⁷ Gbozu tshapa aturugu kwatœ ye œ yu Polo adœke: «Pandœ nœ fœ mœ ka, adja bœ kœdœ gbolo ogo Roma a?» Polo yindœ nœ adœke: «Œ.» ²⁸ Gbozu tshapa aturugu kpa pa adœke: «Œmœ, mœ ko egerœ ngendja ndœ kœfa gbolo ogo Roma.» Polo pa adœke: «Œmœ, mœ kœdœ adja gbolo ogo Roma.» ²⁹ Trale, azu á endje sœ lima kœbi she, gitœ endje indiri ye yé. Awa za ndje lima gbozu tshapa aturugunœ mbœrœ kœwusœ nœ adœke œnœ i gbolo ogo Roma ga tœnœ dœ uwu.

Polo 6a utshu aayi kœwa ngbanga

³⁰ Osho kœrœ panœ, gbozu tshapa aturugu yindœ kœwusœ ádá á Ayuda sœ kœza o'o ga pa Polo. Tshe zu djingiri tœ ye, yé manda nœ á e angbœtœ nœ

agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe aayi kœwa ngbanga para, á jerœ dœ Polo, á za she tœ ga utshu endje.

23

¹ Polo ko ala ye tœ la agboro aayi kœwa ngbanganœ, á pa fœ endje adœke: «Alaya, soro mœ sœ yerœ utshu Ndjaba cerrr ga tœ ngøngœ asœke yé lœsu mœ sœ dœ kœsœ gee mbœrœ tœnœ.» ² Kashe egerœ nganga Ndjaba á i'iri ye kœdœ Anania za o'o fœ azu á endje sœ ndoo dœ Polo adœke endje du ama ye. ³ Yé Polo pa fœ she adœke: «Ndjaba œ bi bœ, bœ sœ bata imbi muru anda á kavwa! Bœ sœ ba zœ mbœrœ kœwa ngbanga pa mœ liaka œneke á awa akwa pandœ noe, yé bœ kpa katœ awa akwa ti œ pa adœke endje da mœ a?» ⁴ Azu á endje ka lima ndoo dœ Polo pa fœ she adœke: «Bœ gu egerœ nganga Ndjaba a?» ⁵ Polo gi fœ endje adœke: «Alaya, mœ wuwusœ noe nene adœke œshe kœdœ egerœ nganga Ndjaba. Gbambanœ nene, Buku noe Ndjaba pa adœke: “Bœ pa ekpe o'o goro œsœ gbozu tshapa azu noe zœ nene.”»

⁶ Polo wu lima sœ noe adœke anga aayi kœwa ngbanganœ kœdœ Asadukayi, yé anga endje kœdœ Afarisayi. Mbœrœ tœnœ, tshe pa o'o ga utshu endje adœke: «Aaya, œmœ kœdœ uzu Farisayi, aata mœ kœdœ Afarisayi. Endje yindœ kœwa ngbanga pa mœ mbœrœ á mœ za lœsu mœ ga pa neke á pa adœke azu á endje tshu, endje she bala lœ akuzu ye.» ⁷ Trale manda o'onœ á Polo pa ataa, a'ea wuta ugurutoe Afarisayi dœ pe Asadukayi, yé endje kurutshelœtœ endje. ⁸ Gbambanœ nene, Asadukayi pa adœke azu á endje tshu endje she

lœ akuzu nene yé aandjelu dœ pe iširi azu gugu nene. Kashe Afarisayi yi œnœ endje ndœ o'onœ asœmœ kœ. ⁹ O'o wuta lima ngbangbangba, yé anga aayi kœyisœ awa akwa á endje dœ Afarisayi áafo, œ vwaratoe endje dœ ɔgbœ, œ pa adœke: «'A wuwusœ ekperœ bale á yakoshe asœ mbœrœ nene. Anganœ nene iširi dá pa o'o fœ she a, too andjelu a?» ¹⁰ Bata o'onœ sœ lima kœgerœ tœnœ, kœkpa awa adœke endje súru tshelœ Polo nene, gbozu tshapa aturugu za o'o adœke aturugu jerœ œ za Polo ugurutœ endje dœ œ gi she ga lœ pada.

¹¹ Dœ abutshœ manda nœ, Gbozu wuta ga utshu Polo á pa fœ she adœke: «Ka ngbiri, bata á bœ pa djakata o'o tœ upu nœ mœ lœ Yerusalemœ kpœke, awa bale œ li adœke bœ mbœrœ ndje ataa ba lœ Roma.»

Ayuda vwarandœ Polo

¹² Osho kœrœ panœ pe dœ amazi, anga Ayuda ngbœtœ endje ga tœnœ mbœrœ kœvwarandœ o'o. Endje dara ama endje adœke, œne zi œrœ nene, œ ndjo ndje œrœ nene œrrr adœke œne wo Polo yekane. ¹³ Azu á endje dara lima ama endje sœ kœropa zazu bisha. ¹⁴ Endje ro ga ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ pe agbœ Ayudanœ œ pa adœke: «'A dara ama 'a dœ i'iri Ndjaba adœke, 'a kpa zi œrœ nene yé 'a ndjo ndje ungu nene œrrr adœke 'a wo Polo yekane. ¹⁵ Yé e'e dœ agboro aayi kœwa nganga kœ, 'e vwa osho fœ gbozu tshapa aturugu adœke, endje za Polo na tœnœ mbœrœ 'e kpa tondœ o'o nœ ye kpœrœ kpœrœ kane. Kashe kolœ 'a, 'a gbe adœke 'a wo she utshunœ adœke tshe yi kumu ye kpœke.»

16 Kashe gbolo yakoshe noe ying Polo dji lengere o'onoe asoemoe, oe na ga lœ pada ndœ kœva Polo nea dœ o'onoe. **17** Yé Polo kœ'e anga turugu á tshe kœdœ gbozu tshapa aturugu kama, á kœpa fœ she adœke: «Na dœ gbolo yakoshe asœ fœ gbozu tshapa 'e, tshe sœ dœ o'o kœpandœ noe fœ she.» **18** Turugunœ asoemoe kœna dœ gbolo yakoshenœ asoemoe fœ gbozu tshapa endje, oe kœpa fœ she adœke: «Ayi kânga Polo dá e mœ á pa adœke, mœ na dœ gbolo yakoshe asœ fœ bœ, mbœrœ tshe sœ doe o'o kœpa fœ bœ.» **19** Gbozu tshapa aturugu kœza ama kane ye, kœgitœ ye dœ she ga ïndirinœ, kœyu she adœke: «O'o gade dá bœ yindœ kœpandœ noe fœ mœ a?» **20** Gbolo yakoshenœ kœgi fœ she adœke: «Ayuda zi tshelœ o'o ndœ kœfara bœ adœke, bœ za Polo na tœnœ ba mbatsha ga utshu agboro aayi kœwa ngbanga. Endje mbœrœ adœke œne gbe koetondœ o'o noe ye dœ ɔtshœnœ kane. **21** Kashe yiyyindœ noe nene. Gbambanœ nene, endje lœ kœropa azu zazu bisha á endje gi uku ga tœ awa ye. Endje dara ama endje dœ i'iri Ndjaba adœke œne zi œrœ nene, œ ndjo ndje ungu nene œrrr adœke œne wo Polo yekane. Adja endje gumatœ endje kœ yé œ sœ kolœ kœkate adœke bœ yindœ noe awa bale doe œne.» **22** Utshu kœza awa fœ gbolo yakoshenœ, gbozu tshapa aturugunœ pa fœ she adœke: «Kpa mimindœ noe fœ angauzu bale nene.»

Kœvwa Polo ga lœ Sezaré

23 Gbozu tshapa aturugu kœ'e anga aturugu noe ye bisha, kœpa fœ endje adœke: «'E gumatœ 'e mbœrœ kœro ga lœ Sezaré, dœ ada ɔlœ mindu dœ vana lœ butshœ asœ, e ko aturugu kama bisha,

endjeneke á endje ɔ ga pa ambarata zazu votø dœ ndjokpa dœ azu kœnø wele kama bisha. ²⁴ 'E ko ndje ambarata mbœrœ kœgi dœ Polo dœ soro fœ gbozu Felikisi*.» ²⁵ Yé tshe kœsu mbeti adœke:

²⁶ «Abala noe zœ. Emœ Klode Lisiyase, mœ sœ kœsu mbetinœ asœke fœ 6œ dœ gbozu Felikisi, á endje lisœ zœ waa asœmœ. ²⁷ Ayuda za uzu asœ yé œ yindœ kœwo she. Lœkœ á mœ dji adœke œshe kœdœ gbolo ogo Roma, mœ na dœ aturugu noe mœ á za she tshakane endje. ²⁸ Bata á mœ yi lima ndœ kœwusœ ádá o'o á endje tœ lima meza pa ye ndœ noe, mœ na dœ she ga utshu agboro aayi kœwa ngbanga noe Ayuda. ²⁹ Mœ wu adœke, endje tœ mezancœ pa ye mbœrœ o'o á wu awa akwa noe endje dœ tœ endje. Kashe tshe mbœmbœrœ anga ekperœ bale á li adœke endje wo she too endje za she ga lœ kângâ nene. ³⁰ Bata endje pandœ noe fœ mœ adœke, Ayuda sœ dœ ekpe gbetshelœ tœ kœwo she, mœ vwa she fœ 6œ, œ pa fœ endje adœke endje na ndje kœtœ mezancœ pa ye 6a utshu zœ.»

³¹ Aturugu mboerœtœ endje liaka o'o á gbozu tshapa endje pa. Endje za Polo yé œ gi she na tœnœ butshœ butshœ œrrr ga ndœ Atipatrisi. ³² Osho kœrœ panœ, aturugu á endje sœ lima kœna dœ ada endje kwatœ endje ga lœ padancœ, yé á katœ endjeneke á endje ɔ ga pa ambarata kœro tœ awancœ dœ Polo. ³³ Lœkœ á endje wuta ga lœ Sezaré, ayi kœkpa dœ ambarata za mbetinœ fœ gbozu tshapa ogo lœ ongbonœ, yé œ katœ Polo ti ga tshakane ye.

* **23.24** 23.24 Endje ke lima Felikisi kœte gbozugo pa ogo Yuda kashe tshe dœdœ lima uzu Yuda nene

³⁴ Gbozu tshapa ogo lœ ongbo Yuda kœdi mbetinœ yé á yu Polo tœ kœwusœ ogo nœ ye. Manda kœwusœ nœ adœke œshe kœdœuzu lœ ogo Silisi, ³⁵ tshe pa fœ she adœke: «Mœ dji bœ dœ lœkœ á azu kœtœ meza pa zœ kœyikumu endje.» Tshe kœpa fœ aturugu nœ ye adœke endje gbœndœ Polo ba scœnda nœ gbozu Erode.

24

Ayuda tœ meza pa Polo

¹ Mandaolo mindu, gbozu nganga Ndjaba Anania wuta ba lœ Sezaré awa bale dœ agbœ Ayuda ndje dœ ayi kœkœ bale á i'iri ye kœdœ Tertuluse. Endje wuta ga utshu gbozu Felikisi ndœ kœtœ meza pa Polo. ² Endje e Polo, yé Tertuluse tetœ kœpa œnœ ye ngbangancœ dœ o'o atake: «Gbozu Felikisi, mœ lisœ zœ waa! Œga mbœrœ kœwusœtœ noe zœ dá bœ guma ogonœ asœ adœke œga waa. Mbœrœ bœ dá 'a sœ dœ adja kœsœ gee lœ ogo noe 'a. ³ 'A lisœ zœ, gbozu Felikisi, mbœrœ œrœ kœ 'a gbœ tœ osho dœ osho. ⁴ Kashe mœ yiyindœ kœwo ada əlœ nœ zœ nene. Mœ ki fœ bœ adœke bœ sœ dœ ətshœ lœsu ndœ kœdji mœ teasho kane. ⁵ 'A wu adœkeuzu asœ kœdœ ekpeuzu tœpanœ kpuru, tshe sœ kœli dœ djingili ga ugurutœ Ayuda tœ osho kœ, yé œshe kœdœ gbozu tshapa Anazareye.* ⁶ Tshe yi ndje lima ndœ kœndi Tepelo á dœ œyerœ anda nœ Ndjaba dœ uburu yeka á 'a za she. ['A yi lima ndœ kœwa ngbanga ga tœ ye liaka awa akwa noe 'a, ⁷ kashe gbozu tshapa aturugu á tshe dœ

* **24.5** 24.5 Nazareye kœdœ anga ali i'iri á endje sœ lima kœ'e dœ ayindœ Yisu.

Lisiyase, kakara she dœ ɔgbɔ tshakane 'a,⁸ yeka á vwa 'a adœke 'a na kœtɔ meza pa ye ɓa ndœ zœ.] Ȼedœ ɓœ kœyu she dœ toe zœ, ɓœ wu adœke o'o á 'a tɔ meza pa ye ndœ nœ kœdœ adja o'o.»⁹ Manda o'o nœ ye, Ayuda para kœyindœ nœ adœke: «Adja upu dá tshe pa.»

Kœpa ngbanga nœ Polo

¹⁰ Gbozu tshapa ogo lœ ongbo kœza awa fœ she ndœ kœpa o'o. Polo kœgi adœke: «Mœ wusœ nœ adœke œbœ dá wa ngbanga ɓa lima lœ ogo nœ 'a manda ungu ndjoro. Mœ sœ dœ yanga ndœ kœpa o'o utshu zœ. ¹¹ Bœ kœyu ndje osho dœ toe zœ, œ mbœrœ kolœ olo ndjokpa dœ bisha ɔlɔ á mœ ro ga lœ Yerusalem koedonga Ndjaba. ¹² ɔlɔ bale á endje na á gbɔ mœ ɓa sœnda Tepelo too ɓa lœ Sinagoga too lœ ongbo, á mœ sœ toe œbœrœ, too kœvwa azu adœke endje shoka ama dœ anga endje gugu nene. ¹³ Azu asœ tɔ meza pa mœ kolœnœ gbambanœ. ¹⁴ Andaa œneke á mœ yindœ nœ kœdœ adœke mœ sœ koembœrœ akwa fœ Ndjaba nœ aata 'a lœ awa nœ Gbozu kashe endje pa adœke awanœ dœdœ ɔtshœ awa nene. Mœ yi ndje ndœ o'o á endje sú ala mbeti nœ awa akwa œdœ pe œneke á aayi kœgbara o'o pa. ¹⁵ Ȼemœ dœ pe endje, 'a sœ kœza lœsu 'a ga pa Ndjaba toe œneke á pa adœke ɔtshœ azu œdœ ekpe azu œ she bala lœ akuzu. ¹⁶ Mbœrœ toenœ ataa á mœ sœ kœpa avwara adœke mœ mbœrœ ekperœ utshu Ndjaba nœ mœ œdœ pe azu nene.

¹⁷ «Mœ mbœrœ ungu ndjoro lœ ana, yé á mœ gu mbœrœ kœto œrœ fœ azu ogo nœ mœ œdœ pe makabo fœ Ndjaba. ¹⁸ Yeka á endje na á gbɔ mœ lœ awa koembœrœ adœke ɔkɔ mœ sœ yerœ

6a lœ Tepelo. Kashe azu sœsœ lima ndjoro nene, yé œbœrœ gugu ndje nene. ¹⁹ Anga Ayuda lœ Azi, endje dá sœ lima kpœtœmœ, endje dá li má ndœ kœtsœ meza pa mœ œdœ endje kœsœ má dœ o'o doe mœ. ²⁰ Yé azu á endje sœ asœ, endje pandœ ekperœ á mœ mbœrœ lima ɔlœ á endje sœ kœyu mœ utshu ayi kœwa ngbanga. ²¹ Too kolœ manda rawa á mœ ta dœ o'o adœke: "Mbœrœ á mœ yindœ noe adœke akuzu œ she lœ akuzu dá 'e yindœ kœwa ngbanga ga tœ mœ a?"»

²² Felikisi á tshe wu lima sœ o'o noe ayindœ Yisu dœ ɔtshœnœ, kœpa fœ endje adœke: «'E gu zœ, ɔlœ á Lisiyase gbozu tshapa aturugu œ na, dá mœ kœwa ngbanga noe 'e.» ²³ Tshe kœvwa anga turugu ndœ kœgi Polo ga lœ kângâ. Kashe tshe sœsœ kœnga tœ ye nene, tshe za awa fœ azu noe ye ndœ kœna kœwu she.

Polo lœ kângâ

²⁴ Manda olo teasho, Felikisi kœna 6a lœ kângâ dœ awoncœ á i'iri ye kœdœ Drusile, œshe kœdœ uyu Yuda. Tshe e Polo mbœrœ tshe sœ lima dœ ogo ndœ kœdji o'o noe Yisu. ²⁵ Kashe, bata á Polo sœ lima kœmindœ o'o noe ɔtshœ ɔtshœ uzu, mara noe kœgbœndœ tœ zœ dœ uzu dœ pe mara á Ndjaba œ wa bala ngbanga noe azu, awa za Felikisi yé tshe pa adœke: «Bœ lii kœgu œnœ zœ ngœngœ asœ da ye. Mœ e 6œ bala manda noe.» ²⁶ Tshe sœ kœgbe adœke Polo œ to ngendja fœ œne, yeka á sœ lima kœ'e she kpœpanœ kpœpanœ ndœ kœpa o'o dœ she. ²⁷ Manda ungu bisha, Porsiyuse Festuse kœza akwa manda Felikisi. Bata á Felikisi yindœ noe

adœke Ayuda yindœ œne, á ka lima tœ Polo ti lœ kânga.

25

Polo 6a utshu Festuse

¹ Olo votœ manda kœwuta Festuse ga lœ ogonœ asœmœ, tshe to 6a lœ Sezaré œ ro ga lœ Yerusalem. ² Agbozu tshapa anganga Ndjaba doe pe agbozu Yuda na kœtœ meza pa Polo fœ she. Endje yu lima she kpœpanœ kpœpanœ adœke ³ tshe za awa fœ œne dœ œne to she gu tœnœ ga lœ Yerusalem. Andaa, endje vwara lima ndœ kœwo she tœ ala awa. ⁴ Kashe Festuse gi adœke tshe sœ lœ kânga 6a lœ Sezaré, yé œne yindœ kœro dœ tœ œne ga zœ ngongœ asœke. ⁵ Tshe kpa pa ga pa nœ adœke: «Œ li adœke agbozu tshapa 'e ro tœ awanœ bale dœ mœ 6a lœ Sezaré, yé œ kœsœ adœke uzunœ asœmœ mbœrœ lima ekperœ á endje kœtœ mezancœ pa ye.»

⁶ Festuse mbœrœ lima kolœ olo mindu dœ votœ too ndjokpa gbambance 6a ndœ endje kpœtœmœ, yeka á gu ga lœ Sezaré. Osho kœrœpa nœ, tshe sœ ga ati 6a tœ osho kœwa ngbanga yé á za awa adœke endje na œ to Polo na tœnœ. ⁷ Lœkœ á Polo yi kumu ye, Ayuda á endje to lima 6a lœ Yerusalem ndivwiri she yé œ te lima tœ kœpa ogboro o'o ga pa ye, ogboro o'o neke á endje kœyu endje tœ ádá o'once, endje li kœpandœ nœ nene. ⁸ Kashe Polo pa lima ngbanga nœ ye adœke: «Œdœ ga tœ awa akwa nœ Ayuda, œdœ ga tœ Tepelo too fœ egerœ gbozugo, mœ mbœmbœrœ ekperœ bale nene.»

⁹ Festuse yindœ kœza yanga fœ Ayuda yé œ yu Polo adœke: «Bœ yindœ kœro ga lœ Yerusalem

adœke endje wa ngbanga nœ zœ ɓa utshu mœ a?» ¹⁰ Polo gi adœke: «Mœ ka ga utshu osho kœwa ngbanga nœ egerœ gbozugo, yé kpœke dá endje wa ngbanga nœ mœ. Mœ mbœmbœrœ ekperœ bale fœ Ayuda nene bata á ɓœ wusœ nœ dœ ɔtshœ nœ dœ tœ zœ ascemœ. ¹¹ Edœ adja mœ kœmbœrœ má ekperœ, yé á mbœrœ ekperœ neke á li dœ kuzu, mœ vwaratœ mœ ndœ koetshu tœnœ nene. Kashe œdœ o'o á endje tœ meza pa mœ ndœ nœ kœdœdœ okporo o'o nene, uzu bale á tshe za mœ ga tshakane endje gugu nene. Mœ yindœ nœ adœke mœ wuta ga utshu egerœ gbozugo.» ¹² Festuse kœte ga ndœ aayi kœmœ upu nœ ye, œ kœgi fœ Polo adœke: «Bata á ɓœ yindœ kœwu egerœ gbozugo ndœ kœwa ngbanga nœ zœ, ɓœ ro ga utshu ye tako.»

Polo ɓa utshu Agripa dœ pe Berenise

¹³ Olo teasho manda nœ, gbozu Agripa dœ pe yingœ nœ á i'iri ye kœdœ Berenise, ro ga lœ Sezaré yé œ na kœwu Festuse. ¹⁴ Bata œndœ ndje dœ lima ndje kpœtœmœ, Festuse pandœ o'o nœ Polo fœ Agripa adœke: «Anga yakoshe bale á Felikisi ka lima tœ ye ti lœ kângâ sœ kpœke. ¹⁵ Lœkœ á mœ na lima ga lœ Yerusalem, agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbœ Ayuda na kœtœ meza pa ye, yé endje pa fœ mœ adœke mœ wa ɔgbœ ngbanga ga tœ ye. ¹⁶ Yeka á mœ gi fœ endje adœke, awa akwa nœ azu Roma pa adœke: œdœ endje kœtœ meza pa uzu, œ li adœke endje dji she tshe pa o'o ɔkœ ye ɓa utshu aayi kœtœ mezancœ yekane á endje kœwa ngbanga ga tœ ye. ¹⁷ Endje kœaafœ, á 'a kœgu tœ awanœ dœ endje ga mœ. Mœ kpakpalatœ mœ

lökə á osho kɔrɔ nene, yé mœ na œ sœ ga ati ɓa tœ osho kœwa ngbanga yeka á vwa osho adœke endje gu dœ uzunœ ga mœ. ¹⁸ Azunœ á endje tœ meza pa ye áafo kashe endje papa anga ngbindi o'o tœ upu nœ ye liaka œneke á mœ gbe má kœdji tœnœ nene. ¹⁹ Endje sœ lima kœshara upu dœ she pa mara kœdonga Ndjaba nœ endje dœ tœ endje, ndje tœ upu nœ anga uzu á i'iri ye kœdœ Yisu á tshe tshu ye, yeka á Polo kpa pa adœke, tshe sœ dœ soro zœ. ²⁰ Mœ wuwu lima sœ œrœ á mœ mbœrœ tœ kœwa mara ngbanga atamœ nene. Mbœrœ tœnœ dá mœ yu Polo adœke tshe yindœ nœ dœ endje na ga lœ Yerusalemœ adœke endje wa ngbanga pa ye tœ o'onœ asœmœ. ²¹ Kashe Polo yindœ nœ lima adœke œne wuta ɓa utshu egerœ gbozugo yeka á tshe kœwa ngbanga pa o'o nœ œne. Yé á kœpa adœke endje gbondœ ye lœ kângâ œrrr ga tœ olo á mœ vwa she fœ egerœ gbozunœ.» ²² Agripa kœpa fœ Festuse adœke: «Mœ yi ndje ndœ kœdji ndje yakoshenœ asœmœ.» Festuse kœgi fœ Agripa adœke: «Ba mbatsha ɓœ dji she zœ.»

²³ Osho kœkœrɔ pa nœ, Agripa dœ Berenise na, doe azu ndjoro, yé œ li dœ kœlisœtœ ga sœnda awa bale dœ agbozu tshapa aturugu dœ pe agbozu tshapa ongbo. Festuse vwa osho yé endje na œ za Polo gu tœnœ. ²⁴ Festuse kœpa adœke: «Gbozu Agripa œdœ pe 'e kœ á 'e sœ dœ 'a ati asœke, 'e wu yakoshenœ asœ. Ayuda ndjoro na kœtœ meza pa ye ɓa ndœ mœ, ɓa lœ Yerusalemœ, dœ pe ndje ɓa lakpinœ asœke. Endje pa dœ ɔgbœ adœke, tshe lili kœsœpe dœ soro nene. ²⁵ Ba ndœ mœ, mœ wusœ nœ adœke tshe mbœmbœrœ anga ekperœ bale á li adœke tshe tshu lœ kumunœ nene. Kashe bata

á Polo dœ tœ ye yindœ nœ adœke, egerœ gbozu kœwa ngbanga pa œne, mœ wa o'o tœ kœvwa she fœ egerœ gbozunœ. ²⁶ Bata á mœ wuwusœ o'o neke á mœ kœsu pa ye fœ egerœ gbozu nene, dá mœ sœ kœyu she utshu 'e, utshu œbœ dœ gbozu Agripa, adœke bœ yu she yeka á mœ kœgbœ o'o kœsu fœ she tœ upu nœ ye. ²⁷ Mœ wu adœke œ sœsœ dœ ɔtshœnœ nene kœvwa ayi kângâ fœ egerœ gbozu cœdœ ádâ o'o á endje tœ meza pa ye kœsœsœ ngbi nene.»

26

Polo pa ngbanga ba utshu Agripa

¹ Agripa kœpa fœ Polo adœke: «Mœ za awa fœ bœ ndœ kœpa ngbanga nœ zœ.» Polo kœti kane ye ga lafo ndœ kœpa o'o yé œ pa adœke: ² «Gbozu Agripa, mœ sœ dœ yanga kpeshike ndœ kœpa ngbanga ba utshu zœ tœ o'o kœ Ayuda tœ meza pa mœ tœnœ, ³ gbambanœ nene, bœ wusœ mara kœmbœrœtœ nœ Ayuda dœ pe kœshara upu pa mara kœdonga Ndjaba nœ endje dœ ɔtshœnœ. Mœ ki fœ bœ adœke lœsu zœ zi tœ á bœ kœdji mœ.

⁴ «Ayuda para wusœ solo mœ pe dœ gbolo mœ ye, mbœrœ mœ gerœ lœ Yerusalem ugurutœ azu ogo nœ mœ. ⁵ Endje wusœ mœ katshatsha. Ædœ endje kœyindœ nœ, endje pa adœke œmœ kœdœ anga Afarisayinœ á endje ro anga Ayuda dœ kœdonga Ndjaba dœ pe kœlisœ awa akwa nœ azœ waa. ⁶ Yé ngongo asœke, mœ sœ kœpa ngbanga mbœrœ á mœ za lœsu mœ ga pa anga o'o á Ndjaba pa lima fœ aata azœ. ⁷ Mara azu ndjokpa dœ bisha (12) lœ Israyele sœ kœdonga Ndjaba butshœ dœ ɔlœ

dœ l̄osu adœke œne wu œrcœnœ asœmœ. Uu gbozu Agripa! Mangba o'once á mœ za l̄osu mœ ga tœ noe asœmœ dâ Ayuda tœ meza pa mœ. ⁸ Ayuda, mbœrœ gade á 'e gbe adœke Ndjaba œ she azu á endje tshu lœ kuzu nene a?

⁹ «Emœ ndje lima, mœ sœ kœpakata azu adœke endje yiyingdœ Yisu uzu Nazarete nene. ¹⁰ Etœnœ dâ mœ mbœrœ lima lœ Yerusalem. Agbozu tshapa anganga Ndjaba za awa fœ mœ yé mœ ko ayindœ Yisu ndjoro gu tœnœ ga lœ kânga. Yé œ kœsœ lima adœke endje wo endje ye, mœ sœ lima kœyindœ nœ. ¹¹ Mœ mbœrœ lima kœ adœke endje wu œrœ kanga lœ Sinagoga, adœke endje katœ kœyindœrœ nœ endje ga ndœ Yisu ti ye. Tshelœ mœ fa lima ga tœ endje dœ mara adœke, mœ sœ lima kœza awa endje œrrr dje lœ ongbo á sœ lœ ingirinœ.»

*Polo pandœ kœfatshalosu nœ ye
(Wu ɓa tœ Akw 9.1-19; Mat 22.6-16)*

¹² «Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ lima kœna ɔlɔ bale ga lœ Damaseke dœ mbeti á agbozu tshapa anganga Ndjaba su fœ mœ adœke œ za awa nœ koembœrœ œrœ fœ mœ. ¹³ Uu gbozu! Ti damba tœ ala awa, ndoo dœ midi, mœ wu iširi owo á ropa ɔlɔ kœto ɓa lafo kœjerœ ga pa mœ, dœ pe anga mœ á 'a sœ lima kœro tœ awance dœ endje. ¹⁴ 'A kœyo kœ ga lœ ɔshœ, mœ kœdji tshama uzu kœ e mœ dœ o'o ama Ebre adœke: "Sawulo, Sawulo, mbœrœ gade á ɓœ sœ koembœrœ œrœ kanga fœ mœ a? Bœ sœ kœwu oyo tœ zœ bata yaburu á ayengœ ye du uwu ga lœ igitœ ye á sœ kœgbota she á tshe sœ kœvwaratœ ye tœ kœna manda ye."

¹⁵ «Mœ kœyu adœke: “Œbœ kœdœ de, Gbozu?” Gbozu kœpa adœke: “Œmœ kœdœ Yisu, œmœ dá bœ mbœrœ œrœ kanga fœ mœ ascœmœ. ¹⁶ Kashe alafo, œ ka dœ ada zœ! Wu, mœ wuta ga ndœ zœ mbœrœ kœfa bœ tœ ayi akwa nœ mœ. Bœ dœ timu nœ mœ adœke bœ pandœ nœ fœ azu mara á bœ wu dœ mœ kpesheke dœ pe œneke á mœ kpa yisœ nœ fœ bœ manda nœ. ¹⁷ Œdœ ba ndœ Ayuda, œdœ ba ndœ angbi azu, mœ gbœndœ zœ tœ osho kœ á mœ vwa bœ tœnœ, ¹⁸ mbœrœ kœkœrœ ala endje, ndœ kœgi endje lœ ubu osho ga tœ ingbisho, mbœrœ endje vwaratœ endje tœ Satana yé œ na ga ndœ Ndjaba. Œdœ endje kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, mœ djerœndœ ekperœ nœ endje yé œ za osho kœsœ ugurutœ ayerœ azu nœ Ndjaba fœ endje.”»

¹⁹ «Kœto tœ olonœ ascœmœ, gbozu Agripa, mœ mbœrœ œneke kœ á to ba ndœ Ndjaba á tshe yisœ nœ fœ mœ. ²⁰ Utshunœ, mœ tetœ kœmindœ nœ fœ azu tshalakpi Damaseke dœ Yerusalem. Manda nœ, mœ mindœ nœ fœ azu tshelœ ogo Yuda kœ ndje dœ angbi azu. Mœ sœ kœpa fœ endje adœke endje fatshalœsu endje, œ na ga ndœ Ndjaba yé œ mbœrœ akwa á sœ kœma adœke endje fa adja tshalœsu endje ye. ²¹ Ádâncœ á Ayuda tepa mœ ba lœ Tepelo, á yindœ kœwo mœ dœ mœ. ²² Kashe Ndjaba sœ kœgbœndœ mœ œrrr ga tœ kpesheke, yé mœ sœpe damba dœ soro mbœrœ kœpa œneke asœke fœ azu para kœkœ, fœ agbolo ndje fœ agbozu. Œneke á mœ sœ kœpandœ nœ asœke kœdœ kolœ œneke á aayi kœgbara o'o œdœ mbeti nœ Moyize pa lima ndœ nœ adœke œ wuta.

²³ Endje mí lima ndœ nœ adœke, Masiya œ wu oyo, yé œ tshu yeka á she lœ akuzu utshu azu kœ. Tshe mindœ o'o nœ Ndjaba á sœ bata ɔlɔ á za kœshe fœ Ayuda dœ pe angbi azu.»

²⁴ Polo sœpe damba kœpa ngbanga, á Festuse pa o'o dœ ɔgbø adœke: «Iyi te lœ kumu zœ a! Ærœnœ á 6œ wusœ nœ waa dá mbœrœtœ zœ asœke a!» ²⁵ Kashe Polo kœgi adœke: «Mœ sœsœ dœ iyi nene, gbozu Festuse, o'once á mœ sœ kœpa tœnœ kœdœ adja o'o, yé ádánœ sœ zœ. ²⁶ Gbozu Agripa dji o'once asœke, yé mœ li kœpa o'o ba utshu ye dœ awa nene. Tshe wusœ o'once asœ bale bale kœ, gbambancœ nene, œ mbœmbœrcœtœ endje wutœnce nene. ²⁷ Gbozu Agripa, 6œ yindœ o'o á aayi kœgbara o'o pa lima ye a? Mœ wusœ nœ adœke 6œ yindœ nœ.» ²⁸ Agripa kœpa fœ Polo adœke: «Æ sœpe teasho adœke 6œ fa gbetshelœ nœ mœ adœke mœ wuta uzu nœ Kristu!» ²⁹ Polo gi adœke: «Olo sœ ndoo, olo sœ lœ ингirinœ, mœ sœ kœ'e Ndjaba mbœrœ œbœ dœ pe azu para á endje sœ kœdji mœ kpeshike asœ adœke 'e wuta bata mœ, kashe endje ii 'e dœ uwu ga tœnœ bata mœ nene!»

³⁰ Gbozu Agripa kœaafœ awa bale dœ gbozu ongbo Festuse dœ Berenise, dœ pe azu para á endje sœ lima kpœtœmœ, ³¹ yé kœgitœ endje ga ındirinœ, kœpa lœ ugurutœ endje adœke: «Uzunœ asœ mbœmbœrcœ ekperœ á li adœke a wo she too a za she ga lœ kângœ nene.» ³² Agripa kœpa fœ Festuse adœke: «Ædœ uzu asœ kœyœyœ lima ndœ nœ adœke gbozu Roma kœwa o'o nœ œne nene, dá a za má she ga shu ye.»

27

Kœvwa Polo ga lœ Roma

¹ Olə á endje gbe adœke 'a ro ga lœ Itali dœ egerœ agba, endje za Polo dœ pe anga aayi kánga fœ anga gbozu nœ aturugu bale á i'iri ye kœdœ Juliyuse, tshe kœdœ gbozu uguru ukpulu aturugu lœ ogo Roma á endje e endje adœke «ukpulu aturugu nœ egerœ gbozu.» ² 'A o ga lœ egerœ agba á to ba lœ Adramite á yindœ kœro kœka ga tœ mangu lœ ogo Azi. 'A ro lima tœ awanœ dœ Aristarke uzu Tesalonike lœ ogo Masedwane.

³ Osho kœrœ pa nœ, 'a ka lima ba tœ Sidona, Juliyuse sœ kœmbœrœ ɔtshœrœ ga tœ Polo, á za awa fœ she kœna ndœ kœwu angancœ á endje kœto œrœ á tshe sœ dœ ogonœ fœ she. ⁴ Manda kœkatœ Sidona ti, 'a áafo, œ ro ndoo dœ tshiki lœ Shipre mbœrœ yugu sœ lima kœgi 'a ga ngbanœ. ⁵ 'A zu ungu kota ga tœ ama ungu ndoo dœ Silisi œdœ Pafili, yeka á 'a wuta ga lœ Mire lœ ogo Lisi. ⁶ Ba zœ, gbozu nœ aturugu wu anga egerœ agba á to ba lœ Alekezandri, á sœ kœro ga lœ Itali, á ko 'a ga lœ nœ. ⁷ 'A mbœrœ lima olo ndjoro la ngu mbœrœ egerœ agba sœ lima kœkpa yima yima, yé 'a wu lima oyo á wuta lima ga lœ Kinide. Bata 'a lili kœna ndjii ga zœ nene mbœrœ yugunœ á sœ kœndanga 'a, 'a fa dja ga lœ Salemone tœ osho á tshiki Krete ko 'a yiwa tœnœ tœ yugunœ. ⁸ Yé manda nœ, 'a mbœrœ oyo tœ 'a, á wuta ga tœ osho á i'irinœ kœdœ ɔtshœ Mangu ndoo dœ ongbo Lase.

⁹ Kashe œndœ 'a dî lima lœ ananœ waa, yé loko dopa nœ, awa adœke egerœ agba na ana gugu nene. Olo á Ayuda œ yo tshelœ ama endje ro lima

ye*, á Polo kœpa fœ endje adœke: ¹⁰ «Anga mœ, mœ wu adœke ana asœ ngaanga dœ azœ. Anganœ ete, egerœ agba dœ pe œrœ kœ sœ lœ nœ œ ndi, azœ ndje 'a tshu.» ¹¹ Kashe gbozu nœ aturugu vwaratœ ye kœdji Polo, yé á dji kolœ ayi kœkpa dœ egerœ agba dœ pe ayingœ egerœ agbanœ. ¹² Bata mangunœ gaga lima adœke endje sœ tœnœ dœ lœkœ nœ izi nene, ili azu yindœ nœ adœke œne ro. Endje yindœ kœro ga lœ Fenikise, anga mangu ogo Krete, á sœ ga tœ osho á ɔlœ œ li tœnœ.

Ndavuru yugu

¹³ Aya yugu to ba aki á sœ kœna tœnœ, yé endje gbe adœke œne li kœmbœrœ œneke á œne yindœ nœ. Endje gbota longonœ[†] yé œ afœ kœro tœnœ kperœ tœ ama mangu tshiki Krete. ¹⁴ Kashe œndœnœ di teasho, ndavuru yugu á to ga pa gele ndo dœ osho á ɔlœ œ wuta tœnœ, ba pa kaga tshiki á jerœ ga pa endje. ¹⁵ Yugunœ gi agba dœ ɔgbœ ga manda nœ, awa adœke 'a mbœrœ anga œrœ gugu nene yé 'a katœ nœ ti adœke œ gi 'a. ¹⁶ Á ro tœ indiri aya tshiki bale á i'irinœ kœdœ Koda á sœ lima kœwandœ ata gbœgbœ yugunœ pa 'a, yé uvuru 'a kpa lima lœ nœ tœ kœza aya agba kœshe dœ azu. ¹⁷ Manda kœti tœnœ ga lafo, endje ko ogboro uwu á du ga tœ egerœ agbanœ mbœrœ loko kœkakawwa nene. Bata awa kœshi pa mindu dja ga tœ Libi sœ lima kœza endje, endje geta egerœ maßaya á endje du ga tœ egerœ agbanœ vwi ga la ngu, á tetœ

* ^{27.9} 27.9 Manda olo kœyotshelœma nœ Ayuda, kœna ana langu ka lima waa † ^{27.13} 27.13 Longo: Etœnœ kœdœ egerœ badja á endje za vwi ga la ngu yeka á mbœrœ adœke egerœ agba kpa gitœ ye lœ kudu tœ ye nene

kœna la ngu yima yima. ¹⁸ Osho kœrœ pa nœ, bata yugunœ sœpe lima kœvwi 'a dœ agbœnœ, 'a tetœ kœko ata gbarœ va ga la ngu. ¹⁹ Yé olo bisha manda nœ, aayi kœmbœrœ akwa lœ egerœ agbance dœ tœ endje, te ndje tœ kœko œrcœ kote egerœ agbanœ va e. ²⁰ A kpa sœ lima kœwu ɔlɔ too angerepe nene, manda olo ndjoro, yugu sœ kœna kolœ dœ agbœ, yé gbetshelœ nœ soro kpa gugu lima lœ kumu 'a nene.

²¹ Azu á endje lœ lima lœnœ zizi œrcœ nene manda olo ndjoro, yé Polo afo ugurutœ endje á pa adœke: «'E wu, anga mœ, œdœ 'e kœdji lima o'o mœ, á 'a sœpe lœ Krete, gbarœ œdœ œrcœ kote egerœ agba œ ndi má nene. ²² Kashe ngøngœ asœ, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke 'e ru lœsu 'e, uzu bale ugurutœ 'e œ tshu nene, kolœ egerœ agba dá ndi. ²³ Ndjaba nœ mœ á mœ mbœrœ akwa fœ she vwa anga andjelu fœ mœ dœ abutshœnœ asœ. ²⁴ Tshe pa fœ mœ adœke: “Polo, awa zaza 6œ nene, œ li adœke 6œ pa ngbanga utshu egerœ gbozu yeka. Ndjaba œ she azu para lœ egerœ agbance asœ mbœrœ ɔtshœ lœsu nœ ye ga ndœ zœ.” ²⁵ 'E ru lœsu 'e alaya, gbambanœ nene, mœ za lœsu mœ ga tœ Ndjaba yé œrcœ œ mbœrœtœ ye liaka œneke á andjelu pandœ nœ fœ mœ asœmœ. ²⁶ Kashe egerœ agbanœ œ zatœ ye tœ ama ɔshœ tœ ama anga tshiki bale.»

Egerœ agba li ungu

²⁷ Manda pœsœ bisha, egerœ yugunœ vwi 'a lima na tœnœ œerrœ ga la egerœ ungu á i'irinœ kœdœ Adriyatike. Kœndo dœ ɔgbœ butshœ, azu akwa tshelœ egerœ agba gbe adœke 'a ndo dœ ama ɔshœ ye. ²⁸ Endje du uwu ga tœ badja, á vwi ga la ngu

ndœ kœwusœ dili ungunœ. Endje wu adœke ungunœ li metere zazu bale dœ ndjokpa dœ amanœ mindu dœ bisha. Yé endje gitœ endje ga utshunœ, œ kpa vwi uwunœ, á wu adœke œ sœ dœ metere zazu bisha dœ amanœ mindu dœ votœ. ²⁹ Endje sœ lima dœ awa adœke egerœ agbancœ zazatœ ye tœ badja nene. Mbœrœ tœnœ ataa, endje du longo vana ga tœ budunœ, á ko va ga la ngu, yé á sœ lima kœkate dœ lœsu endje ga lafo adœke osho kœrœ.

³⁰ Bata aayi akwa yi lima ndœ kœkpa tœnœ, endje gi lima aya agba kœshe dœ azu ga la ngu yé œ fara adœke œne jœrœ ga lœ noe á kœdu longonœ ga utshu egerœ agbancœ. ³¹ Polo kœpa fœ gbozu noe aturugu dœ pe aturugu adœke: «Œdœ azu asœ kœsœsœpe lœ egerœ agbanœ asœ nene, e'e, 'e sœpe dœ soro nene.» ³² Yeka á aturugu na, á wa tshelœ uwu tœ aya agbanœ, yé á ka tœnœ ti á te ga la ngu.

³³ Kœkate adœke osho kœrœ, Polo kœki ga tœ azu para adœke endje zœ œrœ. Tshe pa fœ endje adœke: «E wu, œ mbœrœ kpeshike pœsœ bisha á 'e sœ kœgugu dœ awa yugu yé á zœzi anga œrœ bale nene asœke. ³⁴ Mœ sœ kœki ga tœ 'e adœke 'e zœ œrœ, gbambanœ nene, œ li adœke 'e mbœrœ ataa yekane á kœshe. Uzu bale ugurutœ 'e œ tshu nene.» ³⁵ Manda kœpa ataa, Polo za mapa, á gi mershe fœ Ndjaba tœ ala endje para, á tetœ kœzi tœnœ. ³⁶ Yeka á endje gbo gbœgbœ á tetœ kœzi œnœ endje rœgonœ. ³⁷ A'a para lœ egerœ agbancœ 'a sœ lima azu kama bisha dœ zazu votœ dœ ndjokpa dœ amanœ mindu dœ bale. ³⁸ Manda kœzirœ, uvu azu para su, yé endje tetœ kœko ble va ga la ngu

mbœrœ egerœ agbanœ kœlili nene.

³⁹ Manda kœkœrœ osho, aayi kœmbœrœ akwa lœ egerœ agba wu adœke œne ndo dœ ɔshœ ye. Kashe endje wuwu lima sœ ogo mangunœ nene, bata á endje wu osho á ungu li ga lœ mindu, endje gbe kœpara awa kœza agba ga tœ ama ɔshœ ba zœ.
⁴⁰ Endje wa uwu tœ longonœ á katœ nœ ti ga la egerœ ungunœ, endje vvara kayi œ jerœ ga la ngu. Manda nœ, endje du lœba siriki ga utshunœ adœke yugu kœmbœrœ tœnœ á kœvwi egerœ agbanœ ga utshunce yé œ tetœ kœna gutœnœ ga tœ ama ɔshœ. ⁴¹ Kashe egerœ agbanœ shi pa mindu á sœ uguru gbœgbœ ungu bisha. Tshatshu egerœ agbanœ li lima ga lœ mindu, œ sœsœ lima kœturutœ ye nene, yé gbœgbœ loko kavwa lima buduncœ ye.

⁴² Aturugu kœwu adœke egerœ agba sœ kœndi tœnœ, á gbe kœwo aayi kângâ mbœrœ endje kœdœ ungu yeka á kœkpa nene. ⁴³ Kashe gbozu nœ aturugu yindœ kœshe lima Polo, yé á pakata aturugunœ, yé á pa fœ azu neke á endje wusœ ungu adœke endje i ga la nœ, œ dœ zutœnœ ga pa ɔshœ. ⁴⁴ Anga endje zu dœ mabaya too dœ agba ndindi egerœ agbanœ. Mara á azu para zu lima ungu dœ ɔtshœ nœ dœ mœ.

28

Polo 6a lœ tshiki Malte

¹ Manda kœshe 'a, 'a dji adœke i'iri tshikinœ asœ kœdœ Malte. ² Ayengœ ogonœ mbœrœ ɔtshœrœ fœ 'a. Endje ngbœ egerœ owo, á e 'a para ga indirinœ, mbœrœ yavuru sœ kœni tœnœ yé izi sœ waa. ³ Polo rœ lima agba yawo á za vwi ga ta wo, anga yakoro wuta mbœrœ katsha owonœ, á de

kane ye á tøpe tøenœ. ⁴ Kœwu adœke yakoronœ de kane Polo, ayengœ ogonœ pa lœ tœ endje adœke: «Adjapu, yacoshe asœ kœdœ ayi kœwo azu, tshe tshœ lœnœ la ngu, kashe ayi kœwa ngbangang tshalafo yiyindœ nœ adœke tshe sœ dœ soro nene.» ⁵ Yé Polo vwi tshelœ kane ye, yakoronœ te ga ta wo, kashe katsha yakoronœ mbœmbœrœ she nene. ⁶ Anga azunœ sœ lima kœkate kœwu mara á katsha yakoronœ œ mbœrœ she too ndje tshe gbœ kukuku œ tshu, kashe endje ka œrrr anga œrœ bale mbœmbœrœ nene. Endje kœfa tshelœ o'o ama endje á kœpa adœke: «Yacoshe asœ kœdœ anga ndjaba.»

⁷ Egerœuzu bale ndo dœ osho á sœ indirinœ á i'iri ye kœdœ Publiyuse, sœ lima dœ osho kœsœ ndo dœ tshikinœ ascœmœ kpœtœmœ. Tshe za osho kœsœ fœ 'a dœ ɔtshœ lœsu yé 'a lo kpœtœmœ olo votœ. ⁸ Aba Publiyuse sœ lima dœ koba biwa œdœ pe awa. Polo na kœwu she, á e Ndjabœ tœ ayi kobancœ, á to kane ye ga pa ye ngbewo á koba nœ ye kœka ye. ⁹ Manda nœ, anga azu tshikincœ á endje sœ lima dœ koba, na ga ndœ Polo ndœ kœgbœ kœshe yé tshe she endje ye. ¹⁰ Endje lisœ 'a lima waa, ɔlœ á 'a jerœ ga la ngu ndœ kœro tøenœ, endje to œrcœ kœ 'a sœ lima dœ ogonœ fœ 'a.

Kœto lœ tshiki Malte kœro ga lœ Roma

¹¹ 'A mbœrœ yapu votœ lœ Malte, manda nœ 'a ɔ ga lœ egerœ agba, á sœpe lima lœ tshiki lœ ɔzi á sœ 6a zœ. Tøenœ kœdœ lima egerœ agba tshelœ Alekezandri á i'iri ye kœdœ: «Ameya ndjaba.» ¹² 'A na œrrr yé œ wuta 6a lakpi Sirakuse, yé 'a mbœrœ kpœtœ olo votœ. ¹³ Kœto kpœtœmœ, 'a afo kpœtœ,

'a za tshandiri mangunœ œ ro œrrr gbuu ga lœ Rejio. Osho kœrœ pa nœ, yugu to dja ga mangba 'a yé á tagala 'a manda olo bisha á 'a wuta ga lœ Puzole. ¹⁴ Ba zœ, 'a gbœ anga ayindœ Yisu, á endje ki ga tœ 'a adœke 'a mbœrœ dœ œne pœsœ bale, yeka manda noe á 'a kœli ga lœ Roma. ¹⁵ Aaya lœ Yisu 6a lœ Roma dji ndœ 'a, á na para tshatshu 'a, á kate 'a 6a lœ zando Apiuse œdœ osho á endje e «anda agene». Lœkœ á Polo wu endje, tshe gbœ gbœgbœ, yé œ za mershe fœ Ndjaba.

Polo 6a lœ Roma

¹⁶ Kœyi kumu 'a ga lœ Roma, endje za awa fœ Polo ndœ kœgbœ anda noe ye kœlo tœnœ dœ pe turugu á tshe sœ kœza ala ye tœ ye. ¹⁷ Manda olo votœ, Polo kœvwa osho fœ agbozu tshapa Ayuda ndœ kœngbœtœ endje ga tœ noe. 3lœ á endje ngbœtœ endje ga tœnœ, Polo kœpa fœ endje adœke: «Alaya, mœ mbœmbœrœ ekperœ ga tœ azu ogo noe azœ nene, too ga tœ o'o á aata azœ katœ noe ti fœ azœ nene, yeka á Ayuda noe Yerusalemœ tœ meza pa mœ fœ azu noe Roma asœ. ¹⁸ Endje yu osho œ yindœ kœkatœ mœ; gbambancœ nene, endje gbœgbœ ekperœ bale á mœ mbœrœ yeka á endje kœwa o'o ndœ kœwo mœ nene. ¹⁹ Kashe Ayuda vwaratœ endje ye, mœ sœsœ lima dœ anga œrœ kœmbœrœ tœnœ nene, á mœ yœndœ noe adœke gbozugo Roma kœwa ngbanga noe mœ. Kashe mœ sœsœ dœ gbœtœ kœndœ ogo noe azœ nene. ²⁰ Mbœrœ tœnœ ataa á mœ vwa osho ndœ 'e adœke a pa 'o mbœrœ tœnœ kane. Adja upu adœke endje i kane mœ mbœrœuzu á azu Israyele sœ kœza lœsu endje ga tœ ye.»

²¹ Endje gi fœ she adœke: «'A gbɔgbɔ anga mbeti á to lœ Yuda mbœrœ o'o nœ zœ nene, yé lœ ugurutœ alaya á endje na asœ, anga bale á tshe na dœ ndœ trœrœ zœ too tshe pa ekpe o'o mbœrœ ɓœ gugu nene. ²² Kashe 'a yindœ koedji ɓœ kœmindœ neke á ɓœ na dœ tœnœ mbœrœ osho kɔ, azu sœ kœvwaratœ endje tœ awa nœ zœ á ɓœ zatœ zœ ndœ nœ.»

²³ Endje kœdi mbulu dœ Polo, yé lœkœnœ, endje kœna ndjoro ga lœ bingi nœ ye. Kœto dœ amazi œerrr kpii, Polo sœ kolœ kœyisœ 'o tœ upu nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba fœ endje kœto tœ mbeti nœ Moyize dœ pe œnœ aayi kœgbara o'o mbœrœ kœma fœ endje adœke endje yindœ Yisu. ²⁴ Anga endje sœ lima kœyindœ o'o á tshe sœ kœpa tœnœ, kashe anga endje vvaratœ endje kœyindœ nœ ye. ²⁵ Kœgu endje tœ awa, endje sœ lima kœdjitœ endje lœ tœ endje nene; á Polo kpa kœpa ga pa nœ fœ endje adœke: «Tœnœ kœdœ adja o'o nœ ɔtshœ Ishiri á ayi kœgbara o'o Isaya mi lima ndœ nœ fœ aata 'e adœke:

²⁶ “Na ga ndœ azu asœmœ yé œ pa fœ endje adœke: 'e dji dœ ɔtshœnœ kashe 'e wusœ adanœ nene, 'e mesho dœ ɔtshœnœ kashe 'e wu dœ ɔtshœnœ nene.

²⁷ Gbambanœ nene, lœsu azu asœ gbœgbo; endje be utu endje dœ pe ala endje ye, mbœrœ endje yiyyindœ kœwu œrœ nene, yé œ yiyyi ndje ndœ koedji o'o nene, endje yiyyindœ kœfa lœsu endje fœ mœ dœ Ndjaba nene.

Yé mœ she bala endje koto o?”»

28 Polo kœpa fœ endje adœke: «'E wusœ nœ adœke, Ndjaba vwa kœshe fœ anga angbi azu; endje, endje dji bala zœ.»

[**29** Kœdji Polo ataa, Ayuda gitœ endje yé œ tetœ kœshara o'o ugurutœ endje dœ tœ endje.]

30 Polo mbœrœ lima ungu bisha tshakudu anda dœ ngendja nœ ye dœ tœ ye, yé tshe sœ kœpa o'o dœ azu kœ a endje sœ lima kœna ga ndœ ye. **31** Tshe sœ lima kœmindœ Ogo gbozu nœ Ndjaba, kœyisœ o'o nœ Gbozu Yisu Kristu dœ awa nene, yé uzu bale kœpakata she gugu lima nene.

TAFO AYO
The New Testament in the Manumanaw language of
Myanmar

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc. and ACOTBA-SUBO

Language: Manumanaw

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jul 2024 from source files
dated 12 Feb 2024

40e3c5cb-c2ea-5cf8-8a40-4c6f77a45343